

SAMEN VERDER, IN ZIJN DIENST

Naar een Gereformeerde Theologische Universiteit

Rapport Regiegroep GTU
7 november 2016

Contact:
SecretariaatGTU@gmail.com

Inhoudsopgave

Woord vooraf	4
Samenvatting	6
1. Inleiding	11
Ontwerp van een Gereformeerde Theologische Universiteit: opdracht en uitvoering	11
Visie op de GTU	12
Werkwijze	12
Preambule	14
Gereformeerde Bond	14
Bestuurs- en organisatiemodel	15
Eigen predikantsopleidingen	16
Opzet	16
2. Identiteit	17
Een nieuwe start op dezelfde grondslag	17
Preambule	17
<i>Plaatsbepaling</i>	17
<i>Gereformeerde tradities en de Heilige Schrift</i>	18
<i>Beoefening van de gereformeerde theologie</i>	18
<i>Betekenis voor onze tijd en samenleving</i>	19
Missie en Profiel	20
<i>Missie</i>	20
<i>Profiel</i>	20
3. Opleidingen en onderwijs	22
4. Wetenschap en onderzoek	25
Het wetenschappelijk profiel van de opleiding	25
<i>De huidige situatie</i>	26
<i>Onderzoeksmissie en focus</i>	27
<i>Uitwerking</i>	27
<i>Werken met instituten</i>	28
5. Valorisatie	29
6. Bestuurlijke en organisatorische inrichting	31
Drie kerken, één universiteit	31
Uitgangspunten	31
<i>Zelfstandige rechtspersoon</i>	32
<i>Vereniging</i>	32
<i>Eigen predikantsopleidingen voor de kerken</i>	33
<i>Curatoria voor de predikantsopleidingen</i>	33
<i>Implicaties</i>	33
<i>Toetsing</i>	34
Eindsituatie	34
<i>Vereniging</i>	34
<i>Ledenraad</i>	35
<i>Moderamen</i>	36
<i>Raad van Toezicht</i>	37
<i>College van Bestuur</i>	38
<i>Curatoria</i>	39
<i>Kwaliteitszorg en medezeggenschap</i>	40
Procedurele fase	40
<i>Splitsing en overdracht</i>	41
<i>Dispensatieregeling</i>	41

7. Personeel en formatie	43
Personeelsbeleid	43
Personeelsformatie	43
<i>Primaire processen</i>	44
<i>Ondersteunende processen</i>	46
Reorganisatie	46
8. Financiën	47
Uitgangspunten	47
Overzicht van inkomsten en uitgaven (2018 - 2023)	47
Financieringsbehoefte	49
Openingsbalans	49
Conclusie	50
9. Vestigingsplaats	51
Tot besluit	53
Deelrapport 1: Opleidingen	56
Deelrapport 2: Valorisatie	106
Deelrapport 3: Financiën	126
Deelrapport 4: Vestigingsplaats	139

Woord vooraf

Met vreugde doet de regiegroep dit rapport toekomen aan de kerkelijke besluitvormende vergaderingen, die eerder opdracht gaven om het plan van een brede Gereformeerde Theologische Universiteit voor te bereiden. Het rapport kreeg de naam *Samen verder, in Zijn dienst*. Een titel die spreekt van gezamenlijke verantwoordelijkheid, wederzijdse dienstbaarheid en toewijding aan het belang van gereformeerde theologie vandaag.

Aan ons ontwerp van een GTU ligt de krachtige overtuiging ten grondslag dat de toekomst van de gereformeerde theologiebeoefening in Nederland zeer gebaat is bij de totstandkoming van één bredere theologische universiteit waarin onze huidige instellingen opgaan, met behoud van hun eigen predikantenopleiding.

In het algemeen geven de ontwikkelingen van de afgelopen decennia in kerk en samenleving aanleiding tot groeiende zorg over het voortbestaan van het wetenschappelijk theologisch onderwijs in ons land. Een en ander wordt nader beargumenteerd door de Commissie Onderzoekvisitatie 2012/2013 en in het rapport *Klaar om te wenden* van de KNAW-commissie 2015. Ook onze kerken en theologische instellingen die behoren tot de 'gereformeerde gezindte' hebben hiermee direct te maken. Het proces van secularisering en ontkerkelijking dat in een halve eeuw het beeld van kerkelijk en theologisch Nederland zo radicaal veranderde en het getuigenis van het Evangelie naar de marge van de maatschappij drong, gaat aan onze deur niet voorbij. Al meer staan klassieke gereformeerde tradities ter discussie en zien we een groeiend gebrek aan kennis van Schrift en belijdenis, met in het verlengde daarvan geestelijke verwarring, het zoeken naar alternatieve religieuze zingeving, indifferentie en kerkverlating. Des te groter is het belang van een vitale gereformeerde theologie, die inzet op het verstaan van de Heilige Schrift, het christelijke geloof en de actuele betekenis daarvan. Hier ligt een urgentie voor de GTU, niet het minst ook ten opzichte van jongere generaties, die steeds minder historisch en kerkelijk besef lijken te hebben.

In het bijzonder dringt zich het besef aan ons op, dat de continuïteit van de academische gereformeerde theologiebeoefening in haar volle breedte door kleinere theologische instellingen, ieder voor zich, onvoldoende gewaarborgd kan worden, en wel om verschillende redenen. Terecht vraagt de overheid ook van onze theologische universiteiten dat zij voldoen aan kwaliteitscriteria op het gebied van onderwijs en onderzoek, evenals aan de eisen ten aanzien van bestuur, organisatie en beheer/administratie. Omdat het gaat om relatief kleine instellingen met een beperkt aantal beschikbare krachten tellen de noodzakelijke inspanningen in dezen onevenredig zwaar. De werkbelasting van de wetenschappelijke staf is dan ook groot, omdat iedere docent een breed gebied van onderwijs en onderzoek heeft te behartigen. Daarbij zijn de eisen die gesteld worden aan de academische productie en het functioneren van de wetenschappelijke staf in de loop der jaren strenger geworden. Van docenten en hoogleraren mag verwacht worden dat zij in bredere onderzoeksverbanden participeren en internationale contacten opbouwen. Een blijvend punt van aandacht is tevens de rekrutering van voldoende gekwalificeerde docenten en hoogleraren. Elk van onze instituten op zich stuit vanwege de kleinschaligheid steeds weer op de realiteit van beperkte mogelijkheden en middelen. Tegelijk dient ook de financiële kwetsbaarheid van onze instellingen onderkend te worden, zowel vanwege het wegvallen van overheidssubsidie voor oudere studenten die een relatief groter deel van onze studentenpopulatie uitmaken, als ook door mogelijke overheidsbezuinigingen die juist een kleine instelling extra raken.

Samen verder... omdat wij ervan overtuigd zijn dat we in de gezamenlijkheid des te beter gestalte kunnen geven aan het bewaren van onze gereformeerde theologische erfenis, deze te doordenken en vertolken in het heden. Dat beschouwen we als een gezamenlijke verantwoordelijkheid, waarin we dienstbaar kunnen zijn aan elkaar. Verschillende kerkelijke

tradities komen in de GTU samen, kerken en instituten met elk een eigen geschiedenis, en ook een eigen 'cultuur'. Dit kan gemakkelijk voor spanningen zorgen. Hierin willen we elkaar aanspreken en in het spoor van een gezonde gereformeerde theologie meenemen. Dit vraagt te meer een gezamenlijk gedragen inspanning om vanuit de verscheidenheid te investeren in de diepte, terwijl we de lastendruk van het voldoen aan overheidseisen delen. In de gereformeerde theologie hebben wij kerk en samenleving iets bijzonder waardevols te bieden, op weg naar de toekomst. Dat vraagt toewijding aan deze gereformeerde theologie waarin ons veel gegeven is. De GTU wil het theologische spoor gaan van de brede reformatische traditie waar de Nederlandse kerken sinds de zestiende eeuw in geworteld zijn. De geestelijke verscheidenheid binnen deze traditie moet zich tonen in het onderwijs en onderzoek van de GTU. De kracht van de GTU ligt daarin dat zij daadwerkelijk de breedte laat zien van het gelovig verstaan van de Heilige Schrift in verbondenheid met de gereformeerde confessie.

In tegenstelling tot een solo-gang van elk van de kleinere gereformeerde theologische opleidingen geeft de gezamenlijkheid vastheid en continuïteit, en ook aantrekkingskracht. Zowel voor Nederlandse studenten als voor buitenlandse instellingen, die vaak een hoge waardering hebben voor de gereformeerde theologische traditie in Nederland, is een bredere Gereformeerde Theologische Universiteit een aantrekkelijke partner. Hetzelfde geldt voor samenwerkings-mogelijkheden met Christelijke Hogescholen en andere instellingen. De gereformeerde theologie krijgt in de éne GTU een duidelijk adres en een herkenbaar gezicht: broedcentrum van gereformeerd onderwijs en onderzoek, met personele en facilitaire mogelijkheden die voor een klein zelfstandig instituut niet of minder goed haalbaar zijn.

In de titel van dit rapport wordt tegelijk verwoord hoe wij in onze theologie de toewijding zoeken aan de dienst van God in Zijn kerk en Koninkrijk. Met de woorden ... *in Zijn dienst* geven we aan welke de blikrichting van de GTU zal zijn, de geloofsinstelling waarmee we binnen de GTU theologie willen beoefenen, in onderwijs en onderzoek. Als gereformeerden van verschillende herkomst wensen wij niets anders dan zelf leerling van Christus te zijn, geworteld en opgebouwd in Hem, en zo vruchtbaar voor de kerk, voor nieuwe generaties die daarin opgroeien, voor onderwijs en wetenschap, voor de dienst aan de HERE en aan elkaar. De GTU wordt gekarakteriseerd door een sterke band met de kerken, niet het minst waar zij in de onderscheiden predikantsmasters de vorming en toerusting van aanstaande dienaren van het Woord tot haar kerntaak rekent.

Dit vraagt van allen die aan de GTU als docent een aanstelling krijgen, als student hun studie volgen of in een andere functie ondersteunend werk verrichten, dat zij samen in eenvoud en gehoorzaamheid, in liefde en toewijding afhankelijk zijn van Hem die ons roept. De woorden van de psalmist 'Als de HERE het huis niet bouwt, tevergeefs zwoegen de bouwlieden daaraan' (Ps. 127) zijn voor ons fundamenteel. De GTU bundelt de krachten van instellingen die zich verantwoordelijk weten voor gereformeerde theologie en de rijkdom en betekenis daarvan willen overdragen aan nieuwe generaties in onze tijd. Theologen en aanstaande predikanten worden opgeleid in een stimulerend geestelijk klimaat, waar de vruchten van samenwerking worden geplukt. Het gaat ons niet om een wetenschapsbeoefening als zodanig, maar om een theologie van academisch niveau en met geestelijke diepgang, waardoor studenten gevormd en toegerust worden tot dienstbaarheid in Gods Kerk en Koninkrijk. *Samen verder, in Zijn dienst.*

Regiegroep GTU, Apeldoorn 7 november 2016

H.W. den Boer MA, *ambtelijk secretaris*
dr. M. van Campen
ir. W.J.A. Hanekamp
drs. J. de Jong CMC MCM
prof. dr. R. Kuiper

mw. dr. J.E. van Muijlwijk-Koezen
prof. dr. H.G.L. Peels
drs. P.J. Vergunst, *voorzitter*
drs. B.P. Vreugdenhil

Samenvatting

Dit rapport, getiteld *Samen verder, in Zijn dienst*, presenteert de blauwdruk van een Gereformeerde Theologische Universiteit, waarin de Theologische Universiteit Apeldoorn (TUA), de Theologische Universiteit Kampen (TUK) en de Nederland-Gereformeerde Predikantenopleiding (NGP) opgaan in één instelling voor Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek en waarin tevens een bijdrage wordt geleverd vanuit de kring van de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk in Nederland.

Auteur van het rapport is de regiegroep met daarin de bestuurders van de betrokken partijen, die na de kerkelijke opdracht het plan tot oprichting van deze universiteit nader vorm hebben gegeven. In de huidige, sterk ontkerkelijkte samenleving zijn zij die in de gereformeerde traditie staan en ernaar verlangen het evangelie te delen, veel meer dan voorheen op elkaar aangewezen. Tegelijk staat de academische en maatschappelijke status van theologie onder druk en is er in Nederland sprake van een voortdurende herverkaveling van theologisch onderwijs en onderzoek. Ten slotte leggen de kwaliteitseisen en verantwoordingsplicht in het wetenschappelijk onderwijs een aanzienlijk beslag op de beperkte tijd en middelen van de kleine universiteiten in Apeldoorn en Kampen.

De vorming van een Gereformeerde Theologische Universiteit is het antwoord van de betrokken partijen op deze ontwikkelingen in het landschap van kerk en theologie. De Gereformeerde Theologische Universiteit wil een thuishaven zijn voor gereformeerde theologie in Nederland en een herkenbaar adres voor kerk en samenleving. Een instelling die predikanten opleidt, wetenschappelijk onderzoek verricht, kennis deelt met de samenleving, en samenwerkt met andere instellingen en wetenschappers uit binnen- en buitenland.

Hoofdstuk 1, de *Inleiding* van dit rapport, schetst hoe de regiegroep de opdracht van de synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken van maart 2015 als kaderstellend heeft opgevat voor haar werk en hoe het proces is verlopen. Zo was er onder meer uitgebreid contact met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen (OCW) en werden werkgroepen aangesteld die deelrapporten vervaardigden over onderwijs, onderzoek en kennisvalorisatie in de beoogde universiteit, en voor financiën, personeel en de vestigingsplaats. Tevens is eerder een hoofdlijnenrapport, *Winst in Meervoud*, breed besproken en van commentaar voorzien binnen beide universitaire instellingen en door alle betrokken partijen. De regiegroep heeft hier dankbaar gebruik van gemaakt en waar mogelijk verwerkt.

De volgende elementen uit het proces verdienen aparte vermelding:

- De Gereformeerde Bond nam voluit deel aan de regiegroep en in de werkgroepen. De eerste loyaliteit van de Gereformeerde Bond ligt echter bij de Protestantse Theologische Universiteit in Amsterdam en Groningen. Daarom gold als voorwaarde dat goede afspraken konden worden gemaakt met deze instelling over samenwerking. Dit bleek vooralsnog niet haalbaar. Dit beperkt de mogelijkheden van de Gereformeerde Bond om ook institutioneel betrokken te zijn. Desondanks draagt de Bond in het huidige ontwerp substantieel bij: in het grondig meedenken over de voorliggende blauwdruk, in participatie op bestuurlijk niveau op persoonlijke titel, participatie in onderzoekstrajecten en publicaties, en in een voorziene 2,0 fte aan wetenschappelijk personeel.

- Ook het Hersteld Hervormd Seminarie is uitgenodigd te participeren. Vanwege haar gevestigde positie aan de Vrije Universiteit besloot dit Seminarie alleen als 'waarnemer' op te treden.
- Wat betreft de (juridische) vorm van samenwerking tussen de betrokken partijen heeft de regiegroep eerst de mogelijkheid van een strategische alliantie tussen beide universiteiten verkend. Deze vorm is echter problematisch vanuit het oogpunt van bestuurbaarheid, kwaliteit en efficiency. Het rapport *Winst in Meervoud* zette daarom in op een coöperatieve universiteit, waarin beide instellingen formeel zouden blijven bestaan. Feedback uit de instellingen en gesprekken met het ministerie leidden echter tot de conclusie dat dit geen begaanbare weg is. Het eigenaarschap en toezicht van de kerken wordt te ingewikkeld en een coöperatie zou hoe dan ook worden opgevat als een fusie. Daarom kiest het huidige ontwerp, mede op uitdrukkelijke aanwijzing van het ministerie, voor de rechtsvorm van gedeeld eigenaarschap in een vereniging. Dit is de enige vorm waarin een goede balans kan worden gevonden tussen kerkelijke inspraak en praktische bestuurbaarheid.
- Het huidige ontwerp voorziet erin dat elk van de drie participerende kerken binnen de Gereformeerde Theologische Universiteit beschikken over een eigen predikantsopleiding, waarop die kerken zelf toezien.
- Wat betreft de vestigingsplaats luidde van meerdere kanten de kritiek dat de keuze voor Utrecht in het rapport *Winst in Meervoud* niet goed onderbouwd of zelfs vooringenomen zou zijn. Hierop besloot de regiegroep een onafhankelijke werkgroep in te stellen en haar te vragen dit vraagstuk opnieuw te bestuderen, met daarin ook een studentenvertegenwoordiging. De regiegroep besloot tevens het advies dat hieruit zou voortkomen als bindend te aanvaarden. Het advies van deze werkgroep, onder leiding van prof. dr. ir. J. Blaauwendraad, oud-rector van de TU Delft, luidt te kiezen voor een locatie 'in het buitengebied van Utrecht'.

Hoofdstuk 2 omschrijft de *Identiteit* van de Gereformeerde Theologische Universiteit. De universiteit staat voor interkerkelijke samenwerking tussen allen die het hartelijk belijden van het geloof op basis van de Bijbel en de drie gereformeerde belijdenisgeschriften – de Nederlandse Geloofsbelijdenis, de Heidelbergse Catechismus en de Dordtse Leerregels – met elkaar delen. Het doel hiervan is het stimuleren van theologiebeoefening in de breedte van de gereformeerde gezindte en nieuw elan te geven aan de opleiding en toerusting van theologische studenten voor de dienst in kerk, wetenschap en samenleving. Vertrekpunt hierbij is de aanvaarding van de Heilige Schrift als Woord van God en een ondubbelzinnige en onbekrompen binding aan de gereformeerde confessie.

De preambule van de Gereformeerde Theologische Universiteit werkt dit nader uit. Deze preambule schetst kort de traditie van deze vorm van theologie, de verhouding daarin tussen Bijbel en traditie, de consequenties daarvan voor de beoefening van theologie, en de actuele betekenis van die theologie voor de samenleving. Kaderteksten bieden hierbij de door de christelijke gereformeerde synode gevraagde coördinaten van de gereformeerde Schriftbeschouwing.

Tot slot biedt dit hoofdstuk een omschrijving van de missie en het profiel van de Gereformeerde Theologische Universiteit.

Hoofdstuk 3 behandelt de *Opleidingen en het onderwijs* aan de Gereformeerde Theologische Universiteit. Op grond van een visie op theologie en onderwijs, waarin de notie 'leren in ontmoeting' een centrale rol speelt, is een gezamenlijke bachelor ontworpen. Het bijzondere van dit klassiek theologisch curriculum met een duidelijk accent op de talen en Bijbelse

vakken is dat Bijbel, traditie en actuele context voortdurend op elkaar worden betrokken. Dit met het oog op het aanleren van een 'gereformeerde hermeneutische sensitiviteit'. Dit komt onder meer tot uitdrukking in de leerlijn 'Als theoloog omgaan met de Bijbel' en een brede inleiding in de Praktische theologie. De bachelor wisselt disciplinair en geïntegreerd onderwijs rond thema's met elkaar af en bevat in het derde jaar een minor van 30 EC.

De huidige predikantsmasters en eenjarige masters aan de TUA en de TUK worden in de Gereformeerde Theologische Universiteit ondergebracht. In GTU-verband kunnen hieraan, al dan niet in samenwerking met andere instellingen, een master geestelijke verzorging en een educatieve master eerstegraads docent godsdienst worden toegevoegd, evenals een researchmaster c.q. Graduate School voor (aanstaande) promovendi. Onderwijs in deeltijd en op afstand is mogelijk en gewenst, al is dit vanwege het onderwijsleerconcept 'leren in ontmoeting' wel aan voorwaarden gebonden.

Hoofdstuk 4 behandelt *Wetenschap en onderzoek* binnen de Gereformeerde Theologische Universiteit. Het schetst hoe de eigen visie op theologie – waarin vroomheid en wetenschap op elkaar betrokken zijn –, maar ook internationalisering en de maatschappelijke ontwikkeling om theologie steeds meer te zien als religiewetenschap, erom vragen dat gereformeerde theologen actief een eigen plaats innemen in het academische discours. Daarnaast is wetenschappelijk onderzoek van groot belang voor de eigen kerkelijke en maatschappelijke verbanden. Het is daarom belangrijk de oprichting van de GTU te benutten om onderontwikkelde elementen in de organisatie en programmering van het onderzoek aan de TUA en TUK (dat al sinds 2001 is samengevoegd) te versterken.

Voorstel is de huidige onderzoeksgroepen in grote lijnen intact te laten, maar wel beter aan te sturen en uit te breiden. Tevens bevat het hoofdstuk de formulering van een gezamenlijke onderzoeksmissie, die het geheel van het onderzoek meer focus wil geven en op elkaar betrekken.

Wetenschappelijke predikantenopleidingen zijn vanouds sterk in het valoriseren van academische kennis, het delen van kennis met kerk en samenleving. Met de oprichting van AKZ+, de Permanente Educatie van Predikanten en het Praktijkcentrum voor onderzoek en dienstverlening in de kerken is (de organisatie van) deze *Kennisvalorisatie* aan de TUA en de TUK in een stroomversnelling gekomen. **Hoofdstuk 5** van het rapport zet hierin een volgende stap door voorstellen te doen om de kennisvalorisatieprogramma's van TUA en TUK binnen de GTU te versterken vanuit een door de VSNU aangereikt kader dat op de eigen context is toegespitst.

Met het oog hierop maakt het hoofdstuk onderscheid tussen drie organisatorische cirkels waarin samenwerking noodzakelijk is om de interactie met de kerken en de samenleving tot stand te brengen: de binnenste cirkel van de eigen organisaties en middelen; een middelste cirkel van kerkelijke kringen en verwante christelijke hogescholen; en een buitenste cirkel van bekende relaties en mogelijke toekomstige partners. Een ander belangrijk element is dat valorisatie van meet af aan in beeld moet zijn bij het ontwerpen van onderzoeksvoorstellen en -programma's. Ook presentie in het publieke domein behoeft meer aandacht.

De *Bestuurlijke en organisatorische inrichting* van de Gereformeerde Theologische Universiteit komt aan de orde in **hoofdstuk 6**. Het proces waarin de regiegroep tot een voorstel is gekomen, is reeds beschreven in hoofdstuk 1. Een stichting blijkt ook geen optie, omdat in die vorm de mogelijkheid ontbreekt kerkelijke betrokkenheid actief vorm te geven. Daarom is gekozen voor een gedeeld kerkelijk eigenaarschap in de vorm van een vereniging. Hierbij is van belang dat de vormgeving van de universiteit zowel recht doet aan de kerkelijke inspraak als aan de vereisten voor een bekostigde instelling binnen het kader van de Wet op het Hoger Onderwijs.

De nu gekozen insteek is door juristen en (kerkrecht)deskundigen getoetst. De vorm van de vereniging biedt de mogelijkheid een groter aantal kerkelijke vertegenwoordigers onder te brengen in een ledenraad, die directe invloed heeft via benoemingsrechten en -procedures. Hierdoor wordt de stem van de kerken in de GTU gehoord en is de voeling van de GTU met de kerken stevig verankerd.

In aanvulling op de met kerkelijke vertegenwoordigers bemenste ledenraad en Raad van Toezicht wordt voorzien in de inrichting van eigen kerkelijke curatoria voor de predikantsopleidingen. Deze curatoria houden toezicht op de identiteit van hun opleiding, vervullen, als dit van toepassing is, hun kerkelijke taak ten aanzien van toelating tot de studie en het ambt, en doen – binnen wettelijke kaders – voordrachten voor benoeming van personeel in hun predikantsopleiding.

De ledenraad bestaat uit 30 mensen (10 CGK; 5 NGK; 10 GKv; 5 GB). De ledenraad benoemt de Raad van Toezicht (5 leden). Vervolgens benoemt de Raad van Toezicht het College van Bestuur (2 leden). Kerken bepalen zelf over welke kwaliteiten afgevaardigden in de ledenraad en de curatoria moeten beschikken en hoe zij worden voorgedragen. De maximale zittingstijd is tien jaar. De leden uit de Gereformeerde Bond worden op uitnodiging van de ledenraad op persoonlijke titel benoemd. Leden van de Raad van Toezicht worden geworven via een openbare procedure.

Het hoofdstuk beschrijft ten slotte de taken en bevoegdheden van de ledenraad, de Raad van Toezicht en het College van Bestuur. En er worden twee varianten geschetst van de procedure hoe in nauwe samenspraak met het Ministerie van Onderwijs beide universiteiten kunnen worden overgedragen aan de vereniging en de beoogde bestuurlijke en juridische organisatie van de Gereformeerde Theologische Universiteit kan worden gerealiseerd.

De visie op *Personeel en formatie* is het onderwerp van **hoofdstuk 7**. Vertrekpunt in het personeelsbeleid vormt de identiteit en missie van de Gereformeerde Theologische Universiteit. Dat stelt voorwaarden aan al het personeel. Verder is het van groot belang dat College van Bestuur en curatoria nauw met elkaar samenwerken, zodat wetenschappelijk personeel dat wordt benoemd, inzetbaar is in meerdere opleidingen aan de universiteit.

In de overgangsfase naar de gezamenlijke instelling is in eerste instantie alle huidige personeel en personeelsformatie nodig voor het afronden van oude opleidingen, het verder ontwikkelen en aanpassen van de (aangepaste) curricula en het realiseren van de transitie van de ondersteunde processen. Naar verwachting is dit proces na vijf jaar afgerond. Op dat moment is naar verwachting een kleine 2 fte minder nodig aan wetenschappelijk personeel en maximaal 6 fte reductie in arbeidsplaatsen in de ondersteunende diensten. De overgang naar de GTU geldt volgens de vigerende normen in de CAO van de Nederlandse universiteiten niet als een reorganisatie. Bij een verhuizing van de instelling is dit wel het geval. De verwachting is dat een deel van de beoogde reductie wordt gerealiseerd door natuurlijk verloop. Mochten er gedwongen ontslagen nodig zijn, dan is de CAO van toepassing en wordt in overeenstemming daarmee een goed, individueel toegesneden, sociaal plan ontwikkeld.

Hoofdstuk 8 over de *Financiën* verkent of een Gereformeerde Theologische Universiteit financieel haalbaar is. Diverse scenario's zijn doorgerekend, waarbij opbrengsten en studentenaantallen voorzichtig en kosten van personeel, een sociaal plan en een verhuizing niet te laag zijn ingeschat. Verder is gerekend met een daling van aantal kerkleden en een stabiele overheidsbijdrage.

In alle verkende scenario's is de oprichting van een Gereformeerde Theologische Universiteit bij een gelijk blijven van de kerkelijke quota goed mogelijk. Hierbij brengen alle partijen naar

wettelijk voorschrijft hun eigendommen in de vereniging in. Voorgesteld wordt pas later een besluit te nemen over harmonisering van de bijdrage per lid in de drie kerken.

Hoofdstuk 9 vraagt aandacht voor de vestigingsplaats van de Gereformeerde Theologische Universiteit. Zoals gemeld in hoofdstuk 1 heeft de regiegroep ervoor gekozen zich in de bespreking van dit beladen onderwerp te laten adviseren door een onafhankelijke werkgroep. Deze werkgroep heeft zorgvuldig en met oog voor de eigen naam, universiteitscultuur en emotionele waarde zo objectief mogelijk gezocht naar een vestigingsplaats die zowel de GTU als alle betrokken partners de beste ontwikkelingsmogelijkheden biedt met het oog op de toekomst. De vele factoren die hierin een rol spelen zijn in kaart gebracht, beschreven, en van een score voorzien. Vervolgens zijn punten toegekend aan de locaties waar de GTU mogelijk gevestigd zou kunnen worden.

Het unanieme advies dat uit toekenning van punten en nadere overweging naar voren is gekomen luidt: 'Vestig de Gereformeerde Theologische Universiteit in Utrecht, onder de voorwaarde dat dit gebeurt in het (ruim opgevatte) buitengebied van de stad.' Dit advies biedt de GTU een beargumenteerd perspectief op de locatiewestie, waarbij de voordelen van een academische omgeving, de centrale locatie in het verzorgingsgebied van de kerken, en de mogelijkheden van uitgebreider netwerken van christenstudenten zijn meegenomen. Tegelijk wordt hierin het belang van een eigen stijl en vormgeving van de GTU onderkend.

In een **Tot Besluit** licht de regiegroep ten slotte toe waarom zij hoopt dat de komst van de Gereformeerde Theologische Universiteit spoedig als winst zal worden ervaren. De blauwdruk in dit rapport zal de komende tijd door Raden van Toezicht, curatoria, universiteitsraden en andere organen van commentaar worden voorzien. Via de gebruikelijke kanalen wordt het – voorzien van een oplegnotitie van de gremia – op de tafel van de landelijke kerkelijke vergaderingen gelegd. De regiegroep heeft met het rapport *Samen verder, in Zijn dienst* een stevig fundament willen leggen voor dit besluitvormend proces. Zij vraagt alle betrokkenen dan ook om medewerking en spreekt de hoop uit dat vanaf 1 april 2017 de uitvoering van dit ontwerp ter hand kan worden genomen.

De deelrapporten over Opleidingen, Valorisatie, Financiën en Vestigingsplaats zijn als bijlagen bij het rapport gevoegd.

1. Inleiding

Ontwerp van een Gereformeerde Theologische Universiteit: opdracht en uitvoering

In de Theologische Universiteit te Apeldoorn (TUA) en in de Theologische Universiteit te Kampen (TUK) wordt al ruim een decennium concreet nagedacht over de toekomstige ontwikkeling en strategische positionering van de gereformeerde theologiebeoefening en de opleiding van predikanten voor de gereformeerde kerken. Wat het theologisch onderzoek betreft hebben de twee instellingen hun krachten sinds 2001 gebundeld. Tussen beide instellingsbesturen is geregeld contact en overleg, vanuit het groeiende inzicht dat de toekomst van de gereformeerde theologie zeer gebaat is bij de samenwerking van gereformeerde instellingen onderling. De opeenvolgende synodes van zowel de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK) en de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt (GKv), als de Landelijke Vergadering van de Nederlandse Gereformeerde Kerken (NGK) – die hun predikantsopleiding hebben ondergebracht bij de TUA – hebben zich uitvoerig bezonnen op de toekomst van de eigen theologische opleidingen en het belang van de samenwerking ter zake tussen gereformeerde kerken die op dezelfde grondslag staan. De synodebesluiten die daaruit volgden hebben een verkenningsfase ingeluid, waarin de perspectieven op samenwerking en de partijen die daarin zouden willen participeren breed zijn onderzocht.

Na dit verkenningsproces, in 2014 geleid door een commissie die bestond uit prof. dr. A. de Reuver, dr. R. Bisschop en drs. I.A. Kole, werd binnen de TUA een rapport voorbereid en eind 2014 aangeboden aan de Generale Synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken. Deze synode besloot (maart 2015):

Opdracht te geven aan het College van Bestuur om in nauwe samenspraak met andere betrokken TUA-gremia nader vorm te geven aan het plan voor een coöperatieve Gereformeerde Theologische Universiteit;

opdracht te geven aan het College van Bestuur en de Raad van Toezicht om deputaten financiële zaken voor advies bij de plannen te betrekken om te zien welke de financiële consequenties zullen zijn voor de kerken;

aan het College van Bestuur de volgende conditio sine qua non mee te geven namelijk dat GB en/of HHS met inachtneming van hun mogelijkheden een substantiële bijdrage leveren aan de te vormen GTU;

aan het College van Bestuur de volgende inspanningsverplichtingen mee te geven a. dat zorg gedragen wordt voor de borging van een brede gereformeerde theologiebeoefening aan de GTU op basis van Schrift en belijdenis, waarbij in de preambule coördinaten van de gereformeerde Schriftbeschouwing zullen worden opgenomen; b. dat bij de uitwerking van de plannen steeds het belang voor ogen wordt gehouden van de eigen, nieuw te vormen predikantsopleiding.

Op basis van dit synodebesluit heeft het College van Bestuur van de TUA de besturen van de TUK, de NGP, het Hersteld Hervormd Seminarie (HHS) en de Gereformeerde Bond (GB) uitgenodigd om deel te nemen aan een regiegroep, met als doel het ontwerpen van een concept voor een gereformeerde theologische universiteit. Met vreugde hebben de TUK en de NGP de uitnodiging aanvaard, gesteund door hun kerken, die reeds eerder aandrongen dit proces krachtig te bevorderen. Het HHS heeft volstaan met een waarnemerschap, mede

vanwege haar gevestigde positie aan de Vrije Universiteit. Zich rekenschap gevend van zijn bijzondere positie vergeleken met die van de oprichtende partijen, heeft het hoofdbestuur van de GB (HBGB) wél ingestemd met participatie in de regiegroep. Vanaf mei 2015 heeft zich zo een regiegroep gevormd, bestaande uit (vertegenwoordigers van) de besturen van de TUA, de TUK, de NGP en het HBGB. Onder leiding van een onafhankelijk kwartiermaker, prof. dr. ir. G. van Dijk, is er gewerkt aan een ontwerp voor de GTU. In maart 2016 werd een eerste rapport met hoofdlijnen in de beperkte kring van besluitvormende gremia uitgebracht onder de titel *Winst in meervoud*. Vanuit alle geledingen van de betrokken partners kwamen hierop reacties en suggesties ter aanvulling/correctie. In de periode april-mei 2016 kwam er nadere duidelijkheid inzake het gewenste organisatiemodel en de positie van de Gereformeerde Bond in het GTU-proces. Op basis van een adviesnota van prof. Van Dijk is in juli 2016 in de regiegroep overeenstemming bereikt over de aangewezen weg als basis voor een GTU. Daarmee was de kwartiermakersfase afgesloten. Onder leiding van drs. P.J. Vergunst, sinds augustus 2016 voorzitter van de regiegroep, is dit plan vervolgens nader getoetst en werden essentiële onderdelen uitgewerkt tot het huidige rapport.

Voorafgaand aan het in dit rapport gepresenteerde ontwerp, biedt deze inleiding op hoofdlijnen een overzicht van de wijze waarop de deelnemende partijen gezamenlijk hebben gewerkt, welke ontwikkelingen zich tijdens het proces hebben voorgedaan en welke keuzes er zijn gemaakt ten aanzien van het nadere ontwerp van een gereformeerde theologische universiteit.

Visie op de GTU

De regiegroep heeft in de beginfase uitvoerig de inhoud en strekking van haar opdracht verkend. ‘Gereformeerd’, zo stelde de regiegroep vast, heeft een bredere reikwijdte dan alleen die van de drie participerende kerken die *gereformeerd* in hun naam dragen. Wil de GTU er aanspraak op kunnen maken een theologische instelling te zijn voor de gereformeerde gezindte in brede zin, dan is participatie van het HHS en/of de GB onmisbaar, naast die van de CGK, GKv en NGK. Met blijdschap heeft de regiegroep dan ook dr. M. van Campen en drs. P.J. Vergunst als vertegenwoordigers van de GB in haar midden verwelkomd. Gezamenlijk heeft de regiegroep er vervolgens mee ingestemd de opdracht van de CGK-synode als taak- en kaderstellend aan te nemen.

Daarna is samen nagedacht hoe de GTU eruit zou moeten zien, en hoe die GTU zich heeft te verhouden tot de huidige instellingen. Dat is een groeiproces geweest in visievorming naar één gereformeerde theologische universiteit van de oprichtende kerkverbanden. De optie van een ‘strategische alliantie’ tussen twee samenwerkende maar overigens zelfstandig blijvende universiteiten werd afgewezen, en ligt niet in de lijn van de genoemde GS-besluiten. Te bedenken is ook dat de TUA en de TUK kleine instellingen zijn met een beperkt aantal activiteiten; het is nauwelijks functioneel en rendabel om vanuit twee zelfstandige instellingen en locaties slechts samen te werken in het bachelor-onderwijs en in het onderzoek. Mede vanuit het oogpunt van bestuurbaarheid, de kwaliteit, de efficiency en draagkracht van de universiteit is de overtuiging gegroeid dat de GTU slechts dan een zinvolle onderneming wordt als de TUA, de TUK en de NGP worden ondergebracht op één locatie, onder gezamenlijk bestuur, en er met behoud van eigen predikantsmasters in alle overige activiteiten wordt samengewerkt. Vanuit deze visie op de GTU heeft de regiegroep zich sindsdien ingespannen om de mogelijkheden te exploreren en in kaart te brengen.

Werkwijze

Daartoe heeft de regiegroep, die in totaal ruim dertig keer plenair heeft vergaderd, op diverse deelaspecten werkgroepen in het leven geroepen. Elk van deze werkgroepen

bestond ten minste uit vertegenwoordigers van de GB, de NGP, de TUA, de TUK of externe vertegenwoordigers van de respectievelijke kerkverbanden (m.u.v. de werkgroep financiën, die uit de instellingen was samengesteld). Elk van de partijen uit de regiegroep heeft op deze wijze een belangrijke inhoudelijke bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van het uiteindelijke GTU-plan. Er zijn werkgroepen ingericht op het gebied van onderwijs, wetenschap en onderzoek, valorisatie, financiën en personeel, en vestigingsplaats. De werkgroep wetenschap en onderzoek is eenmaal bij elkaar geweest, waarvan de secretaris de opbrengst heeft gedeeld met de regiegroep, die daar haar voordeel mee heeft gedaan. Bij het ontwerp van het hoofdstuk onderzoek is overleg geweest met de Commissie Wetenschapsbeleid. De werkgroep Vestigingsplaats was aanvankelijk voornamelijk samengesteld uit leden van de regiegroep, tevens de bestuurders van de huidige instellingen. Vanwege de gevoeligheid die het onderwerp vestigingsplaats en huisvesting vanzelfsprekend meebrengt en de geschiedenis die dit onderwerp reeds had, bleek dit achteraf gezien een minder goede beslissing. Daarom werd in een later stadium ervoor gekozen om een nieuwe werkgroep vestigingsplaats in te stellen, geheel bestaande uit externe, onafhankelijke vertegenwoordigers uit de participerende kerken. De werkgroepen hebben via een rapport de regiegroep van advies voorzien; in het geval van de werkgroep vestigingsplaats had de Regiegroep zich vooraf aan dit advies gebonden. Elk van deze adviezen werd na ampele bespreking en aanvulling op onderdelen door de regiegroep dankbaar aanvaard. Gezamenlijk vormen ze de basis voor de eindrapportage van de regiegroep aan de kerkelijke vergaderingen. Waar nodig heeft de regiegroep de afzonderlijke rapporten en aspecten van het ontwerp op elkaar afgestemd of aangegeven op welke wijze het rapport aan de GTU dienstbaar kan zijn. Alle rapporten van de werkgroepen zijn als deelrapport aan dit rapport gehecht. Het contact met de overheid en met juridische adviseurs om nader inzicht te krijgen in de bestuurlijke, organisatorische en juridische aspecten van de GTU is door leden van de regiegroep zelf behartigd, evenals het onderdeel over identiteit, profiel en missie van de GTU.

Tussentijds heeft de regiegroep met regelmaat afstemming gezocht met interne gremia, en met interne en externe deskundigen. Daarmee hoopt de regiegroep een plan in te dienen dat op breed draagvlak en instemming mag rekenen binnen de instellingen. In oktober 2015 werd een bijeenkomst gehouden met alle gremia, personeel en een vertegenwoordiging van de studenten, om als regiegroep nader voeling te krijgen met wat er leeft rondom de GTU. In maart 2016 werd, zoals gezegd, een concept-rapportage gepresenteerd om alle betrokken gremia in de gelegenheid te stellen het voorlopige plan te becommentariëren. Dit hoofdlijnenrapport, onder de titel *Winst in Meervoud*, is op belangrijke onderdelen zoals het onderwijs en de preambule over het algemeen met instemming ontvangen, maar kreeg ook stevige kritiek, met name op de punten van de bestuursstructuur van de coöperatieve universiteit, en op de onderbouwing voor de voorgestelde plaats van vestiging. De regiegroep heeft dankbaar kennisgenomen van alle reacties, die zorgvuldig besproken, gewogen en verwerkt. Mede op basis van deze reacties uit de inspraakronde is het huidige rapport tot stand gekomen.

Op de onderdelen bestuurlijke inrichting en organisatie (en in het verlengde daarvan voor financiën en personeel) en wat betreft de wijze waarop de GB in de GTU participeert heeft de discussie naar aanleiding van de tussenrapportage *Winst in Meervoud* tot het inzicht geleid dat die aspecten zeer gecompliceerd lagen. Dit is het geval zowel intern in de instellingen als extern bij zusterinstellingen. Ook kwam er nader commentaar op het model van 'coöperatie' van de zijde van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) dat de bestuurlijke inrichting en organisatie toetst aan de wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW). Na intensief overleg van de kwartiermaker met alle betrokken instanties en partijen is vervolgens op dit punt een nieuwe koers ingezet, wat heeft geleid tot een adviesrapport van de kwartiermaker aan de regiegroep. Dit

adviesrapport werd de basis voor de definitieve planvorming voor de GTU. Voor zover dat in deze fase mogelijk is, is het huidige plan juridisch getoetst en vindt het steun bij alle betrokken overheidsinstanties.

Op een aantal onderdelen van het plan wil dit hoofdstuk meer expliciet ingaan om de ontwikkeling ten opzichte van de eerdere interne rapportage in beeld te brengen. Met name omdat deze onderdelen door de regiegroep als kaderstellend zijn beschouwd in het licht van hun opdracht, waarin een aantal aspecten als *conditio sine qua non* zijn aangemerkt.

Preamble

Als een van de eerste taken heeft de regiegroep zich ingespannen voor de ontwikkeling van een gezamenlijke preamble voor de GTU, die op een breed draagvlak binnen de gereformeerde gezindte moet kunnen rekenen. Met algemene instemming is deze preamble, voorzien van kenmerkende coördinaten van een gereformeerd Schriftverstaan, door de regiegroep aanvaard en als eerste, identiteitsbepalende, document voor het GTU-plan vastgesteld. Na publicatie ervan in *Winst in Meervoud* zijn er enkele waardevolle suggesties ingebracht, die door de regiegroep zijn verwerkt. Deze preamble vormt naar de mening van de regiegroep een inhoudelijk krachtig document, dat onderscheidend is en kenmerkend voor de theologie die aan de GTU beoefend en onderwezen wordt.

Gereformeerde Bond

Met de vertegenwoordigers van de GB is in de regiegroep en daarbuiten veelvuldig gesproken over de participatie in de GTU. Het is nadrukkelijk vanwege de uitnodiging van de christelijke gereformeerde synode van 2015 dat de GB zich bereid heeft verklaard te participeren in de regiegroep. Dat de GB ervoor heeft gekozen op deze wijze een substantiële bijdrage te leveren aan de totstandkoming van een GTU, is niet vanzelfsprekend. De GB heeft aan een eventuele officiële participatie als vereniging in de GTU dan ook een heldere voorwaarde verbonden. De voorwaarde die het HBGB stelde aan participatie is om tot afspraken te komen over inhoudelijke samenwerking met de Protestantse Theologische Universiteit (PThU). De reden hiervan is dat de GB in de regiegroep een ongelijksoortige partner is (hij heeft geen eigen opleiding/instelling), van wie niet op dezelfde wijze een kerkelijk-institutionele inbreng verwacht kan worden als van de NGP, de TUK en de TUA. De GB is een vereniging binnen de Protestantse Kerk in Nederland, en predikanten met een GB-signatuur worden dan ook opgeleid binnen de predikantsopleiding van de PThU. Voor de opleiding van predikanten kan de GTU voor de GB in formele zin dan ook niet veel betekenen. Alleen als studenten daar zelf voor kiezen, zijn ze in de gelegenheid een bachelor aan de GTU te volgen om vervolgens hun master aan de PThU te doen. Anderzijds wil de GB graag en van harte binnen zijn mogelijkheden gereformeerde broeders en zusters terzijde staan, zeker wanneer het om een aangelegen punt als de bevordering van de gereformeerde theologiebeoefening gaat. Vanwege zijn positie als vereniging in de PKN en ten opzichte van de PThU als universiteit van de Protestantse Kerk, ligt de verantwoordelijkheid en loyaliteit van de GB primair bij de PKN en de PThU.

De regiegroep heeft in het licht van deze voorwaarde van de GB diverse keren overleg gepleegd met mw. prof. dr. M.M. Jansen, rector van de PThU, evenals met vertegenwoordigers van de faculteit Godgeleerdheid van de RUG. Echter, onderweg naar het rapport *Winst in Meervoud* was er nog te weinig helder ten aanzien van het onderwijs- en onderzoeksprofiel van de GTU om vruchtbaar te kunnen overleggen over inhoudelijke samenwerking. Daarna bereikte de regiegroep het bericht dat bestuurlijke verantwoordelijkheid van de Gereformeerde Bond voor de GTU door prof. Jansen

onaanvaardbaar genoemd werd, een verantwoordelijkheid die het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond alleen wilde nemen als er sprake zou zijn van samenwerking. Terughoudende reacties over een alliantie met de PThU bereikten de regiegroep ook vanuit de eigen instellingen. Het HBGB heeft dan ook terecht gemeend dat er niet aan haar voorwaarde van een contract met de PThU kon worden voldaan, en heeft geconcludeerd dat van officiële bestuurlijke participatie van de GB aan de GTU daarom op dit moment geen sprake kan zijn. Vanwege zijn positie in de PKN en de PThU valt het buiten de mogelijkheden van de GB om officieel in de GTU te participeren, nu er geen concrete afspraken zijn gemaakt met de PThU.

Dat laat onverlet dat de GB binnen zijn mogelijkheden zonder meer een substantiële bijdrage aan de GTU heeft geleverd en blijvend wil leveren. Zowel in de regiegroep als in de werkgroepen hebben vertegenwoordigers van de GB een belangrijke rol gespeeld. Voorts is afgesproken dat er inzake onderwijs en onderzoek zal worden samengewerkt met GB-docenten en wetenschappers. In het hoofdstuk bestuurlijke inrichting wordt toegelicht hoe leden van de GB op persoonlijke titel in het bestuur en toezicht van de GTU betrokken worden, en daarin een evenredige rol spelen naast vertegenwoordigers van de drie oprichtende kerken. Ten slotte is het aan de CGK synode om bij de beoordeling van het rapport tevens te bepalen wat 'een substantiële inbreng' vanuit de achterban van de GB in fte's zou moeten omvatten, gelet op de ca. 2 fte wetenschappelijk personeel die de regiegroep daarvoor reeds heeft voorzien, zich tevens rekenschap gevend van de financiële en personele consequenties die dit met zich meebrengt. In het algemeen geldt overigens dat het toekomstig benoemingsbeleid aan de GTU gericht zal zijn op de breedte van de gereformeerde gezindte, waaronder de GB (zie hoofdstuk Personeel). De regiegroep is overtuigd van de substantiële bijdrage die door de GB binnen het kader van hun mogelijkheden aan de GTU wordt geleverd, en is van mening dat deze inbreng het breed gereformeerde karakter van de GTU versterkt en des te meer herkenbaar maakt.

Bestuurs- en organisatie-model

Een volgend punt dat veel aandacht en zorg van de regiegroep heeft gevraagd, is het bestuurs- en organisatie-model. De huidige instellingen zijn de opleidingen van de kerken, waarvan twee bekostigde, geaccrediteerde universiteiten zijn. Hoe kunnen beide aspecten zo worden vormgegeven dat er zowel voor de drie kerken als qua bestuurbaarheid van de instelling sprake is van optimale herkenbaarheid en werkbaarheid?

Aanvankelijk is gewerkt met het coöperatieve model, vanuit de wens van een optimale zelfstandigheid van de TUA en de TUK ('samenwerken waar mogelijk, zelfstandig blijven waar noodzakelijk'). De gedachte dat de TUA en TUK, bij een hoge mate van samenwerking en integratie onder één dak in de GTU, nog functionele zelfstandige instellingen zouden kunnen blijven, is hoe langer hoe minder waarschijnlijk gebleken. In de inspraakronde naar aanleiding van *Winst in Meervoud*, werd duidelijk dat men het bestuursmodel veel te complex vond. Na vervolggesprekken met het ministerie kwam naar voren dat 'coöperatie' tussen universiteiten een wetswijziging zou vergen, evengoed als fusie zou worden aangemerkt, en geen steun vindt bij het ministerie. De wet staat voor universiteiten uiteindelijk alleen de rechtsvorm van de vereniging of die van de stichting toe. Over de coöperatie als organisatievorm voor de GTU wordt daarom door het ministerie negatief geadviseerd. In het adviesrapport van de kwartiermaker is daarom overgegaan op de uitwerking van het verenigingsmodel, als de enig mogelijke bestuurlijke rechtsvorm die in staat stelt een evenwichtige vertegenwoordiging en zichtbaarheid van de kerken in de universiteitsbelangen enerzijds, en bestuurlijke werkbaarheid anderzijds, te realiseren. In het hoofdstuk bestuurlijke inrichting wordt dit verder toegelicht.

Eigen predikantsopleidingen

Bij alle overwegingen van de regiegroep heeft steeds helder voorop gestaan dat de universiteiten de predikantsopleidingen van de kerken zijn, met de mogelijkheid van een eigen predikantsmaster voor elk van de participerende kerken. Dat moet herkenbaar in de GTU tot uitdrukking komen, want het vormt voor een belangrijk deel het bestaansrecht van de gereformeerde theologische opleidingen in ons land. Ook van overheidswege, zo bleek uit diverse gesprekken, is er begrip voor het handhaven van twee onderscheiden predikantsmasters binnen één Gereformeerde Theologische Universiteit. Aan de GTU zullen er eigen, voor de kerken herkenbare predikantsopleidingen zijn, waar dienaren van het Woord worden opgeleid voor de drie kerkverbanden die in de gereformeerde theologiebeoefening samen willen optrekken.

Opzet

De hiernavolgende hoofdstukken vormen met elkaar de blauwdruk voor een Gereformeerde Theologische Universiteit, waarin door gereformeerde christenen van verschillende kerken en richtingen van harte samengewerkt kan worden aan de bevordering van de gereformeerde theologie, in dienst van kerk en samenleving, ook internationaal. Na de preambule, missie en profiel van de GTU, worden de primaire processen (onderwijs, onderzoek en valorisatie) beschreven. Vervolgens komen de verschillende bestuurlijke en organisatorische aspecten aan de orde, in hoofdstukken over de bestuurlijke inrichting, personeel en formatie, en de financiële onderbouwing daarvoor. Ter afsluiting van het hoofdrapport wordt ingegaan op de beoogde vestigingsplaats voor de GTU, met naar verwachting de gunstigste context waarin de theologische opleiding zich in de toekomst met vrucht kan ontwikkelen.

In aansluiting aan het hoofdrapport volgen de deelrapporten van de genoemde werkgroepen. Deze rapporten zijn verder integraal opgenomen. Het betreft rapporten die richtinggevend en inspirerend zijn, maar tegelijk verdere bespreking en uitwerking vergen in de fase die volgt op het principiële besluit van de kerkelijke vergaderingen om groen licht te geven aan het GTU-plan. Aan deze vergaderingen wordt gevraagd om de besturende organen van de instellingen mandaat te verlenen om de verschillende onderdelen van het GTU-plan, in nauwe samenspraak met docenten, opleidingscommissies en universiteitsraden, nader gestalte te geven en de realisering ervan ter hand te nemen.

2. Identiteit

Een nieuwe start op dezelfde grondslag

In de Gereformeerde Theologische Universiteit komen gereformeerde richtingen bijeen die ieder hun eigen kleur en herkomst hebben, met een onderscheiden kerkelijk leven. Ondanks verschillen in vormgeving en beleving behoren zij alle tot de 'gereformeerde gezindte' en zijn zij daarbinnen aan elkaar verwant in een hartelijk belijden van het geloof op basis van de Bijbel en de Drie Formulieren van Enigheid. Leden van betrokken kerken ontmoeten en herkennen elkaar sinds lang in allerlei verbanden: in het onderwijs en in de zorg, in de politiek en maatschappelijke organisaties. Ook de kerkelijke uitwisseling o.a. via kanselruil is de laatste decennia sterk gegroeid, evenals diverse samenwerkingsvormen op theologisch gebied. Er is een intensieve en vruchtbare samenwerking tussen TUA, TUK en NGP in de reeds vijftien jaar geleden geïntegreerde onderzoeksgroepen. Theologen uit de kring van de Gereformeerde Bond en het Hersteld Hervormd Seminarie zijn betrokken bij gezamenlijke publicaties, congressen en samenwerkingsprojecten. Een duidelijk signaal van gegroeid vertrouwen en onderlinge erkenning is de samenwerking in de uitgave van een van de grootste theologische tijdschriften in Nederland, *Theologia Reformata*. Al langer is er het bewustzijn van een geloofsverbondenheid en een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de gereformeerde theologie in ons land.

In het initiatief van de Gereformeerde Theologische Universiteit kruisen de genoemde lijnen elkaar. De Gereformeerde Theologische Universiteit brengt een nieuwe, verder reikende fase in het proces van interuniversitaire en interkerkelijke samenwerking op gereformeerd erf, en zal hier een vastere vorm aan geven. Het doel hiervan is een stimulans te laten uitgaan voor de theologiebeoefening in de breedte van de gereformeerde gezindte. Onder Gods zegen wil de Gereformeerde Theologische Universiteit nieuw elan geven aan de opleiding en toerusting van theologische studenten voor de dienst in kerk, wetenschap en samenleving. Een eerste voorwaarde is hierbij een gezamenlijk gedeelde overtuiging inzake identiteit en grondslag van de Gereformeerde Theologische Universiteit. Alle partijen die de Gereformeerde Theologische Universiteit steunen, aanvaarden de Heilige Schrift als Woord van God en verbinden zich ondubbelzinnig en onbekrompen aan de gereformeerde confessie, die een treffende verwoording is van de waarheid van het Evangelie. In deze binding heeft de Heilige Schrift het laatste gezag. Het staan op dit fundament heeft consequenties voor onze omgang met de Bijbel, en voor onze visie op de theologie en haar betekenis voor kerk en samenleving. In de preambule van de Gereformeerde Theologische Universiteit wordt dit nader uitgewerkt. De kaderteksten in deze preambule expliciteren kenmerkende coördinaten van een gereformeerde schriftbeschouwing en hermeneutiek, die bepalend zijn voor de theologiebeoefening aan de Gereformeerde Theologische Universiteit.

Preambule

Plaatsbepaling

De deelnemers aan de Gereformeerde Theologische Universiteit weten zich aan elkaar verbonden door het geloof in Jezus Christus als de door God geschonken Redder en Verlosser van de wereld. Wij delen de roeping en het verlangen om tot eer van God en het heil van onze naaste dienstbaar te zijn aan de verkondiging van het Evangelie. Door de kracht van de Heilige Geest is dit Evangelie ook in onze dagen en in onze samenleving, hoe geseculariseerd de cultuur daarvan mag zijn, blijvend het betrouwbare en levende Woord van God. Het is onze vreugde en wij ervaren het als een roeping om in de voortgang van dit

Evangelie samen te werken in een gereformeerde universiteit. Wij hopen en bidden dat deze universiteit, met al haar trajecten van opleiding, onderzoek en kennisverspreiding, onder Gods zegen de kerken zal dienen en de samenleving ten goede mag komen, in Nederland en over de grenzen heen. De wetenschapsbeoefening aan de Gereformeerde Theologische Universiteit vindt plaats in gemeenschap met het levend belijden van de Kerk der eeuwen. Historisch en theologisch gaat de Gereformeerde Theologische Universiteit in de sporen van de Reformatie, de Nadere Reformatie, de Afscheiding en het Neocalvinisme. Binnen de brede bedding van deze gereformeerde theologie wil de Gereformeerde Theologische Universiteit het belang en de betekenis ervan voor onze kerken en de samenleving van vandaag onderzoeken, nader articuleren en onderwijzen.

Gereformeerde tradities en de Heilige Schrift

De Gereformeerde Theologische Universiteit beoogt een plaats te zijn waar verschillende gereformeerde tradities die voortkomen uit de Reformatie elkaar ontmoeten. Hier worden vroomheid beleefd en wetenschap beoefend vanuit een hartelijke instemming met het gereformeerde belijden aangaande de Heilige Schrift, zoals verwoord in artikel 2 - 7 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis.

De Bijbel is het Woord van God, onder inspiratie van de Heilige Geest door mensen geschreven. De Bijbel getuigt van zichzelf dat hij gezag heeft. Wij aanvaarden de Schriften voordat wij hen beschouwen en laten onze vragen niet alleen door het Woord beantwoorden maar ook corrigeren, om ons denken en oordelen daardoor te laten sturen.

In gemeenschap met de Kerk van alle tijden en plaatsen belijden wij de volkomenheid van de Heilige Schrift als het levendmakende Woord waarin God Zich openbaart. In al hun variatie vormen de boeken van het Oude en het Nieuwe Testament tezamen binnen de Bijbel een geestelijke eenheid. De Heilige Geest getuigt in ons hart dat de Schrift van God gegeven is om ons geloof daarnaar te richten, daarop te gronden en daarmee te bevestigen. Wij geloven dat Gods Woord de waarheid is en dat wij door de werking van de Heilige Geest in die waarheid worden geleid.

Voor het verstaan van de Schrift heeft een theoloog hoofd én hart nodig. Voor het onderkennen van de zin van de Schrift is de theoloog aangewezen op en afhankelijk van het werk van de Heilige Geest, de 'eerste Auteur'. Woord en Geest gaan samen.

Beoefening van de gereformeerde theologie

Theologie is het gelovig nadenken over God zoals Hij Zich openbaart. Deze theologie beoefenen wij als instrument bij de lofprijzing op God. De Gereformeerde Theologische Universiteit en de daaraan verbonden kerkelijke ambtsopleidingen leiden studenten op door hen te oefenen in het luisteren naar het Woord. Hierin ligt het primaat van de vorming en toerusting van toekomstige theologen en dienaren van het Woord. In het onderzoeken en vertolken van de Schrift gaat eerbied voor de tekst als het Woord van de sprekende God boven traditionele, culturele of persoonlijke voorkeuren. Dit impliceert het recht willen doen aan de eigen aard en het genre van de Bijbeltekst, om de weg die de Heilige Geest gekozen heeft in de Schriftwording geheel te respecteren.

Iedere Bijbeltekst maakt deel uit van een groter geheel: de Bijbelse boodschap die verbonden is met en gedragen wordt door de heilsgeschiedenis, de weg van God met mens en wereld in schepping, val, verlossing en voleinding. Voor de gereformeerde exegese is het heilshistorisch en eschatologisch perspectief van wezenlijk belang, omdat het zicht geeft op de eenheid van Oud en Nieuw Testament. Steeds houdt de uitleg van een passage rekening met zowel de directe als de bredere context. Het geheel van canon fungeert als klankbord van de enkele tekst.

God die Zich in Christus geopenbaard heeft, is ook Schepper van hemel en aarde. Daarom betrekken wij in de beoefening van de theologie ook het zicht op de geschapen werkelijkheid waarin de veelkleurige wijsheid van God tot uitdrukking komt, en zoeken wij waar nodig en mogelijk het gesprek met andere wetenschappen. Theologie als nadenken over God, Zijn schepping en de betekenis van het heil in Christus, kiest niet voor het isolement maar heeft een plaats te midden van andere wetenschappen. De Gereformeerde Theologische Universiteit wil in verbondenheid met christenwetenschappers die in andere disciplines werkzaam zijn kerk en samenleving dienen. Daarbij is Gods openbaring in zijn weg met Israël en in de komst en het werk van Jezus Christus voor ons het ontdekkend en vernieuwend perspectief op de werkelijkheid en het criterium voor de waarheid.

In het lezen van de Schriften brengen wij onszelf mee, met onze denkkaders en vooronderstellingen, in de werkelijkheid waarin God ons plaatst. Wij kunnen onszelf daar niet zomaar aan onttrekken. De boodschap van de Schrift wil juist ook in die realiteit van ons leven, inclusief onze cultuur, landen, maar kan daar meer dan eens ook kritisch op inwerken. Op elke tijd en plaats mogen leerlingen van Christus nieuwe en oude dingen uit de schatkamer van de Schrift tevoorschijn halen (Matth. 13:52). De Schrift zelf heeft daarin steeds het laatste woord, niet onze eigen traditionele en culturele voorkeuren of morele intuïties. Het aanwijzen van de blijvende ordeningen van God voor ons leven, ook in onze cultuur, vergt door omgang met de Schrift verkregen wijsheid en fijngevoeligheid.

Betekenis voor onze tijd en samenleving

Omdat wij het Evangelie ontvangen in de context waarin wij vandaag leven, beoefenen wij een gereformeerde theologie die in gesprek gaat met en vruchtbaar is voor onze tijd, cultuur en samenleving. Een gereformeerd theoloog komt tot de Schrift met vragen op velerlei gebied: geloof, ethiek, maatschappij, wetenschap. In zijn zoeken naar antwoorden zal hij de boodschap van Schrift zo goed mogelijk pogen te verstaan om die zo zuiver mogelijk te kunnen vertolken. Daarbij zullen niet op alle onderdelen in elke gereformeerde traditie dezelfde beslissingen worden genomen. In onze uitleg en ons verstaan van de Schrift met het oog op hedendaagse vragen kan het Bijbels tekstgetuigenis ook binnen het kader van een hartelijke binding aan Schrift en belijdenis verschillend gewogen worden, wat onvermijdelijk spanningen oplevert. In het besef dat ons kennen altijd ten dele is en onze wetenschappelijke kennis een beperkt en voorlopig karakter draagt, dienen theologen transparant te zijn over hun vraagstelling en methode van onderzoek, en zullen zij steeds bereid zijn daarover verantwoording af te leggen. Hiermee wordt het gemeenschappelijk verstaan gediend en bevorderd.

Het verstaan en vertolken van de Schrift kan ons voor allerlei vragen stellen waar niet altijd eensluidende antwoorden op te vinden zijn. Des te meer komt het dan aan op een gezamenlijk en nauwkeurig luisteren naar de Schrift zelf, in het besef van de afhankelijkheid van de Heilige Geest. Dit primaat van de Schrift in de beoefening van de theologie maakt van de Bijbel geen papieren paus. Het *sola scriptura* is direct verbonden met het *solus Christus*. Christus is het hart van de Schriften, het draait om Hem. De gereformeerde theologie beluistert de Schriften vanuit en met het oog op Christus. Zo stelt en beantwoordt zij de vragen, in elke eeuw en in wisselende contexten opnieuw.

Missie en Profiel

De Gereformeerde Theologische Universiteit weet zich geroepen om de erfenis van de gereformeerde theologiebeoefening te bewaren, te doordenken en in de actualiteit van vandaag verder uit te bouwen. Deze missie willen we ten uitvoer brengen door de inbreng van zowel de bevindelijke als de neocalvinistische spiritualiteit het volle pond te geven en in de beoefening van de theologie waar mogelijk samen te brengen. De kernwaarde is 'leren in ontmoeting'. *Pietas et scientia* zijn daarbij steeds nauw verbonden. In deze lijn kunnen missie en profiel van de Gereformeerde Theologische Universiteit als volgt worden verwoord, waarbij de Preambule als basis wordt verondersteld.

Missie

De Gereformeerde Theologische Universiteit beoogt een thuishaven te zijn voor de gereformeerde theologie in Nederland, een herkenbaar adres voor kerk en samenleving. De geestelijke vorming en wetenschappelijke en praktische toerusting van theologen, zowel a.s. dienaren van het Woord als zij die op andere wijze in kerk en Koninkrijk zullen dienen, staat hoog in het vaandel. Vanuit verschillende kerkelijke achtergronden wil de Gereformeerde Theologische Universiteit ontmoetingsplaats zijn voor wie zich in de lijn van de gereformeerde traditie bezinnen op theologie, wetenschap, kerk-zijn en christelijke presentie in de samenleving. Daarvoor zoekt zij tevens samenwerking met geestverwante instellingen in het binnen- en buitenland. Voor studenten en medewerkers wil de Gereformeerde Theologische Universiteit een inspirerende universiteit zijn, die motiveert tot theologiebeoefening op academisch niveau in een context van geestelijke vorming en toerusting. Daartoe biedt zij diverse (deeltijd)opleidingen aan: een bachelor theologie, een master theologie algemeen, waaronder een master intercultural reformed theology, en een research master. Daarnaast huisvest de Gereformeerde Theologische Universiteit predikantsmasters voor de opleiding van predikanten voor de CGK, de GKv en de NGK. Als brede gereformeerde theologische universiteit staat de Gereformeerde Theologische Universiteit garant voor goed onderwijs en innoverend onderzoek van hoge kwaliteit. Zij ontplooit activiteiten op het gebied van kennisvalorisatie voor een breed publiek in kerk en samenleving. Tevens wil de GTU van betekenis zijn voor christenen die in andere wetenschappelijke disciplines werkzaam zijn.

Profiel

Aan de basis van de Gereformeerde Theologische Universiteit ligt het verlangen om de gereformeerde theologiebeoefening te versterken tot opbouw van de kerken waarmee wij verbonden zijn, in Nederland en in het buitenland. Biddend om de leiding van de Heilige Geest en puttend uit de bron van het levende Woord van God zetten belijvende

wetenschappers zich in voor de verbreiding van het Evangelie, vanuit het verlangen om bij te dragen aan alle arbeid in Gods Koninkrijk. Vroomheid en wetenschap, leer en leven, opleiding en kerk zijn daarin nauw met elkaar verbonden. De theologiebeoefening aan de Gereformeerde Theologische Universiteit wortelt in de belijdenis van de kerk der eeuwen en de gereformeerde theologie, zoals deze sinds de Reformatie ontwikkeld is. Met respect voor ieders eigenheid en inbreng zoekt de Gereformeerde Theologische Universiteit de gereformeerde theologiebeoefening in haar breedte en veelkleurigheid vruchtbaar te maken voor de kerk en samenleving van vandaag.

3. Opleidingen en onderwijs

Verschillende opleidingen die TUA en TUK nu al aanbieden, zullen straks ook te vinden zijn aan de GTU. Nieuw zal zijn de gemeenschappelijke bachelor Theologie, maar daarnaast blijven de beide predikantsmasters intact evenals het aanbod van eenjarige masters, zoals de TUK die kent, waaronder de Master Intercultural Reformed Theology. Deze opleidingen kunnen allemaal een-op-een worden overgezet naar de GTU. Dat geldt dus ook voor de predikantsmasters die nu onderscheiden zijn en als ambtsopleidingen voor respectievelijk de CGK en GKv in GTU-verband worden voortgezet.

Werkelijk nieuw is de gemeenschappelijke bachelor Theologie, die de huidige bacheloropleidingen van TUA en TUK vervangt. De nieuwe bachelor is een samenvoeging van beide en biedt een grondige studie in de gereformeerde theologie. De driejarige predikantsmasters bouwen hier vervolgens op voort. De NGP zal bij beide aanhaken en deels gebruik maken van het aanbod van de beide predikantsmasters.

Het ligt in de bedoeling om onderzoek te doen naar de mogelijkheid van een eigen researchmaster of samenwerking te zoeken in een reeds bestaande Graduate School. Daarmee zou de onderzoekscapaciteit worden versterkt en meer gericht gewerkt kunnen worden aan het inrichten van promotietrajecten. Hiervoor is gerichte vraag, met name ook uit het buitenland. Voortbouwend op de internationale naam die de TUA en TUK hebben en op de ervaring met de groeiende internationalisering van onderzoek en onderwijs zal de GTU gereformeerde studenten uit Azië, Afrika en Noord-Amerika trekken.

Tevens ligt er de wens om te komen tot een twee- of driejarige master geestelijke verzorging, en een educatieve master eerstegraads docent godsdienst (i.s.m. andere instellingen). Naast de fulltime opleidingen dient gewerkt te worden aan een deeltijdtraject, met het oog op het groeiend aantal studenten voor wie alleen een parttime opleiding theologie mogelijk is.

Op verzoek van de Regiegroep heeft een werkgroep, samengesteld uit vertegenwoordigers van de GB, de NGP, de TUA en de TUK een ontwerp gemaakt voor de gemeenschappelijke bachelor (zie het deelrapport Opleidingen GTU). Met veel waardering werd dit ontwerp door de Regiegroep overgenomen, na een enkele amendering en aanvulling. Op kleinere onderdelen werd het rapport Opleidingen nog bijgesteld, aan de hand van de verwerking van alle commentaar en suggesties na publicatie van *Winst in Meervoud*. De Regiegroep is van mening dat de GTU-bachelor waarvan de contouren in dit ontwerp geschetst worden, zal voorzien in een eigentijdse, wetenschappelijk verantwoorde en evenwichtige opleiding in de gereformeerde theologie, die veel studenten zal aanspreken en aantrekken.

Fundamenteel voor het opleidingspakket van de GTU zijn twee principiële onderdelen die in het rapport van de werkgroep zijn uitgewerkt. Het hart van de opleiding klopt in een gezamenlijk gedragen visie op theologie, zoals die geformuleerd is in de paragraaf 'Theologie in de GTU'. Het gaat de GTU om die vorm van theologische wetenschap die voluit recht doet aan de inzet van de gereformeerde overtuiging aangaande de prioriteit van het luisteren naar de Schrift, waarbij de theoloog komt tot de ontmoeting met God, zichzelf en de ander. De roeping om de boodschap van de Schrift te vertolken vraagt om de ontwikkeling van een gereformeerde hermeneutische sensitiviteit, die het nadenken over God zoals Hij zich openbaart, paart aan een helder verstaan van onze tijd en cultuur. Naast de visie op theologie is de visie op onderwijs van groot belang, aangeduid als 'leren in ontmoeting'. Niet een systeem van geïsoleerde onderwijseenheden staat de GTU voor ogen, maar een open,

interactief en relationeel onderwijssysteem op allerlei niveaus en met aandacht voor de geloofspraktijk.

Om dit te realiseren is gekozen voor een combinatie van disciplinair onderwijs en geïntegreerd onderwijs. Dat komt onder meer tot uitdrukking in het voorstel om verspreid over de drie studiejaar van de bachelor in vier blokken geïntegreerde thema's aan te bieden (de ene God, de weerbarstige Bijbel, de navolging van Christus, de ontdekking van het individu). Binnen dit geheel van theologisch onderwijs en vorming gaan het cognitieve en het existentiële hand in hand, zoals bijvoorbeeld uitkomt in de leerlijn 'Als theoloog omgaan met de Bijbel' (ATOB). Essentieel voor de opzet van het nieuwe programma is de diepgevoelde wens dat de GTU als academische gemeenschap ook een gemeenschap van gelovige christenen wil zijn, in een eenheid van vroomheid en wetenschap. Wetenschappelijke inspanning en aandacht voor de ontwikkeling van het persoonlijke geloofsleven worden beide binnen het curriculum nadrukkelijk geëntameerd en gestalte gegeven.

Wie het ontwerp van de GTU-bachelor nader bekijkt, zal zien hoezeer hierin de sterke kanten van de bestaande opleidingen van de TUA, de TUK en de NGP zijn gecombineerd in een nieuwe synthese. Ten opzichte van het Kamper curriculum is de opzet meer disciplinegericht geworden, ten opzichte van het Apeldoornse curriculum wordt er meer geïntegreerd onderwijs aangeboden. Het nieuwe curriculum is besproken door docenten van TUA en TUK en is door hen over het algemeen positief ontvangen. Dit is verder versterkt door de suggesties uit deze inspraakronde te verwerken in het voorliggende deelrapport. Voor de totstandkoming hiervan zijn evenwel ook offers gebracht, die nu eenmaal onvermijdelijk zijn bij een samenvoegen van verschillende curricula. Hierbij is met name te wijzen op de positie van het Latijn, de integratie van homiletiek en de omvang van de historische vakken. Tegelijk is er veel continuïteit tussen de bestaande opleidingen en de voorgestelde GTU-bachelor, o.a. in het grote accent op de talen en de Bijbelse vakken, en de gerichtheid op de kerkelijke praktijk. De grens van 40% verandering van een bestaande bachelor wordt niet overschreden, zodat een nieuwe accreditatie niet nodig is. Dit betekent tevens dat de toekomstige predikantsmasters geen grote wijzigingen hoeven te ondergaan ten opzichte van de huidige masters. Belangrijke extra mogelijkheden worden binnen de GTU-bachelor geboden door de minor van 30 EC in het derde studiejaar en het excellentieprogramma.

In het aanbod van minoren zal rekening worden gehouden met de brede uitstroom die de bachelor theologie heeft. Bachelor-studenten kunnen ook doorstromen naar de Master Theologie Algemeen, die diverse afstudeervarianten heeft. Deze eenjarige master biedt perspectief voor post-initieel onderwijs, bijvoorbeeld voor professionals die al werkzaam zijn in kerk, onderwijs, de zorg en op andere terreinen. De masterprogramma's die nu al worden verzorgd door TUA en TUK worden gehuisvest bij de GTU. Zowel aan de TUK als aan de TUA wordt onderzocht op welke wijze de eigen predikantsmasters verder ingericht dienen te worden in een optimale aansluiting bij de bacheloropleiding. Het opleidingsaanbod verbreedt zich zo in de masterfase.

Dit is nog meer het geval wanneer de optie van een GTU-researchmaster realiseerbaar blijkt, met het oog op voortgezette wetenschappelijke studie voor onder meer promotiestudenten. Het onderwijsaanbod van de GTU wordt nog verbreed en versterkt door de inbreng van bijzondere leerstoelen: de leerstoel Christelijke Identiteit in maatschappelijke praktijken (prof. dr. R. Kuiper), de Henk de Jong leerstoel voor Bijbelonderzoek en identiteit in Nederlands Gereformeerd perspectief (prof. dr. J. Dekker), de leerstoel Christelijke Pedagogiek (prof. dr. A. de Muijnck) en de Lindeboom leerstoel Ethiek van de zorg (prof. dr. Th. A. Boer).

Het ontwerp voor de gemeenschappelijke GTU-bachelor (zie deelrapport Opleidingen) schetst een werkbaar en duidelijk model, maar is niet een dichtgetimmerd geheel. De uitwerking wordt later ter hand genomen en er blijft ruimte voor aanvulling en nadere vormgeving. Door middel van keuzevakken en/of minoren kan ook de eigenheid van de verschillende kerkverbanden binnen de bachelor een plaats krijgen.

4. Wetenschap en onderzoek

Het wetenschappelijk profiel van de opleiding

Kerken in de gereformeerde traditie hebben er vanouds voor gekozen om in de opleiding van hun a.s. predikanten vroomheid én wetenschap bijeen te houden. Men achtte een gedegen wetenschappelijke vorming noodzakelijk, zowel met het oog op een verantwoorde omgang met de Bijbel (te lezen in de grondtalen) en theologische vragen, als ook vanwege de leidinggevende positie die predikanten innemen in de gemeente en vaak ook in de samenleving.

Het belang hiervan is in de 21^e eeuw alleen maar toegenomen. Niet alleen wordt van predikanten gevraagd te beschikken over grondige kennis op hun eigen terrein, zij zijn ook gesprekspartner van (vaak goed opgeleide) gemeenteleden die oriëntatie zoeken in een samenleving waarin wetenschappelijke en technologische kennis een hoge status heeft en (jonge) gelovigen en de gemeente voor soms gecompliceerde vragen stelt, onder meer op het gebied van geloof en wetenschap. De predikant moet hierin zijn weg weten te vinden.

De TUA, TUK en NGP staan in deze traditie van wetenschappelijke beoefening van de theologie met het oog op kerk en wereld. De GTU volgt niet de verschuiving die op tal van faculteiten Godgeleerdheid plaatsvindt naar een meer religiewetenschappelijke benadering en blijft zich concentreren op de kerndisciplines van de theologie (Oude en Nieuwe Testament, Systematische Theologie, Praktische Theologie, Kerkgeschiedenis, Ethiek), waarnaast in recente tijd de Missiologie een steeds groter gewicht krijgt. De wetenschapsbeoefening aan de GTU wordt bepaald door het geloofsuitgangspunt dat God zich openbaart; Hij laat zich kennen, nog voordat wij over Hem nadenken. Wetenschapsbeoefening aan de GTU wordt voorts gedragen door het verlangen naar geestelijke vorming: geloven en kennen, vroomheid en wetenschap gaan samen op.

Van de TUA en de TUK en straks van de GTU wordt gevraagd zich nadrukkelijker te verhouden tot het bredere academische landschap van Nederland. Dit stelt eisen aan het wetenschapsbeleid van de instelling. Wetenschappers leren van elkaar over de grenzen van hun eigen discipline, ontmoeten elkaar in samenwerkingsprojecten, nationaal en internationaal, en worden aangemoedigd hun kennis in te zetten voor de praktijk. Er wordt aandacht gevraagd voor de maatschappelijke relevantie van wetenschappelijk onderzoek, voor valorisatie van kennis, en in de financiering ervan wordt daar op voorhand rekening mee gehouden. De TUA en de TUK staan midden in deze ontwikkelingen. Zij worden onder meer in een recent rapport van de KNAW concreet aangespoord tot intensievere samenwerking, en tevens om hun beoefening van de theologie te laten plaatsvinden in een breder academisch klimaat. Het binnenhalen van tweede- en derde geldstromen speelt een steeds groter rol, en de overheid verwacht kwaliteit op het gebied van onderzoek, valorisatie en sturing op output.

TUA en TUK bundelen hun krachten om aan deze uitdagingen het hoofd te bieden, met name om de beoefening van de gereformeerde theologie voor de toekomst vast te houden, te continueren en gezamenlijk zichtbaar te maken. Gebeurt dit niet via de gezamenlijkheid in de GTU, dan dreigt deze gereformeerde theologie als geheel te versplinteren. De GTU kiest voor een zelfstandige opstelling, maar voor een vruchtbare positionering van haar werk is samenwerking van blijvend belang. Strategische allianties met andere instellingen zullen aan betekenis winnen, alsook de uitwisseling van wetenschappers en studenten, nationaal en internationaal. Gereformeerde instellingen in het buitenland werken graag samen met gereformeerde theologen uit Nederland, juist vanwege de lange en diepe traditie van

wetenschappelijke theologiebeoefening. De GTU biedt hiervoor een belangrijke nieuwe context.

Daarnaast moet de betekenis van het wetenschappelijk onderzoek aan de GTU voor de eigen kerkelijke en maatschappelijke verbanden, alsook voor de bredere bezinning in het christelijke milieu niet worden onderschat. Er wordt nu reeds veel werk gedaan, ook onderzoekswerk, voor kerk en samenleving. Het beschikbaar maken van aanwezige kennis wordt aangemerkt als valorisatie. Valorisatie past bij een theologische universiteit die het gezicht gericht heeft op de kerk en de praktijk van het geloofsleven. De theologie wordt steeds nadrukkelijker uitgenodigd een visie te geven op de vraagstukken van mens, werk en samenleving, wetenschap en geloof, en in bredere christelijk-academische kring leeft de behoefte aan meer interdisciplinaire samenwerking.

De huidige situatie

De TUA en de TUK hebben hun onderzoek geïntegreerd en ondergebracht in gezamenlijke onderzoeksgroepen. Er is sprake van clustering in een drietal gemeenschappelijke interdisciplinaire programma's:

- Biblical Exegesis and Systematic Theology
- Early Modern Reformed Theology
- Reformed Traditions in Secular Europe¹

Onderzoek neemt bij de TUA ruim 30% en bij de TUK ruim 40% van de totale hoeveelheid fte's in (2017). Dat is in vergelijking met andere universiteiten een verantwoorde score. De opleiding en financiering van promovendi is de laatste jaren verbeterd. Deze inzet mag echter niet teruglopen of verschrallen. Daarom is het belangrijk dat de huidige onderzoeksformatie wordt gecontinueerd aan de GTU.

Recent heeft een tussentijdse (externe) evaluatie plaatsgevonden van de onderzoeksprogramma's, de zogenaamde 'midterm review'. Deze maakte duidelijk dat het geïntegreerde onderzoek van TUA en TUK naast sterktes een aantal zwaktes in opzet en uitvoering kent. Deze komen hierop neer:

- Te veel versnippering
- Een te weinig samenbindende onderzoeksmissie
- Gebrek aan focus en samenhang binnen de programma's
- Onvoldoende integratie van valorisatie in de onderzoeksprogramma's
- Onvoldoende aansturing op resultaat en output

Mede gelet op de betrekkelijke kleinschaligheid en de gegeven onderzoekscapaciteit doen deze problemen zich des te sterker gevoelen. Het feit dat TUA en TUK zelfstandige universiteiten zijn, waar dus ook afzonderlijk afspraken worden gemaakt over de onderzoeksinzet van medewerkers, houdt de versnippering in stand. Een meer centraal gestuurd onderzoeksbeleid zal nodig zijn. De GTU wil daaraan een sterke impuls geven en biedt nieuwe ontwikkelmogelijkheden.

1 Hierbij gaat het respectievelijk om een exegetisch en systematisch-theologisch georiënteerde groep met bijzondere aandacht voor het bijbelse godsbeeld, om een historisch georiënteerde groep met bijzondere aandacht voor Reformatie en Nadere Reformatie, en een praktisch-theologisch en missiologisch georiënteerde groep met bijzondere aandacht voor de kerk en publieke theologie.

Levensbeschouwelijke universiteiten – zoals TUA en TUK dat nu ook volgens de WHW zijn – richten zich tevens per definitie op ‘maatschappelijke relevantie’ van hun onderzoek. De midterm commissie gaf aan dat naast het wetenschappelijk onderzoek op zichzelf valorisatie een belangrijke sterkte is in de output van TUA en TUK. Deze lijn kan worden doorgetrokken naar de GTU. Daar zal het ook vragen om voortzetting en uitbreiding van een multidisciplinaire aanpak.

De ontwikkelmogelijkheden van de GTU op het gebied van het onderzoek sluiten aan bij wat haar primaire opdracht is: de beoefening van gereformeerde theologie in de wereld van vandaag. Deze opdracht zal op deze wijze aan geen andere Nederlandse universiteit zo worden gevoeld. Daarmee neemt de GTU straks een unieke positie in. De identiteit van de GTU dient uit te komen in een kwalitatief hoogstaande, verbindende en gereformeerde inbreng in het geheel van het theologisch en religiewetenschappelijk onderzoek.

Onderzoeksmissie en focus

Om meer samenhang te brengen in de onderzoeksprogramma's is het nodig een centrale onderzoeksmissie te formuleren. De oprichting van de GTU is hét moment om nieuw en positief gezicht te geven aan de betekenis en waarde van de gereformeerde theologie vandaag. De onderzoeksmissie van de GTU wil dit tot uitdrukking brengen.

De onderzoeksmissie wordt als volgt geformuleerd: ‘De GTU wil gereformeerde theologie beoefenen gericht op de opbouw van de kerk en ten dienste van de samenleving. Ons wetenschappelijk werk wordt geleid door eerbied voor en verwondering over de heilige drie-enige God en Zijn genadige nabijheid in alle tijden en situaties: ‘Want de genade van God is verschenen, heilbrengend voor alle mensen’ (Titus 2:11). Daarop richten we onze aandacht in ons wetenschappelijk werk, in verbondenheid met hen die ons op deze weg voorgingen’.

In deze missie is er bijzondere aandacht voor de vernieuwende kracht van Gods genade, als thema in de Schrift, de kerkgeschiedenis, de dogmatiek en de belijdenis, alsmede in de meer praktische dimensies van de gereformeerde theologie. De missie sluit aan bij klassieke uitdrukkingen als ‘sola gratia’ en ‘semper reformanda’ en legt hiermee een verbinding met de traditie waarin de GTU staat. Positieve noties van de gereformeerde theologie en levensbeschouwing worden leidraad voor het wetenschappelijk werk aan de GTU. De missie kan over de volle breedte van het onderzoek worden uitgewerkt en voorzien van nadere onderzoeksdoelen en vraagstellingen. In het licht van deze missie kunnen de onderzoeksgroepen, meer dan nu het geval is, komen tot onderlinge communicatie, uitwisseling en samenwerking. Op deze wijze wordt focus aangebracht en kan een gemeenschappelijk gedragen onderzoek groeien.

Uitwerking

De huidige onderzoeksgroepen blijven in grote lijnen intact en worden verder uitgebreid. Gerekend dient te worden met ingewerkte patronen en lopende projecten die niet zomaar afgebroken kunnen worden. Het is belangrijk dat er aanwijsbare programma's zijn die ook visiteerbaar zijn. Tegelijk heeft de onderzoeksmissie wel consequenties voor de onderzoeksthematiek in de periode die volgt op het aflopen van de huidige termijn (eind 2017). De focus van de nieuwe onderzoeksprogramma's (2018-2024) zal direct gerelateerd zijn aan de algemene onderzoeksmissie, als geformuleerd. De drie onderzoeksgroepen werken niet maar ieder voor zich aan een eigen programma, maar dragen elk bij aan het ene gezamenlijke doel om de validiteit, waarde en betekenis van de gereformeerde theologie voor vandaag te articuleren en uit te dragen.

De uitwerking van de onderzoeksmissie in de thematiek van elk van de onderzoeksgroepen komt in samenspraak met de groepen zelf tot stand. Kernpunt van deze thematiek zal zijn de verschijning van Gods heil in Christus in de geschiedenis van ons mensen en deze wereld, en op de verzoenende, verlossende en transformerende betekenis van Gods genade in concrete situaties.

Het is aan de groepen om hier nadere vraagstellingen aan te verbinden. De vraagstellingen moeten wisselwerking tussen en wederzijdse bevruchting door de onderzoeksgroepen mogelijk maken. Met enige regelmaat moet dit zichtbaar worden in brede conferenties, publicaties en studiedagen.

Over de bemensing, omvang en capaciteit van de onderzoeksgroepen worden afspraken gemaakt. In elk geval zou iedere onderzoeksgroep moeten beschikken over ten minste één aio. Er wordt ruimte gemaakt voor een onderzoeksdirecteur om sturing te geven aan het GTU-onderzoek. De wetenschappelijke staf moet voldoende kunnen toekomen aan onderzoek.

Werken met instituten

Instituten vormen in de academische praktijk een belangrijk middel om onderzoeksfinanciën te genereren en academische en valoriserende activiteiten te organiseren. Via instituten wordt het werk dat in onderzoeksgroepen wordt gedaan naar buiten toe meer zichtbaar en kan nationale en internationale samenwerking verder worden vormgegeven. Ook zijn instituten een aantrekkelijke omgeving voor studenten die een bepaald promotietraject volgen dat past binnen het format van een instituut. Binnen de GTU zal onderzocht worden of, en zo ja op welke wijze, specifiek onderzoek dat plaatsvindt binnen een onderzoeksgroep nader gepositioneerd kan worden via een instituut. Momenteel is er al sprake van een Instituut voor Reformatieonderzoek dat om revitalisering en uitbouw vraagt. Te denken is ook, bijvoorbeeld, aan een instituut op het gebied van de Missiologie of het Neocalvinisme. Vanzelfsprekend moet dit zich goed en efficiënt verhouden tot het werk in de onderzoeksgroepen en moet een overmaat van organisatie voorkomen worden.

5. Valorisatie

Sinds 2005 wordt valorisatie van overheidswege aangemerkt als een kerntaak van iedere universiteit. In de VSNU-notitie “Een Raamwerk Valorisatie-indicatoren” wordt valorisatie gedefinieerd als: ‘het *proces van waardecreatie uit kennis*, afkomstig uit alle disciplines, door kennis geschikt en beschikbaar te maken voor economische en maatschappelijke benutting en te vertalen in producten, diensten, processen en nieuwe bedrijvigheid’. Dit vraagt dus het vermogen om wetenschappelijke kennis te kunnen toepassen in de praktijk, en kennis die de academie opdoet relevant en beschikbaar te maken voor een niet-academisch publiek. Het is voor de kerken van wezenlijk belang dat zij in de vragen waarmee christenen vandaag geconfronteerd worden, ‘gevoed’ worden vanuit het wetenschappelijk onderzoek en de fundamentele bezinning aan de theologische instellingen.

Valorisatie kan een wisselwerking op gang brengen tussen de universitaire bedrijvigheid en de wereld waarin die plaatsvindt (ook voor het buitenperspectief), en is een graadmeter voor de relevantie van het betreffende onderzoek.

In de VSNU-nota wordt als adres van valorisatie gesproken over de markt, professionals en instellingen die zorgen voor verdere ontwikkeling van wetenschappelijke kennis. In het geval van de GTU gaat het hier min of meer over respectievelijk de kerk, de werkers in de kerk en de instellingen die gebruik maken van theologie (vaak alleen al door de christelijke identiteit). Elk van deze velden vraagt om een eigen aanpak. We onderscheiden concentrische cirkels rondom de GTU.

De *binnenste* cirkel bestaat uit onder verantwoordelijkheid van TUA/TUK vallende organisaties of middelen die speciaal zijn ingericht voor valorisatie van gereformeerde theologie: AKZ+, nascholing voor predikanten (PEP), Praktijkcentrum, kerkrecht.nl, TU Bezinningsreeks, Apeldoornse Studies, TU Magazine, TUA Connect, TUA Inzicht. Een structuur met speciale focus op valorisatie richting de *samenleving* ontbreekt (ook AKZ+ bedient vooral de kerken). Deze organisaties en middelen richten zich elk vanuit een eigen specialisatie vooral op kerk en professionals.

De *middelste* cirkel bestaat uit organisaties die vanouds tot de directe doelgroep van TUA en TUK behoren: kerken, deputaatschappen, classes, synoden, diaconale organisaties, Nederlands Gereformeerde Toerusting 3.0, Refo500, maar ook bijvoorbeeld hogeschool Viaa, die via AKZ+ al nauw samenwerkt met TUA en TUK. Hier ligt de focus eveneens vooral op het veld van de kerk en professionals. Voor sommige organisaties (zoals Toerusting 3.0) geldt dat overgang naar de binnenste cirkel denkbaar is.

De *buitenste* cirkel bestaat uit instellingen die buiten de directe relaties en historische inbeddingen van TUA en TUK liggen, maar in de toekomst partners kunnen worden; als instellingen die zorgen voor verdere ontwikkeling van de kennis binnen het kader van een eigen doelstelling: CHE, Viaa, Driestar Educatief, andere levensbeschouwelijke universiteiten, en bijv. HGJB en LGJ.

De GTU streeft ernaar de contacten met de organisaties uit de verschillende cirkels beter op elkaar te betrekken. De middelste cirkel biedt momenteel de meeste kansen voor wisselwerking. De buitenste cirkel biedt een schat aan onbenutte kansen, die ook al snel benut zouden kunnen worden. Om in elk van deze cirkels te komen tot valorisatie-optimalisatie, verdient het aanbeveling om op termijn één loket voor valorisatie te vormen binnen de GTU. Dit *valorisatieloket* moet dan een knooppunt vormen van de

ringorganisaties, de onderzoekslijnen en de valorisatieraad (een klankbordgroep onder het College van Bestuur). Door middel van dit loket kunnen valorisatieactiviteiten op elkaar worden afgestemd, kan samenwerking worden gecoördineerd, inzet gebundeld en de eigen, onderscheiden kracht van de universiteit en de hogescholen optimaal benut worden.

In de onderzoeksgroepen zal regulier en expliciet aandacht worden gegeven aan de eigen valorisatieagenda, waarin valorisatiethema's zijn opgenomen die met het veld zijn afgestemd. Valorisatie is de derde kerntaak van de universiteit, en zal daarom onderdeel vormen van de kwaliteitszorg en –bewaking van de GTU. De ambitie is geformuleerd dat meer wetenschappers uitdrukkelijker aanwezig zijn in het publieke debat; te denken is aan specifieke trainingen die dit kunnen bevorderen.

Het rapport van de werkgroep Valorisatie, dat is bijgevoegd als deelrapport, biedt aanbevelingen over de organisatorische en bestuurlijke inbedding, gericht op versterking van valorisatie als derde speerpunt van de GTU. Het rapport wijst een richting en biedt een palet van mogelijkheden die in het kader van valorisatie binnen de GTU om nadere toepassing en uitwerking vragen. Valorisatie verdient een krachtige impuls, en kan uitgroeien tot een kerncompetentie van de GTU.

6. Bestuurlijke en organisatorische inrichting

Drie kerken, één universiteit

In de bestuurlijke en organisatorische inrichting van de GTU is gerekend met een viertal uitgangspunten.

- De kerken (CGK en GKv) houden thans een universiteit in stand en doen dat straks, met de NGK, gezamenlijk. De band tussen de kerken en de GTU als levensbeschouwelijke universiteit is wezenlijk en daarom onopgeefbaar.
- De drie kerken hebben ieder voor zich behoefte aan een eigen predikantenopleiding en kerkelijk toezicht op deze opleidingen.
- De GTU moet als (deels) bekostigde instelling kunnen functioneren binnen de kaders van de Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW).
- Het College van Bestuur ervan moet, in een juiste verhouding tot een RvT, een universiteitsraad en curatoria slagvaardig kunnen opereren.

De eerste twee uitgangspunten hebben ertoe geleid dat in eerste instantie gezocht is naar een model waarin de onderlinge samenwerking als een coöperatie kon worden ingericht. Na verloop van tijd werd duidelijk, mede op basis van vervolggesprekken met het ministerie van OCW, dat dit model gaat wringen met de WHW en toch geen begaanbare weg is. Uit de commentaren naar aanleiding van *Winst in Meervoud* bleek bovendien dat er ook intern bij verschillende gremia van TUA en TUK bedenkingen leefden tegen de bestuurlijke complexiteit van dit model. De laatste twee uitgangspunten gaan derhalve niet samen met de eerste twee.

De samenwerking van kerken kan evenwel ook op een andere manier vorm krijgen, namelijk via volledig gedeeld eigenaarschap. De GTU is dan een instelling die de drie kerkverbanden gezamenlijk onderhouden. Nu worden de universiteiten bestuurd en onderhouden door de kerken afzonderlijk. Om gezamenlijk bestuur mogelijk te maken moet de GTU eerst op 'gemeenschappelijk terrein' worden overgebracht om vervolgens voluit universiteit van de drie kerkverbanden gezamenlijk te kunnen zijn. Het bestuurlijk model dat is gekozen bestaat hieruit dat de kerken de universiteit in stand houden middels een op te richten vereniging. De vereniging kent een ledenraad, en door deze ledenraad wordt een Raad van Toezicht aangesteld, die vervolgens een College van Bestuur benoemt. In de ledenraad van de vereniging komen vertegenwoordigers van de kerken die de universiteit in stand houden. In dit model blijven de kerken de rechtspersonen die de universiteit in stand houden. Het ministerie van OCW en betrokken overheidsinstanties hebben alle steun toegezegd om dit te realiseren. In de paragraaf 'eindsituatie' wordt dit nader uitgewerkt.

Uitgangspunten

De nu gepresenteerde bestuurlijke inrichting voor de GTU voorziet in een door de WHW voorgeschreven governancestructuur voor de universiteit, ingebed in een gezamenlijke vereniging, en met veel aandacht voor de binding van de universiteit aan de onderscheiden kerkverbanden die in de GTU samenkomen. Gezien de beoogde mate van samenwerking en de voorwaarde van vestiging op één locatie, waarbij de zelfstandigheid van de

predikantsopleidingen gewaarborgd moet zijn, heeft de regiegroep de wettelijke mogelijkheden in overleg met het ministerie verkend. Welke keuzemogelijkheden biedt de Wet op het Hoger Onderwijs en Onderzoek (WHW) voor de bestuurlijke en organisatorische inrichting van de beoogde GTU, en welke van deze wettelijke opties biedt de GTU de ruimte om de band met de deelnemende kerkverbanden substantieel en duurzaam gestalte te geven?

Zelfstandige rechtspersoon

Op basis van uitvoerig overleg met het ministerie en onderling overleg in de regiegroep is de conclusie getrokken dat de oprichting van een zelfstandige rechtspersoon voor de totstandkoming van de GTU de enige weg is, die overeenstemt met de vier uitgangspunt zoals die aan het begin van dit hoofdstuk zijn geformuleerd. De twee mogelijke alternatieven passen daar niet bij en zijn niet acceptabel. Het eerste alternatief, waarbij de instellingen zelfstandig, op twee locaties blijven bestaan en slechts samenwerken op het gebied van de bachelor en het onderzoek, zou de winst van het samengaan geheel doen verdampen in complexe organisatievormen en zou veeleer meer dan minder personele inzet vergen. Het tweede alternatief, waarbij de beide instellingen ineenschuiven tot één universiteit zonder een zelfstandige rechtspersoon op te richten, heeft de sluiting van één van de bestaande universiteiten als consequentie. Het zou er tevens toe leiden dat de predikantsopleiding van het ene kerkverband juridisch onder het kerkelijk gezag van een ander kerkverband zou komen te staan. De reden hiervoor is erin gelegen dat beide universiteiten zelfstandig *onderdeel* zijn van de rechtspersoon van de gezamenlijke kerken (de synode). Kerk en universiteit zijn op dit moment dus niet los verkrijgbaar. Als de GTU een gezamenlijke onderneming wordt van drie kerkverbanden, dan is er een zelfstandige rechtspersoon nodig waarin de kerkverbanden samenwerken met het oog op de gezamenlijke theologische opleiding. Van de CGK en de GKv wordt met dit doel gevraagd om de in stand houding van respectievelijk de TUA en de TUK op te dragen aan een nieuwe rechtspersoon, die als rechtsoptvolger zal optreden, waarvan de drie kerken gezamenlijk de leden zullen vormen, met daaraan toegevoegd een aantal vertegenwoordigers van de Gereformeerde Bond (op persoonlijke titel). De GTU blijft een levensbeschouwelijke instelling in de zin van de WHW, met alle rechten en privileges van dien. Deze route wordt nu uitgestippeld met het ministerie en met behulp van het advies van kerkrechtdeskundigen en juristen.

Vereniging

Wat de rechtspersoon voor universiteiten betreft biedt de WHW de mogelijkheid te kiezen uit de rechtsvorm van de vereniging en de stichting. De stichting valt als optie weg omdat die rechtsvorm nauwelijks geschikt is om de band met de verschillende kerken gestalte te geven. De rechtsvorm van de vereniging is voor een samenwerkingsverband van verder zelfstandig blijvende leden (de kerken) een weliswaar complexer, maar toch goede vorm om een groter aantal vertegenwoordigers van de verschillende leden in een breed samengestelde ledenraad onder te brengen, waardoor de stem van de kerken in de GTU wordt gehoord en de voeling van de GTU met de kerken stevig is verankerd. Tevens is de gangbare wettelijke inrichting van het bestuur van en het toezicht op de universiteit geborgd, door de inrichting van een College van Bestuur en een Raad van Toezicht, waarbij de Raad van Toezicht eveneens ruimte geeft om de verschillende kerkelijke richtingen stem en gezicht te geven. Via benoemingsrechten en -procedures hebben de vertegenwoordigers van de kerken in de ledenraad directe invloed op de samenstelling van de Raad van Toezicht en indirecte invloed op de samenstelling van het College van Bestuur. De leden van de Raad van Toezicht en het College van Bestuur worden benoemd uit achterban van de leden van de vereniging (de drie kerken en de Gereformeerde Bond) en behartigen vanzelfsprekend de

belangen van de kerken in de instelling, evenals het personeel in deze geest zal worden geacht te werken.

Eigen predikantsopleidingen voor de kerken

Op uitdrukkelijke wens van de synode van de Christelijke Gereformeerde Kerken, en met instemming van de andere partijen in de regiegroep, bindt de regiegroep (i.c. de colleges van bestuur) zich aan de voorwaarde dat de GTU zal voorzien in eigen predikantsopleidingen voor de onderscheiden kerkverbanden. De huidige twee predikantsmasters worden door de overheid beschouwd als dezelfde opleidingen, maar met steun van en in goed overleg met het ministerie, de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs (CDHO) en met het accreditatieorgaan NVAO kan hier een goede modus voor ontwikkeld worden, waarbij de bestaande predikantsmasters worden overgebracht van de TUA en de TUK naar de GTU. De organisatie daarvan valt onder de verantwoordelijkheid van het College van Bestuur, die eraan gehouden is dat de predikantsopleiding van studenten van verschillende kerkverbanden wordt aangeboden door de docenten behorend bij het kerkverband, die de onderwijsinhouden hun eigen kleur mee kunnen geven.

Wettelijk gezien vormt het College van Bestuur over het totale pakket aan opleidingen, dus ook de predikantsmasters, het bevoegd gezag en is daarmee verantwoordelijk voor de kwaliteit en de inrichting ervan. De wettelijke voorschriften voor geaccrediteerde opleidingen zijn kaderstellend voor de wijze waarop de onderscheiden kerken hun verantwoordelijkheid voor de opleiding van predikanten voor de eigen kerken vormgeven, zulks op basis van goed overleg met en na besluitvorming door het College van Bestuur, vorm te geven. Het directe verband tussen de kerken en de eigen predikantsopleidingen, waarvoor de bachelor de gezamenlijke basis vormt, wordt op deze wijze geborgd, en is voor de GTU van wezenlijk belang.

Curatoria voor de predikantsopleidingen

In aanvulling op de onderscheiden predikantsmasters wordt voorzien in de inrichting van eigen kerkelijke curatoria voor de predikantsopleidingen. Elk curatorium houdt toezicht op de gereformeerde identiteit van de eigen predikantsopleiding en heeft de bevoegdheid om na goed overleg met het College van Bestuur (kerkelijke) voordrachten te doen voor de benoeming van personeel voor de eigen predikantsopleiding. Tevens vervullen de curatoria de eventuele taken die hun kerkvergadering hen opdraagt ten aanzien van de toelating van studenten tot de opleiding en het predikambt. Er is nog geen beslissing genomen hoe de NGK de opleiding van haar predikanten aan de GTU zal onderbrengen, en op welke wijze zij hun curatoren zullen inzetten. Wel spreekt de NGP de intentie uit om de predikantsopleiding zoveel mogelijk in gezamenlijkheid met de andere participanten in de GTU vorm te geven.

Implicaties

De regiegroep heeft zich gerealiseerd en wil opmerken dat het behoud van ten minste twee onderscheiden predikantsmasters een beslag legt op de personele en financiële middelen die de GTU ter beschikking worden gesteld. Als consequentie van deze keuze blijft de omvang van het onderwijzend en wetenschappelijk personeel vrijwel hetzelfde. Waar in de predikantsmaster qua studentenaantal voor een bepaald vak één docent voldoende zou zijn, zijn er nu minimaal twee docenten nodig voor hetzelfde vak. Deze investering in zelfstandige predikantsopleidingen voor de kerken heeft uiteraard als positieve keerzijde – naast het vergroten van de herkenbaarheid van de GTU als opleiding voor de kerken – dat die de totale arbeidskracht van de GTU op wetenschappelijk en onderwijsgebied ten goede komt. Voor zover het geen afbreuk doet aan de eigenheid van de predikantsopleidingen zal

gestreefd worden naar inzet van docenten uit de predikantsmaster ook in de bacheloropleiding, en vice versa.

Toetsing

Het voorliggende bestuursmodel is op diverse niveaus en door verschillende instanties op validiteit getoetst, waarbij de juridische en organisatorische mogelijkheden door de regiegroep zijn verkend en gewogen. Onderwijsjuristen en bestuurlijke juristen van Verus, het ministerie van OCW, de CDHO, en deskundigen op het gebied van kerkrecht hebben het ontwerp doorgelicht en van advies voorzien. Het geheel vormt een zorgvuldig afgewogen bestuurlijke en organisatorische infrastructuur voor de GTU, voor de vereniging, en in het verlengde daarvan voor de kerken.

Eindsituatie

Voor een goed begrip van de bestuurlijke en juridische situatie rondom de GTU is het belangrijk om onderscheid te maken tussen de procedurele fase en de eindsituatie. Na de afwikkeling van de procedurele fase, die hierna kort wordt aangeduid, beogen we een gezamenlijke instelling voor gereformeerde theologie te hebben die door elk van de drie kerkverbanden als theologische opleiding van de kerken beschouwd kan worden. Naast de persoonlijke en geestelijke band die er tussen de GTU en de kerken bestaat, is de binding met de kerken formeel in de bestuurlijke inrichting van de GTU verankerd. De kerken zijn de (oprichtende) leden van de rechtspersoon die de GTU in stand houdt. Vervolgens krijgt de kerkelijke vertegenwoordiging in de universiteit zijn beslag in de personele bezetting van de bestuurlijke en toezichthoudende organen. Achtereenvolgens worden de verschillende bestuurlijke organen en hun onderlinge relatie beschreven. Omdat de bestuursstructuur van een universiteit in principe is vastgelegd in en ontleend aan de WHW worden hieronder doorgaans alleen die taken, bevoegdheden en onderlinge relaties beschreven die relevant zijn voor de rol van de vereniging ten opzichte van de universiteit en de zichtbaarheid van de kerken in zowel de vereniging als de universiteit.

Vereniging

Op de grondslag van de Bijbel en de gereformeerde belijdenisgeschriften, met een verwijzing naar de aan de statuten gehechte preambule (zie hoofdstuk 2) richten de CGK, de NGK en de GKv een vereniging op met als doel de instandhouding van een Gereformeerde Theologische Universiteit, waarin begrepen is de academische opleiding van predikanten voor de CGK, de NGK en de GKv.

De vereniging tracht haar doel te bereiken door de verwerving en instandhouding van een levensbeschouwelijke universiteit. Hiertoe dragen de CGK en de GKv de instandhouding van respectievelijk de TUA en de TUK over aan de vereniging. De NGK brengt de NGP in de vereniging in. De vereniging onderneemt alle stappen die nodig zijn voor de totstandkoming van één Gereformeerde Theologische Universiteit, op basis van de beschikbare accreditaties en bijbehorende bekostiging van de TUA en de TUK.

Naar artikel 16.16 lid 3 WHW verbinden de betrokken rechtspersonen zich tevens de rechten ten aanzien van de gebouwen, terreinen en roerende zaken over te dragen aan de rechtsoptvolger. Dit houdt concreet in dat alle eigendommen en middelen die verbonden zijn aan de TUA of de TUK aan de vereniging worden overgedragen.

Elk lid van de vereniging draagt in beginsel naar evenredigheid (c.q. volgens afspraak) bij aan het doel van de vereniging. In het hoofdstuk over financiën wordt daar nader op ingegaan.

De vereniging heeft juridisch acht leden: drie rechtspersonen en vijf natuurlijke personen. De drie rechtspersonen zijn: de CGK, de NGK en de GKv. De vijf natuurlijke personen zijn leden van de Gereformeerde Bond, die op uitnodiging lid worden van de vereniging. Om de vertegenwoordiging van de rechtspersonen (de kerken) en de (stem)verhouding tussen deze rechtspersonen en natuurlijke personen goed te regelen wordt een ledenraad ingericht. De ledenraad wordt mogelijk gemaakt door toepassing van artikel 2:39 lid 1 BW, dat (voor zover hier van belang) luidt: 'De statuten kunnen bepalen dat de algemene vergadering zal bestaan uit afgevaardigden die door en uit de leden worden gekozen'.

Ledenraad

De ledenraad bestaat uit vertegenwoordigers van de drie kerkverbanden die als rechtspersoon lid zijn van de vereniging, met de vijf natuurlijke personen (leden van de Gereformeerde Bond) die op persoonlijke titel zowel lid zijn van de vereniging als deel uit maken van de ledenraad.

De ledenraad bestaat in totaal uit 30 leden die elk één stem vertegenwoordigen, en is als volgt samengesteld:

Christelijke Gereformeerde Kerken:	10 leden
Nederlandse Gereformeerde Kerken:	5 leden
Gereformeerde Kerken vrijgemaakt:	10 leden
Leden van de Gereformeerde Bond:	5 leden

De leden uit de ledenraad die afgevaardigd zijn voor de drie kerkverbanden worden door de kerken zelf voorgedragen. Elk kerkverband bepaalt zelf over welke kwaliteiten zij dienen te beschikken en hoe hun voordracht tot stand komt. Zij hebben het vertrouwen van de kerken en dienen de belangen van de GTU en bevorderen de band met de kerken. De zittingstermijn is afhankelijk van de afspraken die de kerken zelf maken voor hun afvaardiging in de ledenraad, maar beslaat maximaal tien jaar.

Op uitnodiging van de ledenraad worden vijf leden uit de Gereformeerde Bond op persoonlijke titel in de ledenraad benoemd, die tevens op persoonlijke titel lid worden van de vereniging. De maximale zittingstermijn is gelijk aan die van de kerkelijke leden, waarna er nieuwe leden van de Gereformeerde Bond worden benoemd.

De afgevaardigden namens de kerkverbanden vervullen hun instructies in het kader van wat de GTU als erkende academische instelling beoogt, en functioneert verder zonder last of ruggenspraak.

Leden van de ledenraad kunnen niet tegelijkertijd lid zijn van een ander orgaan of gremium binnen de vereniging of de universiteit (m.u.v. het verenigingsmoderamen, dat uit en door de leden van de ledenraad wordt benoemd). Dit geldt eveneens voor leden van de andere organen en gremia van de vereniging en de universiteit.

1. De ledenraad heeft tot taak:
 - a. het benoemen, schorsen en ontslaan van de leden van de Raad van Toezicht;

- b. het stimuleren van betrokkenheid van de leden van de vereniging bij de werkzaamheden van de vereniging in het algemeen en de universiteit in het bijzonder;
 - c. het gevraagd en ongevraagd adviseren en informeren van de Raad van Toezicht en het College van Bestuur in de contacten van de vereniging met de kerkelijke en maatschappelijke omgeving;
 - d. het beslissen over goedkeuring van voorgenomen besluiten van de Raad van Toezicht over de benoeming of het ontslag van een lid van het College van Bestuur;
 - e. het nemen van beslissingen over benoeming, vervanging en ontslag van leden van de ledenraad;
 - f. het deelnemen aan de verkiezing van Gereformeerde Bondsleden voor de ledenraad.
2. Aan de ledenraad komen in de vereniging alle bevoegdheden toe, die niet door de wet of de statuten aan andere organen zijn of mochten worden opgedragen.
3. De ledenraad voert één- tot tweemaal per jaar overleg met het College van Bestuur over het strategisch beleid van de universiteit.

Moderamen

Uit en door de leden van de ledenraad wordt een moderamen gekozen. Dit moderamen heeft geen formele bevoegdheden, ook niet in vertegenwoordigende zin, maar draagt vooral zorg voor de goede gang van zaken binnen de vereniging.

Het moderamen bestaat uit drie personen. Zij verdelen onderling de functies van voorzitter, secretaris en penningmeester. Benoeming geschiedt voor een periode van drie jaar; herbenoeming is eenmaal mogelijk.

De taken van het verenigingsmoderamen:

- a. Het verenigingsmoderamen is belast met de voorbereiding en de leiding van de vergaderingen van de ledenraad, alsmede met het bewaken van de besluitvorming van de ledenraad. Tevens is het belast met het onderhouden van het werkoverleg met de Raad van Toezicht en het College van Bestuur ter voorbereiding op vergaderingen.
- b. Het verenigingsmoderamen draagt zorg voor de opstelling van een rooster van aftreden voor de ledenraad, een huishoudelijk reglement voor de ledenraad, en andere procedures die de werkzaamheden van de ledenraad ten goede komen.
- c. Het verenigingsmoderamen is belast met voorbereidingen van de benoeming van leden van de ledenraad c.q. de Raad van Toezicht.
- d. Het verenigingsmoderamen beheert de financiële middelen van de vereniging, voor zover zij bedoeld zijn het functioneren van de ledenraad te faciliteren.
- e. Het verenigingsmoderamen stelt een jaarverslag op betreffende de activiteiten van de ledenraad.

- f. Aan het verenigingsmoderamen kan door de ledenraad worden opgedragen binnen een mandaat externe contacten te onderhouden.
- g. Het verenigingsmoderamen vertegenwoordigt niet de vereniging in en buiten rechte.

Raad van Toezicht

De vijf leden van de Raad van Toezicht worden benoemd (en ontslagen) door de ledenraad. Zij kunnen zelf geen deel uit maken van de ledenraad. De leden worden op basis van een openbaar gemaakt profiel geworven via een open procedure. Conform de WHW wordt één lid benoemd op voordracht van de universiteitsraad.

1. De Raad van Toezicht is belast met:
 - a. het benoemen, schorsen, ontslaan en vaststellen van de beloning van de leden van het College van Bestuur;
 - b. het goedkeuren van het bestuurs- en beheersreglement;
 - c. het goedkeuren van het (meerjarig) instellingsplan, de begroting, en het bestuursverslag waarin opgenomen de jaarrekening;
 - d. het toezien op de naleving door het College van Bestuur van wettelijke verplichtingen en de omgang met de branchecode, bedoeld in artikel 2.9 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
 - e. het toezien op de actieve vormgeving en het handhaven van het gereformeerde karakter van deze opleidingen;
 - f. het toezien op de rechtmatige verwerving en op de doelmatige en rechtmatige bestemming en aanwending van de middelen verkregen op grond van de artikelen 2.5 en 2.6 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
 - g. het aanwijzen van een accountant als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek die verslag uitbrengt aan de raad;
 - h. het toezien op de vormgeving van het systeem van kwaliteitszorg overeenkomstig artikel 1.18 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, en
 - i. het jaarlijks afleggen van verantwoording over de uitvoering van de taken en de uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld onder a tot en met h, in het bestuursverslag van de universiteit.
2. De Raad van Toezicht stelt een Bestuursreglement vast waarin in ieder geval bepalingen worden opgenomen omtrent de wijze van vergaderen en de totstandkoming van besluiten van het College van Bestuur.
3. De Raad van Toezicht behoeft de voorafgaande goedkeuring van de ledenraad bij besluiten omtrent benoeming of tussentijds ontslag niet op eigen verzoek van een lid van het College van Bestuur.

4. De Raad van Toezicht kan besluiten van het College van Bestuur die in strijd zijn met het bestuursreglement, dan wel enig ander ter zake verbindend voorschrift bij gemotiveerd besluit geheel of gedeeltelijk schorsen, echter niet dan nadat het College van Bestuur ter zake is gehoord. De Raad van Toezicht bepaalt de duur van de schorsing. Deze mag niet meer bedragen dan één jaar. Schorsing stuit onmiddellijk de werking van het geschorste besluit.
5. Binnen de termijn van de schorsing kan de Raad van Toezicht bij de rechtbank te (..) een vordering indienen tot vernietiging van het betreffende besluit, overeenkomstig artikel 15 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek.

College van Bestuur

Het College van Bestuur bestaat uit twee personen, een voorzitter en een lid, die in functie worden benoemd door de Raad van Toezicht, na goedkeuring van de ledenraad. Een van beide is tevens rector van de universiteit.

Het College van Bestuur vertegenwoordigt de vereniging in en buiten rechte, en is tevens in materiële zin het bevoegd gezag van de universiteit. Het College van Bestuur heeft de volgende taken en bevoegdheden.

1. Het College van Bestuur is het bevoegd gezag en belast met het bestuur van de universiteit in haar geheel en met het beheer daarvan, onverminderd de bevoegdheden van de Raad van Toezicht.
2. Het College van Bestuur vertegenwoordigt de vereniging in en buiten rechte.
3. Het College van Bestuur is bevoegd te besluiten tot het aangaan van overeenkomsten tot verkrijging, vervreemding en bezwaring van registergoederen en tot het aangaan van overeenkomsten waarbij de vereniging zich als borg of hoofdelijk medeschuldenaar verbindt, zich voor een derde sterk maakt of zich tot zekerheidstelling voor een schuld van een ander verbindt, mits met voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Raad van Toezicht.
4. Het College van Bestuur behoeft tevens de voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Raad van Toezicht voor onderstaande rechtshandelingen en besluiten:
 - a. het opheffen, samenvoegen of overdragen van de universiteit alsmede het oprichten van een nieuwe instelling of rechtspersoon, dan wel het aanvaarden van het bevoegd gezag over een instelling in de zin van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, dan wel de Wet educatie en beroepsonderwijs, dan wel de Wet op het voortgezet onderwijs;
 - b. het wijzigen van de statuten, fusie, (af)splitsing en omzetting van de vereniging;
 - c. het vaststellen, wijzigen en opheffen van het bestuurs- en beheersreglement;
 - d. het vaststellen en wijzigen van het instellingsplan van de universiteit;
 - e. het vaststellen en wijzigen van de (meerjarige) begroting, de jaarrekening, en het bestuursverslag;

- f. het aangaan en/of verbreken van een duurzaam en/of strategisch samenwerkingsverband;
 - g. het beëindigen van de dienstbetrekking van een aanmerkelijk aantal personeelsleden van de vereniging, tegelijkertijd of binnen een kort tijdsbestek;
 - h. het benoemen en ontslaan van hoogleraren;
 - i. het aangaan van geldleningen door de vereniging als schuldenaar of schuldeiser boven een door de Raad van Toezicht vastgesteld en aan het College van Bestuur meegedeeld bedrag;
 - j. het aanvragen van surséance van betaling of faillissement van de vereniging;
 - k. het verrichten van rechtshandelingen, voor zover niet reeds onder een der vorige nummers vallende, waarvan het belang of de waarde voor de vereniging het bedrag van vijfhonderdduizend euro (€ 500.000,00) te boven gaat.
- 5. 'Derden' worden geacht op de hoogte te zijn van de in de leden 3 en 4 genoemde beperkingen van de bestuursbevoegdheid.
 - 6. Het College van Bestuur kan taken en bevoegdheden mandateren aan derden, in dienst van of anderszins werkzaam voor de vereniging.
 - 7. Het College van Bestuur verschaft de Raad van Toezicht tijdig de voor de uitoefening van diens taken en bevoegdheden noodzakelijke gegevens en voorts aan ieder lid van de raad alle inlichtingen betreffende de aangelegenheden van de vereniging die deze mocht verlangen.
 - 8. Het College van Bestuur draagt zorg voor ambtelijke ondersteuning van de Raad van Toezicht en het verenigingsmoderamen.

Curatoria

Voor de afzonderlijke predikantsopleidingen worden curatoria benoemd. De synodes c.q. de landelijke vergadering benoemen de curatoren voor de eigen predikantsopleiding en leggen daar eigen criteria voor aan.

De curatoria op de predikantsopleidingen kunnen ook de taken vervullen die de synode van het betreffende kerkgenootschap heeft gesteld ten aanzien van de toelating van admissiale studenten, beroepbaarstelling en het verlenen van preekconsent.

Tevens hebben curatoria de bevoegdheid in goed overleg met College van Bestuur aan laatstgenoemd college voordrachten te doen voor de benoeming van wetenschappelijk personeel voor het eigen deel van de predikantsopleiding. Het College van Bestuur verzoekt bij een vacature in een van de predikantsopleidingen het betreffende curatorium om een voordracht te doen. Het College van Bestuur kan aan de vacature voorwaarden verbinden.

In verband met de verantwoordelijkheid van het College van Bestuur voor de kwaliteit van de universiteit en dus voor de benoeming en het ontslaan van personeel gelden de volgende bepalingen. Het College van Bestuur heeft het recht om een nieuwe voordracht te vragen, onder vermelding de reden(en) van afwijzing. Wordt ook de tweede voordracht afgewezen, dan zal het CvB zelf met een voordracht tot benoeming komen, na overleg met het

betreffende curatorium. Aan de voordracht en benoeming van personeel in de predikantsmaster kunnen geen rechten worden ontleend ten aanzien van benoeming in andere onderdelen van de universiteit. Uiteraard wordt er zoveel mogelijk gezocht naar synergie in de benoemingen op de predikantsopleidingen en de andere opleidingen.

Kwaliteitszorg en medezeggenschap

Onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur worden een opleidingscommissie, een examencommissie en een universiteitsraad in het leven geroepen.

Daarnaast wordt door het College van Bestuur een valorisatieraad ingesteld, waarin leden worden benoemd uit de breedte van de gereformeerde gezindte. De valorisatieraad fungeert als klankbordgroep en valt direct onder het College van Bestuur. De raad zal dienstdoen als een orgaan waar de maatschappelijke relevantie van de activiteiten van de GTU wordt bevestigd en waar de universiteit van informatie en adviezen vanuit het grondvlak van de kerken kan worden voorzien (vergelijk het deelrapport Valorisatie).

Procedurele fase

De procedurele fase is een periode waarin diverse juridische en procedurele stappen moeten worden gezet om de overgang van twee universiteiten naar één gezamenlijke instelling te realiseren.

Dat het geen sinecure is om een tweetal instellingen – elk met personeel en studenten en met een eigen kerkelijke achterban – te verenigen en op een nieuwe locatie onder te brengen is vanzelfsprekend. Dat het om twee bekostigde, geaccrediteerde universiteiten gaat, die onder de onderwijswetgeving vallen, maakt het alleen maar complexer. Elke stap die gezet moet worden is omgeven door procedures, die voortdurend afstemming vragen tussen de instellingen, de overheid en de kerken.

De belangrijkste reden dat in dit rapport grotendeels volstaan is met het beschrijven van de eindsituatie, zonder de procedurele fase in extenso weer te geven, is dat het traject dat hiermee moet worden doorlopen uniek is, omdat hiervoor geen algemene wet- en regelgeving voorhanden is. Het is daarom van belang dat de regiegroep zich heeft verzekerd van de steun van het ministerie om in de procedures te voorzien die moeten leiden tot de totstandkoming van de GTU. Voor de kerken en betrokken gremia is het meer van belang dat de bestuurlijke inrichting van de GTU in de eindfase in elk geval voldoet aan de verwachtingen en de afspraken die worden gemaakt.

We volstaan in deze paragraaf met een globale aanduiding van de procedurele stappen die leiden tot de GTU.

De TUA en de TUK zijn als bekostigde, levensbeschouwelijke universiteiten opgenomen in de bijlage van de WHW. Hun huidige status is daarmee vastgelegd. De totstandkoming van de GTU betekent dat een wetwijziging of ministerieel besluit nodig is, waarbij er afzonderlijke regelingen en procedures zijn voor verandering van rechtspersonen, het verplaatsen van opleidingen naar een andere locatie (macrodoelmatigheidstoets), en naamswijziging van een universiteit. In de WHW is vastgelegd dat hogescholen middels een instellingsfusie kunnen samengaan, als zij de fusietoets succesvol hebben doorlopen. Voor universiteiten ontbreekt een dergelijke regeling omdat universiteiten niet worden geacht te fuseren, vanwege de spreiding van het onderwijsaanbod en de kennisinfrastructuur in Nederland.

In overleg met de CDHO, de NVAO en met het ministerie worden twee mogelijke routes verkend, waardoor de TUA en TUK samen verder kunnen. De eerste route is die van

‘splitsing en overdracht’. De tweede route is die van een ‘dispensatieregeling voor de fusiewet op het hoger onderwijs’. De tweede route is het minst belastend voor de oprichtende partijen en heeft ieders voorkeur. Deze procedure voorziet in een instellingsfusie zonder dat er – ook al is het ook dan maar tijdelijk – sprake van is dat één van beide universiteiten wordt opgeheven. Mocht deze route door onvoorziene omstandigheden niet kunnen worden uitgevoerd, dan kiezen we voor de eerste route, die nu als eerste wordt beschreven.

Splitsing en overdracht

De route ‘splitsing en overdracht’ is een eerder door het ministerie van OCW toegepaste methode voor het samenvoegen van overeenkomstige opleidingen die tot verschillende instellingen behoorden. Deze route loopt geheel langs het ministerie van OCW; een fusietoets of doelmatigheidstoets is niet voorafgaand nodig.

‘Splitsing en overdracht’ betekent concreet dat opleidingen en onderdelen van instelling A worden losgemaakt, en worden overgebracht naar instelling B, totdat instelling A leeg is en instelling B alle activiteiten, personeel en middelen beheert. Instelling A kan dan worden opgeheven. Instelling B vraagt naamsverandering aan bij de minister, waarna de voormalige instellingen gezamenlijk onder een nieuwe naam verder gaan.

De regiegroep acht het om pragmatische redenen voor de hand liggend dat de TUK in dit scenario technisch gezien drager wordt van de wettelijke accreditatie van de GTU. Om de eenvoudige reden dat de TUK meer accreditaties heeft dan de TUA en het daarom sneller en eenvoudiger is in de uitvoering van de procedurele fase. Uiteindelijk is er natuurlijk geen verschil: er komt één gezamenlijke universiteit voor de drie kerken.

Hierboven is al aangehaald dat de huidige universiteiten zelfstandig onderdeel zijn van de rechtspersoon die de kerken van een kerkverband vormen. Bij de overdracht van opleidingen – nadat de activiteiten van de TUA naar de TUK zijn overgebracht – vallen deze juridisch geheel onder de rechtspersoon van de GKv. De directe vervolgstap is dat de GKv de instandhouding van de TUK overdraagt aan een nieuw op te richten vereniging GTU, die een zelfstandige rechtspersoon met volledige rechtsbevoegdheid zal zijn (over de vereniging hierna meer). Zodra deze overdracht heeft plaatsgevonden is de operatie voltooid.

Juridisch bestaat er op dit moment nog geen duidelijkheid over of deze laatste stap – de overdracht van de instandhouding van de TUK aan een rechtsopvolger ‘vereniging GTU’ – wettelijk is toegestaan. Zonder deze overdracht is de route echter niet aanvaardbaar. Om deze en andere redenen heeft de volgende route daarom de voorkeur.

Dispensatieregeling

De route van de dispensatieregeling is in gesprekken met overheidsinstanties wel de ‘koninklijke weg’ genoemd voor de situatie van de TUK en de TUA. Om een aantal redenen is dit inderdaad het geval en daarom wordt ernaar gestreefd deze route te volgen. Er wordt bij de minister gevraagd om dispensatie voor de fusiewet die niet voorziet in een instellingsfusie voor universiteiten. Voorgesteld wordt de regeling voor instellingsfusies voor het hoger onderwijs toe te passen op de TUA en de TUK, als bijzondere universiteiten. Dan kunnen bestaande procedures en regelingen gevolgd worden, waardoor het proces aan transparantie wint. Het tweede voordeel is dat niet de suggestie wordt gewekt dat de ene universiteit wordt opgeheven en de andere blijft bestaan (al is dat slechts een tijdelijke situatie). De kerken dragen de universiteiten over aan een derde rechtspersoon met de rechtsvorm van de vereniging, die als rechtsopvolger optreedt.

Wordt door de minister dispensatie verleend, dan kunnen de TUA en de TUK na overdracht van de universiteiten aan de vereniging GTU als één instelling verdergaan, onder een nieuwe naam.

Deze laatste route wordt nu in samenspraak met het ministerie bewandeld. Hiervoor zal wetswijziging nodig zijn. De inschatting is dat dit een technische aangelegenheid kan zijn, wanneer alle partijen zich aan deze route verbinden. Het voornemen om TUA en TUK onder te brengen in een Gereformeerde Theologische Universiteit ontmoet begrip en steun bij het ministerie. Aangezien er tijd gemoeid is met het overleg met de betrokken instanties (o.a. ook CDHO en NVAO) en met een wetswijziging, moet dit werk spoedig ter hand worden genomen. Het mandaat van de synodes om de realisatie van de GTU in gang te zetten zal ook richting de overheid een krachtig signaal zijn om er serieus werk van te maken en hieraan prioriteit te geven.

7. Personeel en formatie

Personeelsbeleid

In het personeelsbeleid wil de GTU uitdrukking geven aan haar gereformeerde identiteit. Van het personeel wordt verwacht dat men belijdend en betrokken lid is van één van de kerken uit de gereformeerde gezindte. Zij moeten de identiteit en missie van de GTU kunnen onderschrijven. Voor de onderwijsgevenden is dat in ieder geval een harde voorwaarde. Uiteraard dient het personeel te voldoen aan de eisen op het gebied van kennis en ervaring, die nodig zijn om de functie goed te kunnen uitoefenen. Verder is het van belang dat men goed kan werken in teamverband.

In de onderscheiden predikantsopleidingen wordt het wetenschappelijk personeel benoemd op basis van voordracht vanuit de kerken door de curatoria, na overleg met het College van Bestuur (zie hoofdstuk Bestuurlijke inrichting). Natuurlijk gelden hier evenzeer de eisen van bewezen wetenschappelijke kwaliteit op het betreffende vakgebied. De inzet is om wat betreft personeelsbeleid en personeelsbehoefte te zoeken naar synergie tussen het College van Bestuur en de voordrachten van de curatoria, zodat het wetenschappelijk personeel breder kan worden ingezet dan alleen in de predikantsmaster, de algemene masters of de bachelor.

De GTU is een nieuw vormgegeven instelling. Dat geldt niet alleen voor het curriculum van de bachelor (zie hoofdstuk Opleidingen), maar evenzeer ook wat betreft de invulling van bestuur en ondersteuning. De GTU zal steeds op een creatieve manier inhoud geven aan efficiënt en doelgericht werken en samenwerken. Daarbij spelen de (on)mogelijkheden van het te betrekken pand ook een belangrijke rol. Verder is vanuit bedrijfseconomische overwegingen het aanbod van minoren en van de verschillende uitgangen van de algemene master mede afhankelijk van voldoende belangstelling van studenten.

Het samen opgaan in een GTU zal op termijn ook tot een reductie van het aantal beschikbare arbeidsplaatsen leiden. In de overgangstermijn, die een aantal jaren zal vergen, is in principe alle nu beschikbare personeelsformatie nodig voor het afronden van de 'huidige' opleidingen. Ook is er extra tijd nodig voor personeel om het nieuwe curriculum concreet in te vullen en ondersteunende processen goed in te regelen. Hoeveel fte na de overgangsperiode daadwerkelijk boventallig zijn, zal pas in de loop van de tijd blijken. Daarbij speelt ook het 'natuurlijk verloop' een rol. Er zal tijdig een zorgvuldig sociaal plan worden opgesteld, volgens de daarvoor vigerende afspraken en regels.

In haar personeelsbeleid sluit de GTU zich aan bij de CAO van de Nederlandse universiteiten. In individuele gevallen wordt rekening gehouden met eventuele eerder verworven rechten.

Het College van Bestuur van de GTU is het bevoegd gezag om adequaat leiding te geven aan de planning, organisatie en uitvoering van het personeelsbeleid, zowel in de transitieperiode als daarna.

Personeelsformatie

De hieronder beschreven GTU-formatie richt zich op de eindsituatie van de GTU, na een transitieperiode die circa vijf jaar zal duren. De aangegeven 'huidige formatie van TUK, TUA en NGP' is gebaseerd op die aan het begin van 2017. Als uitgangspunt geldt dat al het personeel in gelijke betrekking wordt 'overgezet' naar de GTU (naar WHW art. 16.16 lid 3).

De hierna beschreven personeelsformatie berust ten dele op inschattingen van de verwachte eindsituatie.

Eventuele verschillen in personeelsomvang qua kerkelijke kleur ontstaat uit het genoemde uitgangspunt dat aanvankelijk alle personeel in gelijke betrekking wordt overgebracht naar de GTU. Verder zijn die verschillen gerelateerd aan zowel het verschil in grootte tussen de deelnemende kerken, als in het verschil in quotum dat door de kerken wordt opgebracht. Na een redelijke termijn (zie hoofdstuk Financiën) zal het quotum worden gelijkgetrokken. Met oog voor evenredige verdeling over de deelnemende kerken en de GB, wordt er toegewerkt naar een benoemingsbeleid en personeelsbestand dat is gericht op de breedte van de gereformeerde gezindte.

Primaire processen

Wat de wetenschappelijke staf betreft is in kaart gebracht wat de fte-inzet is voor de primaire processen van de universiteit: onderwijs, onderzoek en valorisatie. De inzet voor de gezamenlijke bachelor is geraamd op 4 fte. Als vuistregel is daarbij gebruikt: 1 fte per 45 EC. Deze ratio is iets ruimer dan aan universiteiten gemiddeld gebruikelijk is.

Omdat de kerken eigen predikantsopleidingen in stand willen houden, wordt daarvoor de huidige personeelsformatie van de TUA, de NGP en de TUK gecontinueerd. Dit brengt uiteraard extra personeelskosten mee. Het behoud van zelfstandige predikantsopleidingen houdt in dat onderling verschil in onderwijsaanbod- en organisatie wordt gecontinueerd, wat resulteert in verschillende personeelsformaties voor de predikantsopleidingen. Bijvoorbeeld, doordat bij de TUK sprake is van integratiecolleges met soms meerdere docenten, is de fte inzet daar hoger dan bij de TUA.

De huidige fte-inzet voor de algemene master (waarbij er verschillende profielen zijn) wordt in de GTU gecontinueerd, en wordt geacht toereikend te zijn voor een wat hogere studenten-instroom. Dit kan voor het personeel betekenen dat er creatief naar de bestaande werkvormen gekeken moet worden.

De regiegroep heeft zich voorgenomen de mogelijkheden en voordelen van een één- of tweejarige researchmaster aan de GTU nader te onderzoeken. Wordt ertoe besloten, dan zijn er op termijn extra fte's nodig voor een researchmaster. Hiervoor dient dan eerst een accreditatietraject doorlopen te worden. In afwachting van de uitkomsten van het voorgenomen onderzoek zijn deze buiten de berekeningen gelaten. De ruime inzet van personeel op het gebied van onderzoek biedt mogelijkheden om hieruit te zijner tijd de researchmaster te bemensen.

De huidige fte's voor onderzoek worden ten behoeve van de financiële berekeningen bevroren. De ratio onderzoek-onderwijs wordt hierdoor hoger. Bij de fte's voor onderzoek zijn ook de aio's van de TUK opgenomen (3.3 fte).

Naast onderwijs en onderzoek besteden met name de fulltime hoogleraren en docenten aan de TUA een deel van hun tijd aan commissiewerk, advisering richting de kerken en inzet voor valorisatie. Ook deze formatieve inzet wordt gecontinueerd. Bij de TUK zit dit als valorisatie in de totale taakbelasting van wetenschappelijk personeel. Wel is aan de TUK apart enige formatie ingerekend voor stagebegeleiding.

Met de vorming van de GTU wordt het naar verwachting beter mogelijk om derde geldstromen aan te boren voor concrete onderzoeksprojecten en andere vormen van valorisatie (nascholing predikanten, werk ten behoeve van het christelijk onderwijs of de zorg, speciale cursussen). Veiligheidshalve is hier nog geen formatie voor ingerekend. Het

aanboren van derde geldstromen is in ieder geval noodzakelijk wanneer de bijdrage vanuit de kerken omlaag zou moeten.

In tabel 1 staat een overzicht van de fte inzet van wetenschappelijk personeel. Als huidige situatie is gerekend met begin 2017.

Tabel 1 Inzet fte wetenschappelijk personeel

Onderdeel	GTU	TUA	TUK	NGP
Bachelor GTU	4.00	2.74	3.32	
Master CGK	1.90	1.90		
Master GKv	2.90		2.90	
NGP	1.65			1.65
Master Algemeen	2.00		2.00	
Onderzoek	12.48	3.10	9.38	
Overig	0.90	0.80	0.10	
Totaal	25.83	8.54	17.70	1.65

De huidige omvang van het wetenschappelijk personeel is 27.89 fte. Dit betekent dat er bij het onderdeel onderwijs en onderzoek op termijn sprake is van een kleine reductie van arbeidsplaatsen met 2 fte.

Bij de nadere uitwerking kan blijken dat de gewenste verdeling over de disciplines niet goed spoort. De verwachting is dat het personeel breed inzetbaar is, waardoor dit niet tot extra knelpunten zal leiden.

De GTU rekent ermee dat ook leden van de Gereformeerde Bond structureel meedoen in het onderwijs en onderzoek van de GTU, onder meer via benoemingen. De regiegroep stelt zich voor dat deze benoemingen op termijn 2 fte beslaan. Hiervoor is € 200.000 aan extra kosten voor een sociaal plan berekend. Want tenzij er aanvullende financiering voor wordt aangedragen, betekenen deze benoemingen dat een extra afvloeiing van het huidige personeel nodig is.

De nu nog afzonderlijke vakgroepen van beide instellingen worden gecombineerd. In tabel 2 staat de huidige verdeling van de fte's. Na accordering van het GTU-ontwerp zullen de functies per vakgroep beschreven en toegedeeld worden. Bij de toedeling wordt rekening gehouden met een evenredige verdeling over de deelnemende kerkelijke stromingen. Voor het College van Bestuur zal per vakgroep één van de hoogleraren – als *primus inter pares* – fungeren als aanspreekpunt.

Tabel 2 Verdeling huidige (begin 2017) fte's per vakgroep

Vakgroep	Oude Test.	Nieuwe Test.	Syst. Theol.	Ethiek	Prakt. Theol.	Missiol.	Hist. Theol.
TUA	1.70	1.50	1.00	0.40	1.64	1.00	1.30
TUK	2.70	2.90	1.60	2.60	4.00	1.20	2.70
NGP	0.20	0.20	0.40		0.80		0.05
Totaal	4.60	4.60	3.00	3.00	6.44	2.20	4.05

Ondersteunende processen

Er is een inschatting gemaakt van de benodigde formatie voor de ondersteunende processen, voor de situatie waarin alle activiteiten op één locatie plaatsvinden. Voor een aantal ondersteunende activiteiten wordt vooralsnog geen formatie ingerekend omdat hiervoor derden worden ingehuurd. Concreet gaat het om: schoonmaak, ICT-support, juridische zaken. Het idee is om een aantal ondersteunende functies bij elkaar te huisvesten, waardoor men elkaar zo nodig kan ondersteunen of vervangen. Een aantal ondersteunende taken op facilitair gebied kan door studentassistenten gedaan worden.

Gezien de beperkte totale personeelsomvang is het gewenst om bestuurlijke taken te combineren. De rector is verantwoordelijk voor onderwijs en onderzoek en de directeur bedrijfsvoering neemt ook valorisatie onder zijn hoede. Direct onder het College van Bestuur worden de deeltijdfuncties van directeur opleidingen, onderzoek en valorisatie ingericht. Er worden personen benoemd die samenbindend werken, mede vanuit de taak om eenheid en synergie te realiseren in het betreffende primaire proces.

In de huidige formatie van TUA en TUK samen is er bij de ondersteunende processen in totaal zo'n 20 fte betrokken, waarvan 2 fte voor de CvB's. Er is een voorlopige berekening gemaakt van de benodigde fte's in de GTU. Dat is een berekening voor de 'endstate' over vijf jaar. Er is dan in totaal ongeveer 14 fte nodig ten behoeve van bestuur en de ondersteunende processen. Dit zou betekenen dat er op termijn een reductie van circa 6 arbeidsplaatsen moet plaatsvinden. Het is niet gezegd dat dit een-op-een leidt tot een boventalligheid van 6 fte, aangezien er in de overgangsfase (dat is: tot vijf jaar na de start van de GTU) ook sprake kan zijn van natuurlijk verloop.

Reorganisatie

Zoals reeds is aangegeven is het uitgangspunt dat alle personeel op het moment van overgang naar de GTU in gelijke betrekking aan de GTU wordt aangesteld. Het is dan ook niet de overgang naar de GTU die maakt dat er sprake is van een reorganisatie. Pas wanneer in de inrichting van de GTU keuzes worden gemaakt die directe en ingrijpende rechtspositionele gevolgen hebben voor de werknemers, spreken we van een reorganisatie. In geval van een reorganisatie geeft de CAO een aantal opdrachten en aanwijzingen. Deze opdrachten en aanwijzingen worden in een bijlage uiteengezet. Deze bijlage maakt deel uit van het Deelrapport Financiën.

De kaders voor de opdrachten en aanwijzingen worden gevormd door hoofdstuk 9 van de CAO Nederlandse Universiteiten. In de CAO staat beschreven welke plannen er gemaakt dienen te worden en welke informatie deze plannen moeten bevatten. Ook staat in de CAO beschreven op welke wijze medezeggenschap van toepassing is op deze plannen. Dit proces wordt in werking gesteld zodra er een positief besluit is om te komen tot de oprichting van de GTU en het College van Bestuur voor de GTU is benoemd.

8. Financiën

Door een werkgroep van financieel deskundigen en bestuurders uit de drie instellingen is het onderwerp GTU-financiën in kaart gebracht:

- een overzicht van inkomsten en uitgaven in de komende jaren (tot 2023);
- de openingsbalans van de GTU;
- de financieringsbehoefte in de loop van de tijd;
- de eenmalige uitgaven ten behoeve van de oprichting.

Dit hoofdstuk bevat een samenvatting van de hoofdlijnen van de financiën; in het deelrapport Financiën wordt een nadere uiteenzetting en onderbouwing gegeven.

Uitgangspunten

De financiële werkgroep heeft diverse scenario's doorgerekend. Gerekend is o.a. met verwachte studentenaantallen, verschillende niveaus van derde geldstromen. Daarnaast zijn de opties van huur en koop van een pand zijn doorgerekend.

In de cijferopstellingen die hierna worden gepresenteerd zijn keuzes verwerkt die prudent genoemd kunnen worden. Opbrengsten zijn niet te hoog ingeschat, kosten niet te laag. Zo zijn de te verwachten (bachelor-)studentenaantallen ingeschat met een voorzichtige 10% stijging ten opzichte van de huidige aantallen. De kerkelijke quota per lid zijn vooralsnog gelijk gehouden, en er is gerekend met een daling van het aantal kerkleden. De overheidsbijdragen blijven stabiel. De personele kosten zijn gebaseerd op de hierboven gehanteerde formatiegegevens.

De kosten voor de huisvesting zijn gebaseerd op een locatie in een studentenstad. Aangezien de kosten voor huur en koop elkaar niet veel ontlopen is bij de berekening gekozen voor de aanschaf van een pand.

Diverse onderdelen zijn door deskundigen getoetst of door deskundigen aangeleverd, bijvoorbeeld op het gebied van vastgoed.

Overzicht van inkomsten en uitgaven (2018 - 2023)

Om te kunnen bepalen of de GTU financieel haalbaar is, zijn er begrotingen gemaakt van de inkomsten en uitgaven gedurende de eerste zes jaren. De tabel hieronder is de weergave daarvan voor de jaren 2018 tot 2023.

	2018 apart	GTU 2018	GTU 2019	GTU 2023
Inkomsten				
Rijksbijdragen	2.580.000	2.580.000	2.585.000	2.461.000
Bijdragen vanuit de kerken	2.586.000	2.586.000	2.570.000	2.320.000
Collegegelden	532.000	532.000	549.000	610.000
Bijdrage bibliotheekfonds	55.000	55.000	50.000	50.000
Cursusgelden	140.000	140.000	145.000	150.000
Overige baten	423.000	423.000	403.000	350.000
Inkomsten totaal	6.316.000	6.316.000	6.302.000	5.941.000
Uitgaven				
Personele lasten	- 4.163.000	- 4.081.000	- 3.980.000	- 3.476.000
Personeel niet in loondienst	- 257.000	- 242.000	- 185.000	- 200.000
Aanloopkosten GTU	0	- 1.066.000	0	0
Afschrijvingen	- 147.000	- 258.000	- 259.000	- 236.000
Huisvestingslasten	- 334.000	- 386.000	- 426.000	- 175.000
Automatisering	- 151.000	- 176.000	- 206.000	- 175.000
Public relations	- 191.000	- 241.000	- 241.000	- 140.000
Bibliotheek	- 121.000	- 70.000	- 80.000	- 90.000
Overige algemene kosten	- 729.000	- 731.000	- 732.000	- 710.000
Uitgaven totaal	- 6.094.000	- 7.252.000	- 6.109.000	- 5.202.000
Financiële baten en lasten	7.000	- 238.000	- 238.000	- 10.000
Resultaat	229.000	- 1.174.000	- 45.000	729.000

Tabel 1 Inkomsten en uitgaven 2018 – 2023

In het begin moeten meerdere locaties worden aangehouden om onderwijs te geven. Er is een transitieperiode nodig om alle bestaande zaken af te wikkelen en de nieuwe te starten. In het zesde jaar (2023) wordt naar verwachting de situatie bereikt dat het gehele studieprogramma op de nieuwe leest is geschoeid. De gezamenlijke bachelor is dan geheel in werking, de masters zijn overgeheveld en de ondersteunende diensten zijn volledig geïntegreerd. Er is dan een stabiele situatie bereikt en de exploitatieopstelling van die situatie wordt hier gepresenteerd (2023).

Bij de aanloopkosten valt te denken aan kosten voor een sociaal plan en verhuizingen.

In de structurele exploitatie is ook rekening gehouden met het integreren van ICT-systemen en het samenvoegen van de bibliotheken.

Door de eenmalige kosten ontstaat in het eerste jaar na vorming van de GTU een begrotingstekort van circa € 1,2 mln. Het jaar daarna is het tekort nog € 45.000. De jaren daarna verbetert het jaarlijks exploitatiesaldo tot structureel circa € 0,7 mln. positief.

Dit overschot is mede gebaseerd op een berekening met constant gehouden bijdragen per lid vanuit de kerken op het huidige niveau. Op basis daarvan mag verwacht worden dat de bijdrage per lid voor de drie kerken geharmoniseerd kan gaan worden. Besluitvorming daarover zal in een later stadium opportuun zijn.

Financieringsbehoefte

De financieringsbehoefte is in dit model geraamd op ruim € 7 mln. Voornamelijk veroorzaakt door de aanschaf van een nieuw pand, terwijl de huidige panden nog niet zijn verkocht. Een deel van dit bedrag wordt als kortlopend beschouwd en een ander deel als langlopend. Er zal worden gezocht in eigen kerkelijke kringen naar mogelijke financieringsbronnen. Vooralsnog is bij de berekening van de rentelast uitgegaan van een rentepercentage van respectievelijk 5% (langlopend) en 2,5% (kortlopend). De jaarlijkse rentelast zal dan ook aanzienlijk dalen na de verkoop van de huidige panden (verwacht uiterlijk in 2022). De financieringsbehoefte daalt dan tot plm € 2 mln.

Openingsbalans

De GTU zal worden ingericht als een vereniging, waarbij de beide universiteiten hun financiële vermogen onderbrengen in de GTU. Artikel 16.16 lid 3 WHW schrijft voor dat alle eigendommen en middelen aan de rechtsopvolger moeten worden overgedragen. De openingsbalans van de GTU bestaat dan ook uit de optelsom van beide eindbalansen van de universiteiten. Op de openingsbalans wordt zichtbaar gemaakt dat bij de start van de GTU er sprake is van een gezond eigen vermogen (€ 2,6 mln.), waardoor risico's kunnen worden opgevangen en de noodzakelijke continuïteit kan worden gewaarborgd.

<i>Vaste activa</i>	TUA	TUK	OPENINGSBALANS GTU
Gebouwen en terreinen	2.000.000	1.940.000	3.940.000
inventaris en apparatuur	3.000	5.000	584.000
Nieuw pand incl grond			6.427.000
Financiële vaste activa	<u>133.000</u>		<u>133.000</u>
	2.136.000	1.945.000	11.084.000
<i>Vlottende activa</i>			
Vorraden	18.000	0.000	18.000
Vorderingen	187.000	128.000	315.000
Liquide middelen	<u>165.000</u>	<u>1.311.000</u>	<u>1.476.000</u>
	370.000	1.439.000	1.809.000
Totaal	<u>2.506.000</u>	<u>3.385.000</u>	<u>12.893.000</u>
<i>Passiva</i>			
Eigen vermogen	1.585.000	1.045.000	2.630.000
herwaarderingsreserve	285.000	1.479.000	1.764.000
Voorzieningen	187.000	33.000	220.000
Langlopende schulden			7.002.000
Kortlopende schulden	450.000	827.000	1.277.000
	<u>2.506.000</u>	<u>3.385.000</u>	<u>12.893.000</u>

Tabel 2 Openingsbalans GTU

Conclusie

De plannen om te komen tot een GTU zijn op basis van de hierboven weergegeven verhoudingen financieel haalbaar. Er kan in een structureel gezonde financiering van de GTU worden voorzien. Er is geen beroep nodig op additionele kerkelijke bijdragen (kerkelijke quota). Op termijn kunnen de kerkelijke bijdragen geharmoniseerd worden naar een gelijk niveau voor de drie kerkgenootschappen.

9. Vestigingsplaats

De plaats van vestiging is voor een universiteit van vitaal belang. Dat geldt te meer voor een universiteit van de kerken, die in de eigen opleiding van haar predikanten graag een herkenbaar 'gezicht' heeft. Het samengaan van een tweetal instellingen met een drietal predikantenopleidingen, elk met een eigen naam, universiteitscultuur en emotionele waarde, betekent dat er zorgvuldig en zo objectief mogelijk gezocht moet worden naar een vestigingsplaats die zowel de GTU als alle betrokken partners de beste ontwikkelingsmogelijkheden biedt met het oog op de toekomst.

Gelet op de identiteit en de aard van de GTU en de context waarin de academische theologiebeoefening zich beweegt, is een aantal aspecten van belang voor de positionering van een gereformeerde theologische universiteit. Als gereformeerde universiteit die aanstaande predikanten opleidt voor een drietal kerkverbanden, is een goede ligging ten opzichte van het spreidingsgebied van deze kerken van betekenis. Lokale kerkgemeenschappen in de nabijheid van de GTU en de GTU-universiteitsgemeenschap kunnen over en weer veel voor elkaar betekenen. Als academische instelling wil de GTU ook een plaats van ontmoeting zijn, voor studenten en wetenschappers, voor kerken en predikanten, en voor een breder publiek. Geëigende middelen hiervoor zijn, o.a., congressen en cursussen. Een centrale ligging en een goede bereikbaarheid zijn hierbij belangrijke voorwaarden.

Vanwege de eigen aard van de theologische studie, die veel vraagt van de zelfreflectie en de geestelijke groei van de studenten, is het ook van belang dat de locatie en de gebouwen van de GTU een zekere rust en stijl kennen. Er dient ruimte te zijn voor de onderlinge gemeenschapsvorming en toerusting van a.s. dienaren van het Woord, in een context waarin men zich 'thuis' en veilig voelt.

Uiteraard is de vestigingsplaats van de GTU niet minder van belang voor de mogelijkheden van onderwijs en academische vorming van de studenten. De GTU wordt een monodisciplinaire universiteit met een beperkte omvang, die veel baat heeft van een academische omgeving. Dat geldt voor facilitaire zaken zoals een bredere wetenschappelijke bibliotheek, maar zeker ook vanwege de ontwikkelingsmogelijkheden van de eigen studenten, die elders een minor willen volgen. Tevens is te denken aan de gelegenheid om studenten uit andere disciplines aan te trekken, die een minor of keuzevakken in de theologie willen volgen. Juist nu kerk en theologie meer in de marge van cultuur en samenleving raken, kan een instelling als de GTU een nieuwe bijdrage leveren aan de betekenis van gereformeerde theologie voor het christelijk leven in een seculariserende cultuur. De ontmoeting van theologische studenten met studenten in andere disciplines en/of met een andere achtergrond, en vice versa, kan een wezenlijke bijdrage vormen aan de ontwikkeling van de GTU-studenten, voor wie een bredere leerschool ook in de praktijk als gemeentepredikant van veel betekenis is. Voor niet-theologische studenten kan van een minor in de theologie, of van de ontmoeting met studenten theologie een belangrijke invloed uitgaan. Te denken is ook aan de mogelijkheid van bredere netwerken van christenstudenten.

Het is niet eenvoudig om met een frisse en onbevangen blik naar alle aspecten die in het vraagstuk van vestigingsplaats meekomen te kunnen kijken, en te vermijden dat directe relaties en belangen van de huidige vestigingsplaatsen van de TUA en de TUK daar een rol in spelen. Daarom is er een aparte werkgroep in het leven geroepen, met het verzoek om een onafhankelijk en afgewogen advies uit te brengen aan de regiegroep. Bij voorbaat is de afspraak gemaakt dat dit advies in principe bindend zou zijn.

Op basis van consensus en unanimiteit luidt het advies van de werkgroep voor de toekomstige GTU: 'Vestig de Gereformeerde Theologische Universiteit in Utrecht, onder de voorwaarde dat dit gebeurt in het (ruim opgevatte) buitengebied van de stad.' Met dit advies, dat door de regiegroep conform de afspraak is aanvaard, biedt de werkgroep de GTU een beargumenteerd perspectief op de locatiewestie, waarbij de voordelen van een academische omgeving, de centrale locatie in het verzorgingsgebied van de kerken, en de mogelijkheden van uitgebreider netwerken van christenstudenten zijn meegenomen. Tegelijk wordt hierin ook het belang van een eigen stijl en vormgeving van de GTU onderkend. De aanvullende voorwaarde is daarom dat de GTU gevestigd wordt aan de rand c.q. het buitengebied van Utrecht, op 'fietsafstand' van de academische omgeving die de stad biedt. De zorgvuldige wijze waarop de werkgroep tot haar advies is gekomen bepaalt de keuze voor deze plaats inclusief de voorwaarde, en vormt daarom één geheel met dit hoofdstuk Vestigingsplaats (zie deelrapport Vestigingsplaats).

Met de onderstreping van het belang van een 'monastieke' vormgeving heeft de werkgroep tegelijkertijd richting gegeven aan de vraag naar de concrete huisvesting als zodanig, die in afwachting van de vestigingsplaats nog was opengelaten. Met de werkgroep, is de regiegroep ervan overtuigd dat een 'monastieke' vormgeving van de universiteit met name is verbonden aan de wijze waarop de universiteit is gehuisvest; faciliteiten als een kapel en een bibliotheek, ontmoetings- en studieruimtes, goede voorzieningen voor het personeel alsmede voor de huisvesting van studenten zijn bij uitstek bedoeld om een gemeenschap te vormen, ontmoeting te stimuleren en op elkaar betrokken te zijn. In de nadere oriëntatie op huisvesting aan de rand c.q. in het buitengebied van Utrecht dient elk van deze aspecten de volle aandacht te krijgen.

Zo hopen wij in de toekomst, op deze plaats en op deze wijze, als GTU onder Gods zegen heen te groeien naar en uit te groeien tot een betekenisvol en levendig centrum van leren en ontmoeten, geestelijke groei en gemeenschapsvorming, onderzoek en kennisvalorisatie. De GTU wil universiteitsgemeenschap zijn in een stimulerende bredere academische omgeving en in een hartelijke relatie met de kerken en de samenleving, die wij als theologen en a.s. predikanten graag willen dienen.

Tot besluit

Met het rapport *Samen verder, in Zijn dienst* heeft de regiegroep, daarin bijgestaan door enkele werkgroepen en tal van adviseurs, haar blauwdruk voor een brede Gereformeerde Theologische Universiteit geschetst. In deze GTU werken verschillende kerkelijke en theologische tradities en instellingen binnen de gereformeerde gezindte samen voor de beoefening en versterking van de gereformeerde theologie vandaag. Dat is nodig om deze theologie te bewaren en vruchtbaar te maken voor kerk en samenleving. De positieve geest en steeds op overeenstemming gerichte samenwerking in de regiegroep zelf gaf wat ons betreft een voorproef van de mogelijkheid van goede samenwerking in de GTU.

Het samengaan van TUA en TUK en van verschillende kerkelijke richtingen is ook vruchtbaar voor alle betrokken partijen. Zij kunnen in een nieuwe context royaal hun inbreng hebben. Wij hopen als regiegroep dat de komst van de GTU al spoedig als winst wordt ervaren. De tradities die vertegenwoordigd worden in de breedte van het gereformeerde erf die met de GTU wordt omvat, krijgen volop de ruimte. De GTU wil een plaats zijn waar het gesprek plaatsvindt op basis van ieders inbreng en ontvangen inzicht. Zo willen we ook een geestelijke gemeenschap zijn en daarin verder groeien.

Met het oog op en ten behoeve van het eigen kerkelijke leven bewaren CGK, GKv en NGK hun eigen predikantsopleiding aan de GTU. De gemeenschappelijk ontwikkelde bachelor zal daarvoor de basis zijn. Daarvan zal in de toekomst gebruik gemaakt gaan worden van studenten uit de breedte van de gereformeerde gezindte, zo is onze verwachting. Ook dat zal, onder de zegen van onze God, bijdragen aan het geestelijk klimaat dat gevonden wordt aan de GTU. In het bijzonder denken we aan de verbinding met de Gereformeerde Bond, maar ook uit andere kring zal gebruik gemaakt gaan worden van de GTU.

Het ontwerp van de GTU, zoals in dit rapport in kaart gebracht, toont ons het hoofdgebouw van de nieuwe theologische universiteit. Over de nadere inrichting hiervan zal verder nagedacht moeten worden, in een samen optrekken van besturen, toezichhoudende gremia, docenten en universiteitsraden. Om dit mogelijk te maken is het noodzakelijk dat deze eerste fase van de GTU-vorming nu wordt afgesloten met een definitief besluit van de kerkelijke vergaderingen ten aanzien van de oprichting van de GTU. De synodes van de CGK en de GKv wordt verzocht mandaat te geven aan de Colleges van Bestuur, en de Landelijke Vergadering aan het Bestuur van de NGP, om de realisering van het plan ter hand te nemen. Aangezien het voorstel een samenhangend geheel is wordt instemming gevraagd met de verdere ontwikkeling van de GTU langs de aangegeven lijnen.

De concrete richting die dit rapport de kerkelijke vergaderingen uiteindelijk wijst, is de volgende: dat zij (a) kennis nemen van het totale plan voor de oprichting van een Gereformeerde Theologische Universiteit, (b) goedkeuring hechten aan het voorgestelde ontwerp, (c) in overeenstemming daarmee instemmen met de overdracht van de opleidingen aan de aangewezen rechtsoptvolger, (d) zich als rechtspersoon verbinden aan de vereniging GTU, die de GTU als levensbeschouwelijke universiteit in de zin van de WHW in stand houdt, en (e) opdracht geven in goed overleg met de bestuurders van de TUA, TUK en NGP om vanaf 1 april 2017 – vanwege de procedures die met de totstandkoming van een GTU gemoeid zijn – alle stappen te ondernemen die voor de uitvoering nodig zijn.

Het is nu aan de raden van toezicht, curatoria, universiteitsraden en andere organen om de blauwdruk te bespreken en van commentaar te voorzien. Via de gebruikelijke kanalen wordt het daarna – voorzien van een oplegnotitie van de gremia – op de tafel van de landelijke kerkelijke vergaderingen gelegd.

De regiegroep heeft met het rapport *Samen verder, in Zijn dienst* een stevig fundament willen leggen voor dit besluitvormend proces. Zij vraagt om de medewerking van alle betrokkenen en spreekt de hoop uit dat de kerken en instellingen de uitvoering van dit ontwerp ter hand kunnen gaan nemen.

Moge de HERE onze God in dit alles onze harten en gedachten leiden naar Zijn wil en bedoeling, met ons, onze instellingen en onze kerken.

DEELRAPPORTEN

Deelrapport 1: Opleidingen

Inhoudsopgave

<u>Inleiding</u>	57
<u>Uitgangspunten</u>	57
<u>Vernieuwend karakter – binnen de bestaande accreditatie</u>	58
<u>Curriculum</u>	60
<u>Uitwerking op uitvoeringsniveau</u>	61
<u>Pietas et scientia</u>	62
 1. Theologie in de GTU	64
<u>Theologie als nadenken over God</u>	64
<u>Theologische methode en attitude</u>	64
<u>Theologie en de wetenschappen</u>	65
<u>Gereformeerde katholiciteit</u>	65
 2. Eindtermen	67
 3. Onderwijsleerconcept	70
<u>Onderwijsvisie – ‘leren in ontmoeting’</u>	70
<u>Uitgangspunten opleiding</u>	71
<u>Praktische uitwerking</u>	72
<u>Overzicht EC’s bacheloropleiding</u>	74
<u>Na de bacheloropleiding</u>	76
 4. Curriculum	77
<u>Algemene toelichting</u>	77
<u>Toelichting bij de onderdelen</u>	77
<u>Talen</u>	77
<u>Bijbelse vakken</u>	78
<u>Historische vakken</u>	78
<u>Systematische theologie</u>	78
<u>Praktische theologie</u>	79
<u>Missiologie / godsdienstwetenschap</u>	79
<u>Hulpwetenschappen</u>	79
<u>Keuzevakken</u>	80
<u>Geïntegreerd onderwijs</u>	80
<u>Curriculum</u>	82
 Bijlagen	85
<u>Bijlage 1: opdracht Regiegroep GTU aan Werkgroep Opleidingen</u>	86
<u>Bijlage 2: Einddoelen (vergelijking)</u>	89
<u>Bijlage 3: Notitie Leerlijn ‘Als theoloog omgaan met de Bijbel’</u>	96
<u>Bijlage 4: Studievaardigheden, Methodologie, Persoonlijke vorming en Mentoraat in de GTU-bachelor</u>	98
<u>Bijlage 5: Afstands- en deeltijdonderwijs</u>	100
<u>Bijlage 6: Vergelijking verdeling EC per aandachtsgebied tussen instellingen</u>	102

Inleiding

Dit rapport bevat het resultaat van de Werkgroep Opleidingen die, in opdracht van de Regiegroep van de Gereformeerde Theologische Universiteit (GTU) in het najaar van 2015 heeft gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe bachelor theologie ten behoeve van de op te richten GTU. De Werkgroep vertegenwoordigt de TU Apeldoorn (TUA), de TU Kampen (TUK), en de Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding (NGP) als oprichtende instellingen, en de Commissie Theologie van de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk in Nederland (GB) als participant van de GTU. Het resultaat is in een periode van vier maanden tot stand gekomen, waarin de Werkgroep zeven keer heeft vergaderd.

De Werkgroep tekent in dit rapport de contouren van een nieuwe bachelor theologie. Deze opleiding in de gereformeerde theologie biedt een eigentijds en gevarieerd studieprogramma. Sterke punten van de verschillende opleidingen zijn erin verwerkt en de leden van de Werkgroep hebben elkaar in toenemend enthousiasme gevonden voor de voorgestelde route: niet het in elkaar schuiven van bestaande opleidingen, maar het creëren van een nieuwe bachelor die weerspiegelt hoe gereformeerde theologie er vandaag uit moet zien. We zijn er van overtuigd dat de nieuwe bachelor op een breed draagvlak mag rekenen in orthodox-protestantse kring.

Het rapport voorziet in grondslag, visie, eindtermen, uitgangspunten en curriculum voor een algemene bachelor theologie van gereformeerde signatuur, en draagt opties aan voor diverse daarop aansluitende minoren en masteropleidingen. Het resultaat is een uitgebalanceerd geheel, tot stand gekomen op basis van intensieve gesprekken, waarin de wil om gemeenschappelijk te bouwen aan een gezamenlijke bacheloropleiding theologie merkbaar aanwezig was. Tegelijk biedt het voorstel ruimte aan uitvoerende docenten en vakgroepen aan de GTU om in goed onderling overleg eigen accenten aan te brengen.

In deze inleiding verantwoordt de Werkgroep zich ten aanzien van haar opdracht en geeft zij een toelichting op onderdelen van het rapport. In kort bestek geeft de Werkgroep de belangrijkste keuzes aan die zij heeft gemaakt, en wijst tevens aan waar keuzemomenten liggen die de Regiegroep regarderend.

Uitgangspunten

Aan het begin van het proces heeft de Werkgroep gezamenlijk haar uitgangspunten bepaald en vertaald naar een overeenkomstige werkwijze. In overeenstemming met de opdracht voor het ontwikkelen van een gezamenlijke, wetenschappelijke bachelor theologie spraken de leden van de Werkgroep de intentie uit een gemeenschappelijk opleidingsprogramma te vormen, waarin zo nodig door middel van keuzevakken en/of minoren ook de eigenheid van de betrokken kerkverbanden een plaats zou kunnen krijgen. De meerwaarde van een gezamenlijke gereformeerde theologische universiteit ligt immers in de ontmoeting met en bevraging van elkaar; in het besef dat er veel is dat we delen, en met openheid voor onderlinge accentverschillen.

De eerste taak die de Werkgroep daarbij voor zich zag was het formuleren van *een gezamenlijke visie op theologie*, het hart van de opleiding. Deze visie is neergelegd in hoofdstuk één van dit Rapport: *Theologie in de GTU*. Daarin wordt theologie geschetst als wetenschap die midden in het leven staat. Luisterend naar de Schrift ontmoet de theoloog

God, zichzelf en de ander. De vertolking van de boodschap van de Schrift voor onze tijd en cultuur vraagt een gereformeerde hermeneutische sensitiviteit, waarin theologen voortdurend moeten worden geoefend. Theologie, als nadenken over God zoals Hij zich openbaart, nodigt voorts uit tot verkondiging van het Evangelie aan kerk en wereld.

Onderwijs aan de GTU kenmerkt zich als 'leren in ontmoeting': van docenten en studenten, van verschillende leerjaren, van de eigen traditie met die van anderen en met de hedendaagse context, van wetenschap en *pietas*, maar ook van disciplines en door ontmoeting met de praktijk. Disciplinair onderwijs is nodig, zonder dat de disciplines onverbonden naast elkaar blijven staan. Daarom heeft geïntegreerd onderwijs een belangrijke plaats in het curriculum. Dat de persoon van student en docent diepgaand betrokken zijn in de theologiebeoefening krijgt een belangrijk accent in de geïntegreerde leerlijn 'Als theoloog omgaan met de Bijbel'. Deze leerlijn krijgt in alle theologische vakken een plaats en een coördinator borgt de zichtbaarheid van de leerlijn in de vakken, onder andere door jaarlijks een overleg te organiseren met vakdocenten. Daarbij is er voortdurend aandacht voor de actualiteit van gereformeerde theologie en voor verkondiging binnen de hedendaagse context. Ook hier geldt dat gereformeerde hermeneutische sensitiviteit in alle vakken expliciete aandacht krijgt. Praktisch wordt dit geborgd door een centrale coördinator en door aanwijzingen in de studiegids. Concreet wordt het kenmerk 'theologie als verkondiging' in een tweetal inleidende vakken homiletiek, die onder meer een oriëntatie op verschillende vormen en tradities van verkondiging bieden en waarin daarnaast gaandeweg geoefend wordt met het maken van bijvoorbeeld een meditatie.

Vernieuwend karakter – binnen de bestaande accreditatie

Elke bestaande instelling heeft zijn eigenheden en 'best practices', waaraan tot nu toe met goede redenen is vastgehouden. Denk hierbij bijvoorbeeld aan talen en kerkgeschiedenis aan de TUA, geïntegreerd onderwijs en de leerlijn 'Luisteren naar het Woord' aan de TUK, en een homiletische leerlijn vanaf het allereerste begin van de bachelor bij de NGP. De Werkgroep heeft geprobeerd de goede punten van de verschillende opleidingen met elkaar te combineren, te versterken en op te nemen in een nieuw geheel, waarbij het geheel meer is dan de som der delen. In overeenstemming met de opdracht van de Regiegroep heeft de Werkgroep gezocht naar een nieuw geheel, waar de vertegenwoordigers van de verschillende instellingen enthousiast van werden. Dat houdt enerzijds in dat het curriculum een klassieke theologische opleiding biedt, waarin de traditionele disciplines aan de orde komen. Anderzijds vormt de gereformeerde hermeneutische sensitiviteit het hart ervan, waarbij theologie midden in de eigen context wordt geplaatst, in confrontatie met de vragen van de eigen tijd. Voor 'best practices' (zoals bijvoorbeeld het 'weekend' van de NGP, de Israëlreis van de TUA of de 'retraite' van de TUK), is ruimte gereserveerd, hoewel op dit punt ook concessies zijn gedaan. Ook in de minoren kunnen eventueel nadere accenten worden aangebracht voor studenten van het eigen kerkverband. Zo is het onder andere mogelijk om bepaalde keuzevakken voor eigen studenten verplicht te stellen.

Een en ander bleek mede mogelijk doordat de bestaande opleidingen formeel geen grote verschillen kennen. De eindtermen van de opleiding zijn in wezen weinig veranderd, maar veeleer aangescherpt. De talen en de Bijbelse vakken hebben, als sterke punten van de bestaande opleidingen, ongeveer dezelfde omvang behouden. Ook zijn er geen nieuwe vakken geïntroduceerd. Daarmee is de Werkgroep ruimschoots binnen de grens van 40 %

verandering gebleven – de grens die de wet stelt om te bepalen of voor een opleiding wel of geen nieuwe accreditatie moet worden aangevraagd. Een nieuwe accreditatie is dus niet nodig. De GTU-bachelor kan als herziene opleiding op een van de Croho-nummers van de TUA- en TUK-bacheloropleidingen bij het Ministerie van OCW worden aangemeld.

Vernieuwend is dat er duidelijk stappen naar elkaar toe zijn gezet. Dat geldt bijvoorbeeld op het gebied van de leerlijnen. Ook de bescheiden, maar belangrijke plaats van homiletiek in de bachelor is daarvan het resultaat. Kennismaking met vormen van verkondiging is niet alleen voor studenten die predikant willen worden, maar ook voor andere beroepsuitgangen van betekenis.

De TUK plaatst het leeuwendeel van het homiletiekonderwijs in de predikantsmaster en de TUA zou dat aan de GTU het liefst ook doen. Onderwijs in de homiletiek inclusief preekbesprekingscolleges vanaf bachelor 1 vormt echter een essentieel onderdeel van de NGP. Dit zogenaamde ‘homiletisch lint’ in het opleidingsmodel van de NGP is ten eerste gebaseerd op het principe dat de NGP zich uitsluitend richt op het opleiden van predikanten. Ten tweede blijkt een vroege confrontatie met het preken motiverend en integrerend te werken voor NGP-studenten. De GTU-bachelor daarentegen kan wel de basis leggen voor de opleiding van predikanten, maar is als zodanig een theologische opleiding in algemene zin. Na uitvoerige bespreking is gezamenlijk geconcludeerd dat een principiële keuze van de NGP voor een gezamenlijke GTU-bachelor Theologie, zich niet verdraagt met het curriculair aanbieden van preekbesprekingscolleges in de eerste twee leerjaren.

Er werd overeenstemming bereikt over een compromis met het oog op inleidend theoretisch en praktisch homiletiekonderwijs dat van belang is voor elke afgestudeerde bachelor-theoloog (5 EC in de bachelor; 2,5 EC keuzevak in de predikantsminor). Met dit compromis is een delicaat, maar belangrijk evenwicht bereikt, waarin de drie opleidingen een forse stap in elkaars richting hebben gezet en waarbij de kwaliteit van het curriculum en het belang van saamhorigheid prevaleerden. Theologie aan de GTU is theologie als verkondiging, maar kent curriculair een opbouw in het niveau van kennis en vaardigheden. In homiletisch opzicht betekent dit dat de praktische oefening zich in de bachelor-fase richt op het schrijven en eventueel houden van een meditatie, terwijl deze in de predikantsmaster wordt uitgebouwd tot verkondiging als prediking. Ook in de predikantsminor kan een dergelijke stap al gezet worden. Met dit compromis is eenduidigheid bereikt over de perceptie van de GTU. Wanneer dit compromis niet standhoudt, zou de consequentie zijn dat er in het geheel geen gezamenlijk homiletiek programma in de bachelor komt. De Werkgroep ziet meerwaarde in het uitgangspunt dat studenten en docenten van verschillende achtergrond overal in de bachelor van elkaar leren in de onderlinge ontmoeting, ook in het inleidende homiletiek-onderwijs. Het bestuur en de docenten van de NGP hebben volledig hun steun verbonden aan deze uitkomst van de Werkgroep.

Wat de *relatie van de bachelor tot de predikantsmasters* betreft, is de indruk van de Werkgroep dat de laatste geen grote wijzigingen hoeven te ondergaan. Sowieso lijken de opleidingen al in veel opzichten op elkaar. De precieze gevolgen worden echter pas zichtbaar als docenten in onderling overleg het opleidingsprogramma definitief hebben ingevuld. De TUA en de TUK zien in de verschuivingen in de bachelor wellicht aanleiding hun predikantsmasters aan te passen, mede om hun eigen theologische profiel te behouden. Dat laat echter onverlet dat de betrokken partijen door de samenwerking binnen de GTU een betekenisvolle beweging naar elkaar toe maken. Hierbij onderscheidt de NGP zich van de

andere opleidingen doordat zij nu vakken uitruilt met de TUA en daarom geen zelfstandige predikantsmaster kent. De NGP streeft daarom samenwerking na met de predikantsmasters in de GTU.

Curriculum

Het rapport presenteert een curriculum waarin *acht aandachtsvelden* zijn aangewezen. Deze aandachtsvelden vertegenwoordigen de verschillende disciplines en hulpwetenschappen. De talen zijn gespreid over alle blokken aangeboden, om een opeenhoping te voorkomen. De student merkt direct vanaf het begin dat hij (of zij) serieus theologie studeert en dat stevige thema's worden aangepakt, geïntegreerd én disciplinair. De bachelor-student komt in de loop van zijn studie met alle theologische disciplines in aanraking en leert deze in samenhang met elkaar, in voortdurende ontmoeting met de Schriften, de traditie, studenten en docenten.

In de einddoelen van de GTU zijn de Dublin-descriptoren en de DGO-richtlijn opgenomen. Om een vergelijking met de einddoelen van de bestaande opleidingen mogelijk te maken zijn deze in Bijlage 2 inzichtelijk gemaakt.

Het geheel aan uitgangspunten voor de opleiding (zie par. 3.1 en 3.2) is praktisch uitgewerkt in aanduidingen van vakken met EC's en de opbouw van die vakken over de twaalf periodes van de bachelor, waarbij disciplinair en integratief georganiseerde periodes elkaar afwisselen. Daarbij presenteert het rapport diverse minoren en verkent het doorstroommogelijkheden naar uiteenlopende mastervarianten. De predikantsmasters worden in principe per kerkverband apart ingericht. Daarnaast geeft het rapport een aantal opties aan van eenjarige masters, een tweejarige researchmaster en een master geestelijke verzorging. De uiteindelijke keuzes die hier gemaakt moeten worden, verdienen nader de aandacht van de Regiegroep.

Vanuit de opvatting dat de bachelor niet opleidt tot een beroep, en studenten mogelijk aansluiting en uitwisseling zoeken met andere opleidingen, is de *minorruimte op 30 EC bepaald*. Die omvang maakt samenwerking en uitwisseling met andere opleidingen goed mogelijk. Zo kan er bijvoorbeeld in samenwerking met de VU en/of de CHE een uitgang 'leraar' ingericht worden. De beroepen waarin theologen werkzaam zijn blijken in de praktijk breed geschakeerd, waarop in de samenstelling van (algemene) minoren geanticipeerd moet worden. Om de uitwisseling met andere faculteiten te bevorderen, is er gewerkt met vakken van 2,5, van 5, of van 7,5 EC's. Het curriculum biedt zo ruimte voor het volgen van (deel)modules aan andere (theologische) faculteiten.

Een belangrijke wens van de Werkgroep is het realiseren van een *master geestelijke verzorging*, die als variant op de predikantsmaster van 180 EC aangeboden kan worden. Een volgende krachtige aanbeveling betreft het aanbieden van *een praktisch toegankelijke deeltijdopleiding* met een nominale studieduur van 4 à 5 jaar. Hierbij weegt het belang dat deeltijdstudenten elkaar geregeld ontmoeten zwaar. Deze ontmoeting dient op minimaal één dag per maand plaats te vinden, maar wordt verder gestimuleerd en vorm gegeven via een goed ingerichte elektronische leeromgeving. Zo'n elektronische leeromgeving maakt het mogelijk om de studenten zonder uitzondering intensief te doen participeren. Daarbij dienen voortgangsprocessen goed inzichtelijk te zijn en gemonitord te worden. Overigens is hierbij opgemerkt dat niet elke aspirant-student, evenmin als elke docent, geschikt is voor deeltijd- en afstandsonderwijs. In Bijlage 4 worden de kaders aangereikt voor het organiseren van

afstands- en deeltijdonderwijs. Deze vragen uiteraard om praktische uitwerking. Tegelijk beveelt de Werkgroep aan *ruim tijd te reserveren voor het bouwen en inrichten van een elektronische leeromgeving en het trainen van personeel daarin.*

Wat het *toetsbeleid* betreft is er voor gekozen het huidige document van de TUA als uitgangspunt te nemen. Het toetsbeleid van de TUA is onlangs herzien en hoeft door de GTU slechts licht te worden bewerkt. De visie op toetsen en het toetsproces zoals beschreven in het toetsbeleid van de TUA, kan door de GTU als uitgangspunt voor het toetsbeleid gehanteerd worden. De GTU legt, zoals ook beschreven in het onderwijsconcept, de nadruk op een verscheidenheid aan toetsvormen en het gebruik van zowel summatieve als formatieve toetsen. Daarbij wordt de belangrijke functie van feedback onderstreept. In een volgende fase zal eveneens goed naar de organisatorische aspecten van het toetsproces gekeken moeten worden. Al deze aspecten worden te zijner tijd nader beschreven of verder uitgewerkt in een aparte nota toetsbeleid. De Werkgroep heeft zich in het kader van haar opdracht beperkt tot het aangeven van de principes daarvan.

Zowel de TUK als de TUA kennen een *excellentieprogramma* dat uitgaat van de individuele wensen en capaciteiten van de student. Ook voor de GTU is een excellentieprogramma op maat het uitgangspunt. Studenten komen voor het excellentieprogramma in aanmerking wanneer zij in het volgen van het reguliere programma geen achterstand vertonen, minimaal een 8,0 gemiddeld staan voor de theologische vakken en minimaal een 7,5 scoren voor de overige vakken. Docenten kunnen ook studenten voordragen voor het excellentieprogramma die zij capabel achten hoewel ze niet aan de genoemde eisen voldoen. Een excellentieprogramma kan geheel op maat gemaakt worden voor de student; te denken valt aan vrijstellingen, versnelling, extra vakken (intern of extern) en extra uitdaging/verdieping.

Studenten die vrijstellingen krijgen voor onderdelen van het reguliere programma worden in de gelegenheid gesteld om keuzevakken te volgen, of de vrijgekomen studie-uren een extra-curriculaire invulling te geven. Van elk vakgebied wordt verlangd dat de docenten een of meer keuzevakken ontwikkelen ten behoeve van studenten met vrijstellingen en voor excellente studenten.

Uitwerking op uitvoeringsniveau

Dit rapport biedt niet meer en niet minder dan een fundamenteel kader en is daarmee een richtingwijzer voor degenen die op uitvoeringsniveau met het bachelor-programma aan de slag gaan. Hierbij zijn een aantal punten cruciaal voor het geheel van de bacheloropleiding: de ontmoeting met elkaar, de in-oefening van een gereformeerde hermeneutische sensitiviteit en de persoonlijke omgang als theoloog met de Bijbel. Er kan een verantwoordelijke worden aangewezen per leerlijn, die een jaarlijks overleg met docenten organiseert, die op hun beurt in de studiegids vermelden hoe zij de aandachtsgebieden in hun colleges verwerken.

Na de concrete invulling van het studieprogramma door de vakdocenten gezamenlijk, waarbij ook aandacht uitgaat naar de invulling van keuzevakken en minoren, moet er gekeken worden waar aanpassingen aan de predikantsmasters nodig of gewenst zijn.

In de keuze van minoren is aandacht nodig voor de mogelijke uitgangen van een bachelor theologie. We voorzien ten minste vier minoren. Behalve een predikantsminor wordt voorzien in een minor missiologie, die studenten voorbereidt op de eenjarige master

missiologie. Voor studenten van buiten de GTU die willen instromen in de master missiologie kan de minor missiologie als premaster fungeren. Een derde minor richt zich op dogmatiek en kerkgeschiedenis. Voor deze studenten zijn de keuzemodules latijn verplicht. In de vierde minor staat christelijke identiteit en samenleving centraal. In overleg met de docenten en vakgroepen wordt besloten hoe het volledige aanbod van minoren er uit komt te zien.

De vrije keuzeruimte van studenten is onder meer ondergebracht in de minorfase van de bachelor. De keuze voor een bepaalde minor impliceert meestal het volgen van een of meer modules die inherent essentieel zijn voor de betreffende specialisatie. De vrije keuzeruimte is daarom evenredig aan de mate van specialisatie die een student kiest.

Het wordt aanbevolen zo spoedig mogelijk te starten met een werkgroep die zich bezighoudt met de *inrichting van een elektronische leeromgeving*.

Uiteraard moet een en ander uiteindelijk resulteren in een *studiegids*, en worden voorzien van een *studentenstatuut*, en een *Onderwijs- en Examenreglement*.

De Werkgroep acht het voorlopig niet verstandig de bachelor in het Engels aan te bieden. Met het oog op de (premaster voor de) internationale master en op internationale uitwisseling (The Erasmus Programme) is er wel een regeling voor Engelstalig onderwijs nodig.

Ook vraagt de Werkgroep aandacht voor de *overgangsfase* van de bestaande opleidingen naar de GTU. Het is van belang voor de principes van de opleiding, dat er momenten worden georganiseerd waarin de uitwisseling tussen de leerjaren (die zich dan op verschillende locaties bevinden) plaatsheeft. In ieder geval zullen – naast de eerstejaars bachelorstudenten – ook de eerstejaars van de Algemene Master starten aan de GTU. Of het mogelijk is om tegelijkertijd ook met de predikantsmasters te starten, wordt nader onderzocht. Mede met het oog op ‘leren in ontmoeting’ streven we ernaar om samen met de studenten afspraken te maken wanneer alle opleidingen op één locatie kunnen worden ondergebracht.

Pietas et scientia

De GTU wil als academische gemeenschap ook een *gemeenschap van gelovigen* zijn. Wij kunnen dit niet zelf maken, maar we zijn er wel toe geroepen. De Geest schakelt ons immers niet uit, maar in. De theologievisie spreekt daarom vrijmoedig over de eenheid van vroomheid en wetenschap. De onderwijsvisie is ondenkbaar zonder het voluit christelijke karakter van elk van de vakken. Het curriculum ruimt een belangrijke plaats in voor het lezen van de Bijbel en het inwijden van studenten in een traditie. Het persoonlijk geloofsleven komt in beeld in het vak Persoonlijke vorming en bij het mentoraat.

De Werkgroep is van mening dat in aansluiting hierbij het element van gezamenlijke bijeenkomsten met lofprijzing, Bijbellezing, meditatie en gebed niet mag ontbreken. De GTU-gemeenschap heeft de ontmoeting met God nodig om van Hem alles te verwachten en om te ontdekken wat nodig is voor zichzelf, voor de ander en voor Gods wereld. In deze bijeenkomsten kan het geloof worden gedeeld en plaatst de gemeenschap zichzelf voor God om Hem te prijzen en naar Zijn stem te luisteren. Hiervoor zou in elk geval tijdens de collegeweken eenmaal per week minimaal een halfuur moeten worden ingeruimd.

De Werkgroep beschouwt hiermee zijn opdracht als voltooid en verzoekt u de groep te ontbinden en de leden ervan te dechargeren. De Werkgroep wenst u wijsheid toe bij het ter hand nemen van het rapport.

Werkgroep Opleidingen GTU, 14 januari 2016

Dr. K. van Bakkum, *Theologische Universiteit Kampen*

E. Blokland MSc, *Theologische Universiteit Kampen*

H.W. den Boer MA, *secretaris*

Dr. A. van der Dussen, *Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding*

Prof. dr. J. Hoek (voorzitter), *Gereformeerde Bond*

Dr. A. Huijgen, *Theologische Universiteit Apeldoorn*

Prof. dr. M.J. Paul, *Gereformeerde Bond*

P. van Veen, *Nederlands Gereformeerde Predikantenopleiding*

J.W. van der Zande, *Theologische Universiteit Apeldoorn*

NB.: Dit rapport maakte deel uit van de eerste rapportage aan de gremia van TUA, TUK en NGP, als bijlage bij Winst in Meervoud. Over het algemeen kon de inhoud op instemming rekenen. Op enkele onderdelen kwam commentaar dat door de Regiegroep, in samenwerking en overleg met de voorzitter van de Werkgroep, in deze versie van het rapport is verwerkt. Daarbij gaat het met name om het aandeel van Praktische Theologie in de bachelor (2,5 EC extra) en enkele kleine correcties.

1. Theologie in de GTU

Vivendo, immo moriendo et damnando fit theologus, non intelligendo, legendo aut speculando ('Door te leven, dus door te sterven en verdoemd te worden wordt de theoloog, niet door te begrijpen, te lezen of te speculeren'. Luther, *Weimarer Ausgabe* 5, 163:28-29)

Theologie als nadenken over God

Het citaat van Luther typeert theologie als een wetenschap die midden in het leven staat, het leven voor Gods aangezicht. Theologie is nadenken over God zoals Hij zich openbaart. Theologie zet dus niet in bij de abstracte vraag naar God als object, zoals andere wetenschappen elk hun objecten hebben. Omdat God de levende is, laat Hij zich niet zomaar tot louter object reduceren. Voordat wij over God nadenken, handelt God aan ons en spreekt Hij tot ons, komt Hij tot ons. God en het evangelie zijn een geheim waarover een mens niet meer kan dan stamelen. God openbaart zich, Hij laat zich kennen; daar zijn we op aangewezen. Eerst is er het geloof en dan pas het denken. Tegelijk draait theologie om wijsheid, waarvan de vreze des HEREN het begin is.

In dit beginpunt bij het aangewezen zijn op openbaring, verschilt theologie van religiewetenschap. Die scheidslijn heeft wel te maken met, maar is zeker niet identiek aan het onderscheid tussen normatieve en niet-normatieve benaderingen van godsdienst. Niet de normativiteit, maar de vraag naar de levende God en het geloofsuitgangspunt in de openbaring markeren het verschil tussen gereformeerde theologie en religiewetenschappen.

Theologische methode en attitude

In het gebruik van uiteenlopende theologische methoden kunnen en willen we niet terug achter de werkelijkheid van Gods openbaring als de Drie-enige. Dat betekent een afwijzing van de opvatting dat theologie slechts menselijke getuigenissen over God bestudeert. Maar ook dat deze theologie afstand houdt van een klassiek-metafysische benadering van God, waarin Hij primair als het hoogste zijnde wordt gedacht. Dus is de theologische studie niet primair vanuit deze filosofie opgezet. Anderzijds willen we ook de weg van het biblicisme niet opgaan, waarin de suggestie ligt opgesloten dat een combinatie van Bijbelteksten zonder verdiscontering van historisch reliëf, literair genre en contextuele receptie resulteert in een evidente boodschap.

In de theologische studie aan de Gereformeerde Theologische Universiteit gaat het om het leren en oefenen van een gereformeerde hermeneutische sensitiviteit. Dat wordt concreet in de vakgebieden. In de exegese gaat het om eerbied voor de tekst en de bereidheid de Schrift het primaat te geven boven traditionele, culturele of persoonlijke voorkeuren. De kerkgeschiedenis zet in haar bestudering van de historie ook theologische accenten. De systematische theologie sluit nauw aan bij de Bijbelse theologie en het leven van de kerk om vandaag te verwoorden waar het op aankomt. De praktische theologie brengt in het gebruik van haar eigen empirische instrumentarium ook normatieve gezichtspunten in vanuit de Bijbelse en de systematische theologie. Bovenal komen deze vakgebieden bij elkaar in de overtuiging dat de Drie-enige God gesproken heeft, in Zijn Zoon gekomen is en door Zijn

Geest nog altijd nabij is. In het besef van onze feilbaarheid weten we ons als theologen van begin tot eind afhankelijk van de Heilige Geest.

Theologie en de wetenschappen

De plaats van de theologie onder de wetenschappen is omstreden, zowel van de kant van de academie ('de theologie kan niet wetenschappelijk zijn, want niet verifieerbaar'), als van de kant van de kerk ('de theologie moet niet wetenschappelijk zijn, maar gelovig'). De tegenstelling tussen geloof en weten is echter een vals dilemma. En de nadruk op verifieerbaarheid stamt uit de natuurwetenschappen, is gebaseerd op een verouderd wetenschapsbegrip en sluit naast de theologie ook geesteswetenschappen uit. Een theologie die vertrekt vanuit de openbaring maakt vrijmoedig gebruik van alle beschikbare kennis van Gods veelkleurige schepping. Maar wel zo dat de openbaring in Jezus Christus functioneert als lens op de werkelijkheid en criterium blijft voor waarheid. De fijngevoeligheid die hiervoor nodig is, vereist een hoogwaardige wetenschapsbeoefening die wordt gedragen door geestelijke vorming. Theologie heeft speelruimte nodig om te onderzoeken en ontdekken; ze is telkens op zoek en onderweg naar de gehoorzaamheid aan God. Hierin gaan geloven en kennen, vroomheid en wetenschap samen op.

Hierbij hoort het kennen en adresseren van de (soms onuitgesproken) vragen en uitdagingen van de eigen cultuur tot de taak van de theoloog. Daarmee is gezegd dat goede theologie altijd context-betrokken is, in rapport met de eigen tijd. Concreet betekent dit dat we theologen opleiden in een seculiere, Westerse cultuur, waarin de kerk naar de marge verschoven is. Daarbij houden we open oog voor wat God in niet-Westerse tradities gegeven heeft en geeft. Hierbij is de interculturele ontmoeting tussen studenten uit verschillende werelddelen een verrijking.

Gereformeerde katholiciteit

De Gereformeerde Theologische Universiteit staat van harte in de gereformeerde traditie. Wat ons drijft is de overtuiging dat we op Gods verkiezende genade aangewezen zijn, die enkel in Christus door de Geest ons deel wordt, en dat we de levende God leren kennen in zijn Woord, de Schriften van Oude en Nieuwe Testament. De theologische docenten van de GTU aanvaarden ondubbelzinnig en onbekrompen de gereformeerde confessie, waarbij de Schrift het laatste gezag heeft. Tegelijk is 'gereformeerde theologie' meer dan een aanduiding van een traditie. Echte gereformeerde theologie is naar onze overtuiging werkelijk katholiek; zij speelt zich af in de context van de christelijke kerk, als een hulpdienst bij de lofprijzing op God. Daarom schamen we ons niet voor onze (onderling verschillende) gereformeerde benaderingen, maar gaan we graag en met open vizier het gesprek aan met elkaar en met vertegenwoordigers van andere tradities. De GTU wil daarbij op zichzelf het adagium toepassen: *ecclesia reformata semper reformanda* – de gereformeerde kerk moet altijd gereformeerd worden. Echt gereformeerde theologie zal nooit zelfgenoegzaam worden, maar is altijd bereid tot zelfkritiek. Voortdurend leren we te luisteren naar de stem van de Goede Herder en niet naar de stem van een vreemde. Dat doen we vanuit onze

context met het oog op onze context, in de overtuiging dat Jezus Christus ook vandaag regeert.

2. Eindtermen

Dublin descriptoren	Criteria van DGO	Voorstel GTU De student:
Kennis en inzicht	Naast deze eindtermen die alle opleidingen gemeenschappelijk hebben, zijn er per opleiding additionele eindtermen.	1. heeft inzicht in de aard van de theologie en de wijze waarop gereformeerde theologie nadenkt over God die zich openbaart, en daarbij de traditie vruchtbaar maakt in de hedendaagse context.
Kennis en inzicht	Een algemene oriëntatie in de theologie en de plaats die de theologie binnen het geheel der wetenschappen inneemt; Elementaire kennis van en inzicht in de Bijbelwetenschappen, de geschiedenis van het christendom en de theologie, de geschiedenis van de filosofie, de godsdienstfilosofie en/of de systematische theologie, de ethiek, de religiewetenschappen, en de sociale wetenschappen en/of de praktische theologie; Elementaire kennis van en inzicht in de methoden van de theologie als wetenschap; In staat tot verzamelen, selecteren en organiseren van secundaire literatuur en primaire bronnen en hiermee zelfstandig kunnen werken;	2. a) beschikt over elementaire kennis van en inzicht in de belangrijkste theologische disciplines, namelijk de Bijbelwetenschappen, de kerk- en theologiegeschiedenis, de dogmatiek en ethiek, en de praktische theologie en de missiologie; b) herkent de belangrijkste theologisch-wetenschappelijke begrippen, theorieën, modellen, methoden en paradigma's; c) beschikt over elementaire kennis van de brontalen van de Bijbel.
Kennis en inzicht	Een algemene oriëntatie in de theologie en de plaats die de theologie binnen het geheel der wetenschappen inneemt; Elementaire kennis van en inzicht in de Bijbelwetenschappen, de geschiedenis van het christendom en de theologie, de geschiedenis van de filosofie, de godsdienstfilosofie en/of de systematische theologie, de ethiek, de religiewetenschappen, en de sociale wetenschappen en/of de praktische theologie; Elementaire kennis van en inzicht in de methoden van de theologie als wetenschap;	3. a) bezit elementaire kennis van en inzicht in aan deze disciplines verbonden niet-theologische vakgebieden, met een accent op de Bijbeltalen; b) heeft het vermogen om met het oog op theologische vragen de mogelijkheden van de inbreng van niet-theologische wetenschappen in hoofdlijnen te overzien.

Dublin descriptoren	Criteria van DGO	Voorstel GTU De student:
	In staat tot verzamelen, selecteren en organiseren van secundaire literatuur en primaire bronnen en hiermee zelfstandig kunnen werken; Het beheersen van voor de theologie relevante ICT-vaardigheden;	
Kennis en inzicht	Een algemene oriëntatie in de theologie en de plaats die de theologie binnen het geheel der wetenschappen inneemt; In staat om de religieuze dimensies van maatschappelijke vraagstukken te onderkennen, en deze vraagstukken vanuit theologisch perspectief te evalueren; Het beschikken over flexibiliteit om de verworven kennis en vaardigheden te integreren in een beroep dat niet strikt aansluit bij de opleiding; Respect tonen voor de meningen en (geloofs-)overtuigingen van anderen.	4. a) heeft inzicht in de plaats en roeping van de theologie binnen het geheel van de wetenschappen en binnen de kerkelijke en maatschappelijke werkelijkheid, en van de taken van de kerk in missie en diaconaat. b) beschikt over basale kennis van en inzicht in andere (religieuze) stromingen dan het christendom; c) is in staat om de religieuze en theologische dimensies van maatschappelijke vraagstukken te onderkennen, en deze vanuit theologisch perspectief te evalueren.
Leervaardigheden Oordeelsvorming Communicatie	Meer gevorderde kennis van en inzicht in één van de bovengenoemde terreinen van de theologie, die onder meer blijken uit een scriptie/bacheloreindwerkstuk. In staat tot analyse van wetenschappelijke teksten en tot schriftelijke en mondelinge rapportage daarover; In staat tot het schrijven van een werkstuk volgens de binnen de theologie gangbare eisen;	5. a) beheerst de basale academische vaardigheden in het kader van theologische vraagstellingen en vakspecifieke methoden, waaronder het correct gebruiken van bronnen en hulpmiddelen; b) kan onderzoeken en samenwerken; kritisch analyseren, synthetiseren en oordeel vormen; argumenteren en discussiëren; gestructureerd schriftelijk en mondeling rapporteren.
Toepassen van kennis en inzicht Oordeelsvorming Communicatie	In staat tot analyse van wetenschappelijke teksten en tot schriftelijke en mondelinge rapportage daarover; In staat tot het schrijven van een werkstuk volgens de binnen de theologie gangbare eisen; Vermogen tot het toepassen van de verworven kennis in een context die typerend is voor de	6. a) beschikt over het vermogen om zijn theologische kennis en vaardigheden op een geïntegreerde wijze en vanuit een gereformeerde levensovertuiging te beoefenen in concrete wetenschappelijke, kerkelijke en maatschappelijke vraagstukken. b) heeft basale kennis van en inzicht in de Bijbelse fundering,

Dublin descriptoren	Criteria van DGO	Voorstel GTU De student:
	theologie; Blijk geven van het vermogen tot oordeelsvorming op het vakgebied mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten; Blijk geven van het vermogen tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid;	de theologische doordening en de praktisch-contextuele gestalte van het gemeente zijn en kan deze kennis communiceren.
Toepassen van kennis en inzicht Oordeelsvorming Communicatie	In staat tot analyse van wetenschappelijke teksten en tot schriftelijke en mondelinge rapportage daarover; In staat tot zelfstandige oriëntatie op relevante beroepssectoren. Respect tonen voor de meningen en (geloofs-)overtuigingen van anderen. Naast deze eindtermen die alle opleidingen gemeenschappelijk hebben, zijn er per opleiding additionele eindtermen. Blijk geven van het vermogen tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid;	7. a) heeft het vermogen, de geestelijke instelling en de psychosociale attitude om als theoloog te kunnen werken in kerk en samenleving. b) kan werkzaamheden beoefenen als theologisch geschoold medewerker, in de richting van pastoraal of kerkelijk werker, missionair of evangelisatiewerker, onderwijsgevende, jeugdwerker.
Oordeelsvorming Communicatie	Respect tonen voor de meningen en (geloofs-)overtuigingen van anderen. Naast deze eindtermen die alle opleidingen gemeenschappelijk hebben, zijn er per opleiding additionele eindtermen. Blijk geven van het vermogen tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid.	8. beschikt over (a) een geestelijke instelling die getuigt van de liefde tot God, zijn Woord, zijn dienst en zijn gemeente; (b) wijsheid in het verstaan van Gods wegen, de mens en de wereld waarin wij wonen; (c) het vermogen tot reflectie op de omgang met zichzelf, met medemensen en met God en de bereidheid om in die omgang te groeien.

3. Onderwijsleerconcept

Onderwijsvisie – ‘leren in ontmoeting’

De opvatting dat binnen de GTU docenten en studenten nadenken over God zoals Hij zich openbaart, stempelt de onderwijsvisie van de instelling. Het onderwijs vindt plaats binnen een gemeenschap die zich stelt onder de autoriteit van God en Zijn Woord. Docenten en studenten nemen daarin beiden een luisterende en actief ontvangende houding aan. Tegelijk verhouden zij zich asymmetrisch tot elkaar: de docenten fungeren als gids en dragen met hun hele persoon bij aan de vorming van de studenten, en delen en creëren kennis binnen dat kader. De student is onderweg zelfstandig theoloog te worden.

In het *nadenken* over God in zijn openbaring stimuleert het onderwijs aan de GTU de ontplooiing van denkkraft, creativiteit en onderscheidingsvermogen. Hiermee worden studenten uitgedaagd en wordt hun een academische houding aangeleerd. Omdat het nadenken over de levende *God* betreft en Hij zich niet tot louter object laat reduceren, heeft het onderwijs tegelijk betrekking op een specifieke wetenschappelijke attitude en behelst zij geestelijke vorming. Bij de theologie-beoefening dienen studenten intellectuele ootmoed, zelfkritiek, openheid en aandacht te ontwikkelen. Daarom is het onderwijs getoonzet door de ‘vreze des HEREN’ en worden de vertrouwelijke omgang met God, de participatie in de gemeentelijke eredienst, en de groei in wijsheid, nederigheid en liefde bevorderd.

De GTU staat van harte in de *gereformeerde* traditie. Zij ontvangt deze traditie niet alleen dankbaar, maar geeft haar ook door, mede door deze vruchtbaar te maken voor de hedendaagse context en het publieke debat. Het onderwijs is daarom gericht op het leren en oefenen van een gereformeerde hermeneutische sensitiviteit: het komt erop aan de Schrift goed te leren verstaan en ook de werkelijkheid van traditie, cultuur en persoonlijk leven zorgvuldig te leren ‘lezen’.

Onderwijskundig vertaald betekent het voorgaande dat leren rijker, completer en uitdagender is, wanneer het zowel een zaak is van cognitie als emotie, zowel van beschouwing als ondervinding, zowel van analyse als creatie en synthese, zowel van individu als groep. Enerzijds is het van groot belang dat disciplines voldoende ruimte krijgen de studenten basiskennis en -vaardigheden bij te brengen. Anderzijds impliceert de omschreven opvatting van theologie dat integratie eigen is aan het theologisch onderwijs. Onderwijsrendement en inzicht in het geheel van de theologie nemen toe, wanneer de opleiding uitstijgt boven het aanbieden van losse vakken. Het onderwijs aan de GTU is daarom samengesteld uit een goede mix van disciplinair opgezet onderwijs en integratie van de verschillende vakgebieden.

Het onderwijsleerconcept van deze opleiding tot theoloog laat zich samenvattend typeren als **‘leren in ontmoeting’**. Dit staat binnen de GTU-gemeenschap voor: ontmoeting van docenten en studenten, van verschillende leerjaren en van mensen van uiteenlopende culturele achtergronden; van ontmoeting met de praktijk; van disciplines; van de gereformeerde traditie met andere theologische stromingen en de hedendaagse context; van leer en leven, en van academische, geestelijke en culturele vorming. De GTU wil een plek zijn van ontmoeting van wetenschap en vroomheid. Ontmoeting is een belangrijk sturend element in de vormgeving van de opleiding. Dit betreft ook het afstands- en deeltijdonderwijs en in het creëren van de mogelijkheid ook (deel)modules te volgen aan andere faculteiten.

Uitgangspunten opleiding

Op grond van bovenstaande overwegingen en leerconcept wordt het onderwijs in de bacheloropleiding van de GTU gekenmerkt door de volgende uitgangspunten:

1. *Klimaat.* Er wordt gestreefd naar een onderwijsleerklimaat dat gericht is op de academische, persoonlijke en spirituele vorming van de student. De kleinschaligheid en uiteenlopende leeftijden van studenten dragen bij aan de ontmoeting en persoonlijke ontwikkeling. Ook is er aandacht voor excellente studenten en voor studenten met een functiebeperking.
2. *Docent als gids.* Docenten maken de studenten wegwijs op theologisch, academisch, geestelijk en cultureel gebied. Ze verzorgen onderwijs en fungeren als identificatiefiguur, als expert en professional in de eigen vakgebieden en als begeleider. Zij doen dat binnen de 'universitas' waarin docenten en studenten van elkaar leren. Docenten leren tevens bij door onderzoek, congresbezoek en bijscholing.
3. *Toenemende zelfsturing.* De opleiding begint overwegend docent-gestuurd en werkt ernaar toe dat de student steeds meer eigenaar wordt van zijn leerproces. Wanneer hij pas aan zijn studie begint, mist hij daarvoor de benodigde theologisch kennis en inzichten, vaardigheden, vorming, etc. Daarom wordt er vanuit docent-gestuurd leren, o.a. met collegeplicht en een bindend studieadvies (BSA), via gedeelde sturing, o.a. in groepswork, gewerkt naar zelfsturing door de student. In de eindfase van de studie gekomen, dient de student – in wetenschappelijk functioneren en als beginnend professional – in voldoende mate zelfstandig en verantwoordelijk te kunnen werken.
4. *Disciplinaire opzet gekoppeld aan integratief onderwijs.* Het onderscheid en de samenhang tussen de vakgebieden, ook wel disciplines genoemd, komt in het curriculum duidelijk naar voren. Elke discipline krijgt voldoende ruimte om de studenten bepaalde basiskennis en -vaardigheden bij te brengen. Naast de opbouw van het onderwijs in vakgebieden en leerlijnen, wordt het onderwijs ook geïntegreerd georganiseerd rondom thema's waarin verschillende disciplines samenwerken. Dit gebeurt horizontaal in de achtereenvolgende leerjaren en verticaal in activiteiten voor alle jaargroepen in de bachelor. Interdisciplinariteit kan tot uitdrukking komen in de bachelor-proef.
5. *Verscheidenheid aan didactische werkvormen en toetsvormen.* De docenten zijn in het bezit van een BKO (Basiskwalificatie Onderwijs) of worden daartoe gefaciliteerd. Docenten die hun BKO hebben behaald worden gestimuleerd zich verder te professionaliseren. Docenten komen tegemoet aan de verscheidenheid in leerstijlen van studenten en de diversiteit van de groep en maken daartoe gebruik van verschillende didactische werkvormen en toetsvormen. Ook digitale werkvormen worden ingezet. Bij de toenemende zelfsturing kan gebruik worden gemaakt van vormen van exploratief (onderzoekend) leren en samenwerkend leren.
6. *Afstand- en deeltijdonderwijs.* De GTU biedt deeltijders, 'late roepingen' en zij-instromers een curriculum dat zo is ingericht dat deze studenten (naast andere taken) de opleiding kunnen volgen. Ook voor deze studenten geldt dat 'leren in

ontmoeting' noodzakelijk is voor hun opleiding. Hiermee wordt rekening gehouden in de vormgeving van het programma.

7. *Nationale en internationale aansluiting.* De GTU staat te midden van kerk en samenleving, leert van die omgeving en staat ten dienste van die omgeving (valorisatie). Ook biedt het curriculum ruimte voor het volgen van (deel)modules aan andere (theologische) faculteiten en komen internationale contacten mede tot uitdrukking in uitwisseling van studenten en docenten. Er wordt in de opleiding behalve Nederlandse ook Engels- en Duitstalige literatuur opgegeven. De bachelor van de GTU wordt in de regel in het Nederlands aangeboden. Van studenten wordt daarom verwacht dat ze Nederlands kunnen verstaan en lezen.

Praktische uitwerking

1. De GTU werkt per studiejaar met 4 periodes van 10 weken, waarvan in de regel 7 weken voor colleges zijn bestemd. De overige weken zijn voor afronding en toetsing. Elke periode kent een studielast van 15 EC. Elk van de doorlopende leerlijnen komt jaarlijks aan bod en staat tot dienst van de theologische disciplines en ondersteunende vakken die ook worden aangeboden.
2. Bachelor 3 kent een andere opzet. De eerste helft van het derde jaar (30 EC) is een minorruimte. Studenten hebben de keuze om een minor te kiezen (intern of extern) die past bij de interesses en de gewenste vervolgopleiding. Studenten die na de bachelor naar een predikantsopleiding willen doorstromen kiezen de verplichte² predikantsminor van 30 EC, ingevuld in de kerkverbanden (waar mogelijk gecombineerd) naar keuze. De tweede helft van het derde jaar staat in het teken van het schrijven van de bachelorproef en het afronden van de bacheloropleiding.
3. *Leerlijnen in verschillende vormen.* De diverse leerlijnen kunnen in de bachelor op verschillende manieren worden vormgegeven en aangeboden. Met name onderscheiden wij disciplinaire en geïntegreerde leerlijnen.
 - 'Disciplinaire leerlijnen' zijn opeenvolgende vakken en *blokken* in het curriculum. Er kan sprake zijn van een encyclopedische theologische leerlijn, leerlijn Talen, kerkhistorische leerlijn, enz.
 - 'Geïntegreerde leerlijnen': aandachtsgebieden die door alle vakken heen lopen maar op zich geen apart vak (hoeven te) zijn. Bijvoorbeeld:
 - Persoonlijke vorming (studievaardigheden, mentoraat, geestelijke instelling, psychosociale attitude, praktische vaardigheden; wijsheid)
 - Als theoloog omgaan met de Bijbel (gecontroleerd de Bijbel lezen, verbinden met eigen leven en spiritualiteit).
 - Inleiding homiletiek
 - Academische vaardigheden (onderzoeken, kritisch analyseren en synthetiseren en oordeel vormen, gestructureerd schriftelijk en mondeling rapporteren, schrijven, mondeling presenteren, discussiëren en argumenteren, samenwerken).
 - Geestelijke vorming.

² In hoeverre of via welke route de predikantsminor volgens de wet verplicht mag worden gesteld moet uitgezocht worden.

4. a. De GTU biedt intern in elk geval een predikantsminor aan van 30 EC in het derde jaar. Andere mogelijke minoren kunnen al dan niet gedeeltelijk overlappen met de predikantsminor: een minor geestelijk verzorger, missionaire gemeente, praktisch theologisch onderzoek, en publieke theologie en ethiek. Daarnaast kunnen studenten, zoals nu al gebruikelijk aan de TUA en TUK, ook andere routes kiezen, buiten de GTU, zoals de educatieve minor (aan VU / CHE).
b. In het kader van vrije ruimte kunnen jaarlijks vast te stellen keuzevakken worden gevolgd (5 EC in bachelor 1-2; 7,5 EC in de predikantsminor).
5. De bacheloropleiding wordt zowel in voltijd als in deeltijd aangeboden. Voltijdstudenten volgen het gehele programma van 180 EC. Deeltijdstudenten volgen hetzelfde programma van 180 EC. De nominale studieduur is voor voltijdstudenten 3 jaar en voor deeltijdstudenten 4 à 5 jaar.
6. De bacheloropleiding wordt afgesloten met een eindschrijving, de (mogelijk integratieve) bachelor-proef van 10 EC.
7. In het eerste jaar van de bachelor (voltijd) wordt gewerkt met een Bindend Studie Advies van 45 EC. De volledige 60 EC van het eerste jaar moeten binnen 2 jaar behaald zijn.
8. Een eventuele collegeplicht wordt per module bepaald. De individuele leerstijl en situatie van de student worden meegewogen.
9. De student wordt meegenomen in het studieproces. Hij ontvangt in het eerste bachelor-jaar meer begeleiding dan in de volgende jaren, onder meer door regelmatige feedback. De student wordt uitgedaagd om de hele periode aan de slag te zijn.
10. Van de student wordt een betrokken, proactieve en positief kritische attitude en inzet verwacht. De student dient zelf zijn verantwoordelijkheid voor het studieproces te kennen en te nemen.
11. Er worden met het oog op studeerbaarheid bij voorkeur grotere onderwijseenheden getoetst (2,5 of 5 of 7,5 EC). Door de gehele bachelor heen wordt gewerkt met een verscheidenheid aan toetsvormen. Zowel summatieve als formatieve toetsen worden gebruikt.
12. De GTU maakt gebruik van een elektronische leeromgeving voor alle onderwijseenheden. De elektronische leeromgeving biedt ondersteuning bij communiceren en samenwerken.
13. Een elektronische leeromgeving biedt deeltijdstudenten ook de mogelijkheden om de opleiding deels op afstand te volgen. In bijzondere gevallen kunnen voltijdstudenten hier ook gebruik van maken. Niet alle modules zijn volgens afstandsonderwijs te volgen, het gaat om speciaal daarvoor geselecteerde onderwijseenheden. De GTU werkt bij het realiseren van afstandsonderwijs waar mogelijk samen met andere instellingen.
14. De GTU biedt studenten van elders (bijvakkers) en andere geïnteresseerden (contractanten) de mogelijkheid modules te volgen van de bacheloropleiding. Dit kunnen ook modules via afstandsonderwijs zijn.

Overzicht EC's bacheloropleiding

Schematisch ziet de bacheloropleiding er als volgt uit:

	GTU	
Aandachtsgebied	Aantal EC's	
	Ba	
TALEN		
(NT) Grieks	17,5	
Klassiek Latijn	5	
Hebreeuws	17,5	
Predikantsminor NT Grieks	2,5	
Predikantsminor Hebreeuws	2,5	
talen	45	
BIJBELSE VAKKEN		
Bijbelkennis (ATOBO)*	2,5	
Hermeneutiek	2,5	
Bijbelwetenschappen, inleidend	2,5	
Oude Testament (waarvan 2,5 EC ATOBO bij Canoniek)*	10	
Exegese Oude Testament		
Nieuwe Testament (waarvan 2,5 EC ATOBO bij Canoniek)*	10	
Exegese Nieuwe Testament		
Kerk en Israël	2,5	
Predikantsminor Judaica	2,5	
Predikantsminor exegese OT	2,5	
Predikantsminor exegese NT	2,5	
Bijbelse vakken	37,5	
HISTORISCHE VAKKEN		
Algemene kerkgeschiedenis	10	
Nederlandse kerkgeschiedenis	2,5	
Predikantsminor Nederlandse Kerkgeschiedenis	2,5	
historische vakken	15	
SYSTEMATISCHE THEOLOGIE		
Inleiding Systematische Theologie	2,5	
Ethiek	5	
Dogmatiek	7,5	
Predikantsminor Dogmatiek	2,5	
systematische theologie	17,5	
PRAKTISCHE THEOLOGIE		
PT I (Inleiding praktische theologie)	2,5	
PT II (leren in ontmoeting met de praktijk)	2,5	
Spiritualiteit (ATOBO)*	2,5	
Inleiding Homiletiek (algemeen)	2,5	

Inleiding Homiletiek (praktisch)	2,5	
Pastorale psychologie	2,5	
Predikantsminor Diaconaat	2,5	
praktische theologie	17,5	
MISSIOLOGIE en GODSDIENSTWETENSCHAP		
Godsdienstwetenschap	2,5	
Missiologie	5	
Missiologie en godsdienstwetenschap	7,5	
HULPWETENSCHAPPEN		
Studievaardigheden, Methodologie, Persoonlijke vorming en mentoraat	5	
Integratiecolleges/Themaweek/Studium generale	2,5	
Inleiding theologie	2,5	
Filosofie	5	
Bachelorproef	10	
Predikantsminor retraite/persoonlijke vorming	2,5	
algemene vakken	27,5	
KEUZEVAKKEN		
Keuzevakken	5	
Predikantsminor keuzevakken	7,5	
Keuzevakken/specialisatie	12,5	
TOTAAL	180	
*ATOB = Als theoloog omgaan met de Bijbel (10 EC). Voor het vak is bij alle theologische vakken aandacht, in sommige vakken zijn er expliciet EC's voor vrijgemaakt. Op vier momenten wordt het getoetst middels een portfolio: exegese OT, NT, Homiletiek en Spiritualistiek. Een van de docenten wordt aangewezen als coördinator en roept jaarlijks de bij het vak betrokken docenten bijeen.		
PREDIKANTSMINOR		
Retraite en persoonlijke vorming	2,5	
Hebreeuws	2,5	
Grieks	2,5	
Exegese OT	2,5	
Exegese NT	2,5	
Dogmatiek	2,5	
Nederlandse kerkgeschiedenis	2,5	
Judaica	2,5	
Diaconaat	2,5	
Keuzevakken	7,5	
Predikantsminor	30	

Na de bacheloropleiding

De GTU kent na de bacheloropleiding de volgende mastervarianten:

1. Master Theologie Predikant van 180 EC. De master kent voor elke uitgang een andere kleur (GKV, CGK, NGP).
2. Als variant op de predikantsmaster wordt een master Geestelijke Verzorging van 180 EC aangeboden.³
3. Een Researchmaster van 60 of eventueel 120 EC is wenselijk.
4. Master Theologie Algemeen van 60 EC. Deze master kent de volgende optionele afstudeervarianten:
 - a. Oude Testament
 - b. Nieuwe Testament
 - c. Kerkgeschiedenis
 - d. Systematische Theologie
 - e. Praktische Theologie
 - f. Missionaire Gemeente
 - g. Publieke theologie en Ethiek
 - h. Master of Intercultural Reformed Theology (Engelstalig)
5. Educatieve master eerstegraads docent Godsdienst van 120 EC in samenwerking met de Christelijke Hogeschool Ede (CHE) en de Vrije Universiteit (VU).

³ De optie van een omvang van 120 EC wordt opengehouden.

4. Curriculum

Algemene toelichting

Bij het vormgeven van het overzicht van EC's is aangesloten bij de manier waarop aan de GTU theologie wordt verstaan. Dat houdt enerzijds in dat het curriculum een klassieke theologische opleiding biedt, waarin de traditionele disciplines aan de orde komen. Anderzijds vormt de gereformeerde hermeneutische sensitiviteit het hart ervan, waarbij theologie wordt beoefend in confrontatie met de vragen van de eigen tijd.

Het curriculum biedt een algemene bachelor, met uitgangen naar een diversiteit aan masteropleidingen. Het bachelor-programma biedt een oriëntatie op beroepspraktijken waarin theologen werkzaam zijn, zoals de kerk, de geestelijke verzorging en het onderwijs. Omdat de bachelor een wetenschappelijk karakter heeft, leidt de bachelor niet op tot professional binnen deze werkvelden. De minor van 30 EC biedt echter voldoende ruimte om een eigen route te kiezen. Wie de predikantsuitgang kiest, volgt de predikantsminor. Met het oog op de eenjarige mastervarianten en een eventuele specialisatie geestelijke verzorging in de predikantsmasters kunnen gemakkelijk andere minoren worden toegevoegd. Deze kunnen al dan niet gedeeltelijk overlappen met de predikantsminor: een minor geestelijk verzorger, missionaire gemeente, praktisch theologisch onderzoek, en publieke theologie en ethiek. Daarnaast kunnen studenten, zoals nu al gebruikelijk aan de TUA en TUK, ook andere routes kiezen, buiten de GTU, zoals de educatieve minor (aan VU/CHE).

In de GTU-bachelor is allereerst een stevige basis in de kennis van de Bijbeltalen nodig en een grondige kennis van de Bijbel zelf. Daarnaast komen alle hoofdvakken van de theologie in het algemene deel van de bachelor aan de orde. Onderdelen van deze hoofdvakken keren ook terug in de predikantsminor. In het curriculum wordt voortdurend gewerkt aan hermeneutische sensitiviteit en wordt toegewerkt naar de verkondiging. Met het oog daarop heeft ook de homiletiek een bescheiden, maar belangrijke plaats in het algemene deel van de bachelor gekregen.

De leerlijn 'Als theoloog omgaan met de Bijbel' (zie Bijlage 3) is door het hele curriculum verweven. Bij de vakken Bijbelkennis, canoniek OT en NT en spiritualiteit worden er expliciet EC's aan toegekend; voor andere vakken is het een belangrijk aspect. Om hierover de regie te houden, zal een coördinator worden aangesteld. Jaarlijks worden de betrokken docenten bijeen gebracht om door te spreken over de vormgeving van de leerlijn.

Toelichting bij de onderdelen

Talen

De meest opvallende beslissing bij de talen betreft de positie van het Latijn. Om ruimte te maken voor de predikantsminor en voor praktische vakken, is ervoor gekozen om het Latijn om te vormen tot een cursus, waarin kennis van de klassieke oudheid wordt gedoceerd, inclusief initiële kennis van de grondprincipes van het Latijn, en de behandeling van Latijnse kernbegrippen die in de theologie zijn opgenomen. Studenten die zich in de masterfase

willen specialiseren in dogmatiek en/of kerkgeschiedenis zijn gehouden zich het Latijn eigen te maken, door het volgen van een module Latijn (5 EC) in de minor van de bachelorfase en modules in de masterfase. Ten opzichte van het huidige programma van de TUA wordt er niet langer separaat klassiek Grieks aangeleerd, maar wordt er meer direct gekoerst op beheersing van het Nieuwtestamentisch Grieks. Het aandeel van 45 EC talen in de bachelor is aanzienlijk en onderscheidend ten opzichte van bijvoorbeeld VU, RUG en ETF (resp. 36, 30 en 32 EC).

Bijbelse vakken

De Bijbelse vakken als geheel ondergaan een geringe reductie in EC's ten opzichte van de huidige programma's van TUK en TUA, maar zij blijven beeldbepalend voor het curriculum. In 'Bijbelkennis' wordt de concrete kennis van de Bijbel getoetst. In 'Inleiding Bijbelwetenschappen' is aandacht voor methoden van Bijbelwetenschap, inclusief digitale hulpmiddelen. De precieze vormgeving van de vakken canoniek en exegese OT en NT wordt overgelaten aan de betrokken docenten.

Het vak 'Kerk en Israël' dient het noodzakelijke en voortdurende gesprek in de gereformeerde theologie over de onopgeefbare verbondenheid met het Joodse volk. Het vak 'Judaica' in de predikantsminor behandelt onder andere het Jodendom van de Tweede Tempel en de rabbijnse geschriften.⁴

Historische vakken

Gereformeerde hermeneutische sensitiviteit impliceert het besef dat zowel de bachelor-theoloog als de kerkelijke gemeenschap waarin deze werkzaam is in een traditie staat die is gekleurd door uiteenlopende culturele en maatschappelijke contexten. Het doorgeven en actualiseren van deze traditie is onmogelijk zonder haar grondig te kennen. Wat betreft het aantal EC's zoekt de GTU aansluiting bij wat aan andere theologische opleidingen gebruikelijk is. Ten opzichte van het huidige TUK-programma is de omvang van de historische vakken substantieel groter. Het gereformeerde perspectief zorgt hierbij voor een accent op de kerkgeschiedenis van de Vroege Kerk, de (Nadere) Reformatie en de 19e/20e eeuw.

Naar huidig gebruik is in het curriculum onderscheid gemaakt tussen Algemene Kerkgeschiedenis en Nederlandse Kerkgeschiedenis. Het is echter aan de vakgroep en de docenten om te bepalen hoe het totaal aantal EC's wordt ingevuld, met het oog op een doorlopende lijn kerkgeschiedenis in de bachelor.

Systematische theologie

In de bachelor wordt substantieel aandacht besteed aan systematische theologie. In de module Inleiding ST worden hermeneutische vragen vanuit systematisch-theologisch perspectief behandeld, en wordt de relatie tussen theologie en filosofie gethematiseerd. De

⁴ In de Regiegroep is de optie genoemd om de volgorde om te draaien: Judaica in het algemene programma, Kerk en Israël in de predikantsminor.

vakken dogmatiek en ethiek brengen de christelijke leer ter sprake in gehoorzaamheid aan het Evangelie, luisterend naar de traditie en middenin de eigen context. Inleiding in de symboliek komt met name binnen Dogmatiek I aan de orde (1 EC van de 2,5 EC).

Praktische theologie

De praktische theologie komt aan de GTU met name aan de orde in de diverse predikantsmasters. De module Praktische Theologie I (Inleiding praktische theologie) bevat een introductie in de methodologische en normatieve vragen die bij Praktische Theologie aan de orde zijn. De module wordt door meerdere docenten gegeven, en thematiseert de verschillende benaderingen in de praktische theologie.

De module 'Spiritualiteit' maakt studenten vertrouwd met theologie, geschiedenis en praktijk van de *pietas* (vroomheid). Tevens is dit een van de kernmodules van de leerlijn 'Als theoloog omgaan met de Bijbel'. 'Pastorale psychologie' biedt een inleiding in pastoraat, inclusief gesprekstechniek en psychologische theorie. In 'Inleiding homiletiek (algemeen)' wordt homiletische basiskennis bijgebracht met aandacht voor de perspectiefverschillen hierop binnen de gereformeerde theologie. In 'Inleiding homiletiek (praktisch)' wordt stapsgewijs toegewerkt naar het schrijven en houden van bijvoorbeeld een meditatie. In Praktische Theologie II staat het leren in ontmoeting met de praktijk centraal.

Missiologie / godsdienstwetenschap

In de huidige samenleving is kennis van andere godsdiensten voor een theoloog onontbeerlijk. In de bachelor wordt deze kennis basaal aangereikt. Aan het begin van de bachelor, in sommige specialisaties in de predikantsmaster en in de eenjarige master missiologie wordt nader ingegaan op de interactie tussen christelijk geloof en andere godsdiensten. In de missiologie is aandacht voor zowel Westerse als niet-Westerse contexten. In het derde jaar van de bachelor kunnen studenten kiezen voor de minor missiologie, die tevens als premaster programma kan gelden voor de master missiologie.

Hulpwetenschappen

Het cluster studievoordigheden, methodologie, persoonlijke vorming en mentoraat wordt nader toegelicht in Bijlage 4. Daarnaast zijn EC's gereserveerd voor integratiecolleges/studium generale en dergelijke. Het vak 'Inleiding theologie' behandelt aard, betekenis en indeling van (gereformeerde) theologie en laat zien hoe deze relevant is voor kerk en samenleving.

Filosofie I biedt een inleiding in de filosofie in historisch perspectief, met het oog op het verstaan van de eigen context. Filosofie II kent een systematische benadering en stelt christelijke filosofie centraal.

Voor de bachelor-proef staan 10 EC's gereserveerd. Dit lijkt passend gezien de grootte van de masterscriptie van 17,5 EC.

Keuzevakken

Vanuit elke discipline worden minstens drie keuzevakken aangeboden. De keuzeruimte is 5 EC in de algemene bachelor en 7,5 EC in de predikantsminor. De NGP zal een of meer keuzevakken verplicht stellen voor de eigen studenten. Tot de keuzevakken behoren onder meer:

- Bijbel en oud-Oosterse teksten
- Onderzoeksstage
- Apologetiek
- Charismatische bewegingen
- Godsdienstfilosofie
- Godsdienstsociologie
- Islam
- Aramees
- Latijn
- Patristisch Grieks
- Vakmethodologie praktische theologie: empirisch onderzoek lezen
- Vakmethodologie kerkgeschiedenis: archiefwerk
- Moderne theologie lezen
- Moderne Devotie
- Schuld en boete in de literatuur
- Medische ethiek
- Christelijke identiteit
- Retraite (TUK)
- Praktische homiletiek (NGP)
- NGP-weekend (NGP)

Geïntegreerd onderwijs

Zoals in de 'Uitgangspunten' beschreven, biedt de bachelor een mix van disciplinair en geïntegreerd onderwijs. Dit laatste concentreert zich in vier blokken, waarin spannende thema's voor de hedendaagse theologie worden opgezocht vanuit verschillende vakgebieden, waarbij het geheel meer is dan de som der delen. Eventueel kunnen later andere blokken ook nog thematisch worden opgezet.

In Blok A van jaar 1 wordt het thema **'De ene God'** belicht: in 'Inleiding Bijbelwetenschap' maakt de student kennis met de beginselen van de Bijbelwetenschap. In 'Godsdienstwetenschap' wordt deze kennis op spanning gezet door de uitdagingen van andere godsdiensten (islam maar ook Jodendom) die één God belijden, maar die daarmee niet de Drie-enige God bedoelen. In 'Inleiding theologie' wordt het eigene van de theologie als wetenschap verkend: kan het spreken over God wel wetenschappelijke status hebben, is de claim van de ene God niet te zwaar, wat betekent het dat God drie-enig is? 'Filosofie 1' werpt licht op deze vragen vanuit de discussie over het ene en het vele in de Westerse filosofische traditie.

In blok C van jaar 1 is het thema **‘De weerbarstige Bijbel’**. In ‘Oude Testament 1’ worden de teksten opgezocht waar het schuurt met ons wereldbeeld en onze overtuiging van wat humaan mag heten. In ‘Hermeneutiek’ worden deze vragen geoperationaliseerd om onze eigen historiciteit, de contextualiteit van Bijbelteksten en de ontwikkelingen in de Westerse geestesgeschiedenis op elkaar te betrekken. De ervaren afstand tot de wereld van de Bijbel en tot het geloof in de God die zich in de Bijbel openbaart, worden gethematiseerd in ‘Missiologie-Westers’.

In blok B van jaar 2 is het thema **‘De navolging van Christus’** aan de orde. Vanuit ‘Nieuwe Testament 2’ worden paulinische en andere teksten over de relatie Christus en de gelovige uitgelegd en in een breder verband geplaatst. Bij ‘Spiritualiteit’ worden zowel de traditie van de vroomheid als de persoonlijke vroomheid betrokken.

In blok D van jaar 3 gaat het om **‘De ontdekking van het individu’**. In ‘Algemene Kerkgeschiedenis 2’ komt de Reformatie ter sprake in het kader van de vroege moderne periode, terwijl in ‘Praktische theologie II’ vanuit de praktijk de moderniteit ter sprake komt, waarin het subject wordt ontdekt. Dit helpt studenten te leren verstaan wat er in de moderniteit en postmoderniteit veranderd en verschoven is, en in hoeverre dit onze huidige positie mede bepaalt.

Opgemerkt moet worden dat zo veel mogelijk verschillende vakken in de geïntegreerde blokken voorkomen: de inleidende vakken en hulpwetenschappen (blok 1A), het onderwijs in het Oude Testament (blok 1C), het Nieuwe Testament (2B), de missiologie (1C), de systematische theologie (3D), de praktische theologie (1C, 2B, 3D) en de kerkgeschiedenis (3D). Zo toont de gang door het curriculum als geheel de student nadrukkelijk de inhoudelijke samenhang van de onderdelen van de theologie.

Curriculum

Aandachts- gebied	EERSTE STUDIEJAAR									Totaal per aandachts- gebied
	Blok A	EC	Blok B	EC	Blok C	EC	Blok D	EC	Totaal per vak	
Thema Integratie	<i>De ene God</i>				<i>De weerbarstige Bijbel</i>					
Talen	Hebreeuws 1	2,5	Hebreeuws 2	2,5	Hebreeuws 3	2,5	Hebreeuws 4	2,5	10	20
	Grieks 1	2,5	Grieks 2	2,5	Grieks 3	2,5	Grieks 4	2,5	10	
Bijbelse vakken			(Exegese) Nieuwe Testament 1	2,5					2,5	12,5
					(Exegese) Oude Testament 1	2,5			2,5	
	Bijbelweten- schap, Inleidend	2,5	Bijbelkennis (ATOB)	2,5	Hermeneutiek BT	2,5			7,5	
Historische vakken							Algemene Kerkgeschiede- nis 1	5	5	5
Praktische theologie					Praktische Theologie I	2,5			2,5	2,5
Missiologie en godsdiens- wetenschap	Godsdienst- wetenschap	2,5							2,5	7,5
			Missiologie (niet westers)	2,5	Missiologie (westers)	2,5			5	
Hulpweten- schappen	Inl. Theologie	2,5							2,5	10
	Filosofie 1	2,5	Filosofie 2	2,5					5	
							Studiev./ methodol./ Pers. vorm./ Mentor.	2,5	2,5	
Keuzevakken							Keuzevak	2,5	2,5	2,5
Totaal EC		15		15		15		15	60	60

Aandachts- gebied	TWEDE STUDIEJAAR									Totaal per aandachts- gebied
	Blok A	EC	Blok B	EC	Blok C	EC	Blok D	EC	Totaal per vak	
Thema Integratie			<i>Navolging van Christus</i>							
Talen	Latijn	5	Hebreeuws 5	2,5	Hebreeuws 6	2,5	Hebreeuws 7	2,5	10	20
			Grieks 5	2,5	Grieks 6	2,5	Grieks 7	2,5	10	
Bijbelse vakken			(Exegese) Nieuwe Testament 2 (ATOB 2,5 EC)	7,5					7,5	15
					(Exegese) Oude Testament 2 (ATOB 2,5 EC)	7,5			7,5	
Historische vakken							Nederlandse Kerkgeschiedenis 1	2,5	2,5	2,5
Systematische theologie	Inleiding ST	2,5							2,5	10
	Dogmatiek 1 (incl. symboliek)	2,5							2,5	
	Ethiek	5							5	
Praktische theologie							Pastorale psychologie	2,5	2,5	7,5
							Inleiding Homiletiek	2,5	2,5	
			Spiritualistiek (ATOB)	2,5					2,5	
Hulpwetenschappen					Integratie/Thema/Studium generale	2,5			2,5	2,5
Keuzevakken							Keuzevak	2,5	2,5	2,5
Totaal EC		15		15		15		15	60	60

Aandachts- gebied	DERDE STUDIEJAAR									Totaal per aandachts- gebied
	Blok A	EC	Blok B	EC	Blok C	EC	Blok D	EC	Totaal per vak	
Thema Integratie							<i>De ontdekking van het individu</i>			
	Minor (predikant):		Minor (predikant)							
Talen			Hebreeuws	2,5					2,5	5
	Grieks	2,5							2,5	
Bijbelse vakken			Exegese OudeTestamen t	2,5					2,5	10
	Exegese Nieuwe Testament	2,5							2,5	
	Judaica	2,5			Kerk en Israël	2,5			5	
Historische vakken			Nederlandse Kerkgeschieden is 2	2,5					2,5	7,5
							Algemene Kerkgeschiede nis 2	5	5	
Systematische theologie	Dogmatiek 2	2,5			Dogmatiek 3	5			7,5	7,5
Praktische theologie							Praktische theologie II	2,5		10
	Diaconaat	2,5							2,5	
	Retraite en PV	2,5							2,5	
					Homiletiek (praktisch)	2,5			2,5	
Hulpweten- schappen					Studiev./ methodol./ Pers. vorm./ Mentor.	2,5			2,5	12,5
					Bachelor-proef	2,5	Bachelor- proef	7,5	10	
Keuzevakken			Keuzevak(ken)	7,5					7,5	7,5
Totaal EC		15		15		15		15	60	60

Bijlagen

Bijlage 1: opdracht Regiegroep GTU aan Werkgroep Opleidingen

Gereformeerde Theologische Universiteit i.o.

Regiegroep
p/a prof. dr. G. van Dijk
Nyenrode Business Universiteit
Straatweg 25, 3621 BG Breukelen
P.O. Box 130, 3620 AC Breukelen

Betreft: benoeming en opdracht van de Werkgroep Opleidingen

Breukelen , 15 september 2015

Geachte leden van de Werkgroep Opleidingen,

De regiegroep van de Gereformeerde Theologische Universiteit i.o. heeft in haar vergadering van 25 augustus 2015 te Rhenen besloten tot de instelling van een Werkgroep Opleidingen. Tot leden van de werkgroep zijn benoemd:

Dr. K. van Bakkum, *Theologische Universiteit Kampen*
E. Blokland MSc, *Theologische Universiteit Kampen*
H.W. den Boer MA, *secretaris*
Dr. A. van der Dussen, *Nederlands-gereformeerde Predikantenopleiding*
Prof. dr. J. Hoek (voorzitter), *Gereformeerde Bond*
Dr. A. Huijgen, *Theologische Universiteit Apeldoorn*
Prof. dr. M.J. Paul, *Gereformeerde Bond*
P. van Veen, *Nederlands-gereformeerde Predikantenopleiding*
J.W. van der Zande, *Theologische Universiteit Apeldoorn*

Introductie

De Werkgroep Opleidingen is ingesteld vanwege de oprichting van een Gereformeerde Theologische Universiteit, waarvan de kaders als volgt zijn aangegeven.

Doel, visie en strategie

Het doel dat de oprichters voor ogen staat is de oprichting van een Gereformeerde Theologische Universiteit (GTU). Met de GTU hebben de oprichters geen fusie van bestaande instellingen voor ogen, maar met behoud van eigenheid samenwerken in een coöperatieve structuur. De GTU wordt een coöperatie, met meerdere stakeholders. Dat biedt onder meer de mogelijkheid dat nieuwe partners op termijn lid kunnen worden van de coöperatie.

De coöperatieve structuur is gebaseerd op een multi-stakeholdermodel, waarin de diverse stakeholders een gemeenschappelijk doel nastreven, terwijl ze toch zelfstandig blijven. Zelfstandig waar nodig, samenwerken waar mogelijk is het motto waaronder de multi-

stakeholder coöperatie werkt, waardoor verbinding met een brede achterban gerealiseerd kan worden.

De totstandkoming van de coöperatieve universiteit kenmerkt zich voorts door een democratisch proces. De inbreng komt van onderop. De werkelijkheid waarmee de coöperatie te maken heeft wordt van buiten (stakeholders) naar binnen (toezichthouders) gebracht. Toezichthoudende instanties hebben idealiter geen sturende rol.

De regiegroep, bestaande uit vertegenwoordigers van de oprichtende partijen en vertegenwoordigers uit de Gereformeerde Bond, onder voorzitterschap van dhr. Van Dijk, geeft opdrachten aan werkgroepen, die elk een onderdeel van het ondernemingsplan zullen uitwerken. De werkgroepen zijn in hun uitvoering van de opdracht zelfstandig ten opzichte van de regiegroep. Wel kunnen zij voorstellen tussentijds toetsen bij de regiegroep.

De werkgroepen presenteren het uiteindelijk resultaat aan de regiegroep, die verantwoordelijk is voor het eindrapport, dat aan de diverse betrokken gremia (universiteitsraden, colleges van hoogleraren) zal worden voorgelegd. Ten slotte zullen de synodes zich buigen over het eindrapport van de regiegroep en tot besluitvorming overgaan. Een breed draagvlak voor de diverse werkgroep rapportages is van groot belang. De deelrapportages van de diverse werkgroepen moeten in april 2016 door de diverse gremia heen zijn gegaan en voorgelegd worden aan de synodes. De synode van de CGK zal er in september 2016 over vergaderen.

Stakeholders en gesprekspartners

De oprichting van de GTU is er bij gebaat als er zoveel mogelijk belanghebbenden in het proces betrokken worden. Hoewel de oprichting in handen is van de TUK, TUA en NGP, wordt er nadrukkelijk aansluiting gezocht bij en rekening gehouden met (vergelijkbare) relevante instituten en organisaties, die (op termijn) een rol kunnen spelen in de GTU. De GTU wil een positieve versterkende en verbindende rol spelen in het veld van de gereformeerde theologiebeoefening. Wat betreft de locatie en het curriculum wordt hiermee rekening gehouden en is overleg met diverse partijen gewenst. De GTU is verder niet maar een samenvoeging van reeds bestaande instellingen en curricula maar beoogt vernieuwing en meerwaarde te creëren in het werk- en onderwijsveld.

Naast de intensieve betrokkenheid van de Gereformeerde Bond via de regiegroep, zijn vertegenwoordigers van andere kerkelijke richtingen en instellingen betrokken. Zo is er contact met de rector van de PThU, met het Hersteld Hervormd Seminarie en met de decaan van de Faculteit Godgeleerdheid en Godsdienstwetenschap aan de RUG.

Opdracht

De regiegroep verleent u, als werkgroep opleidingen, opdracht tot het ontwikkelen van een bacheloropleiding theologie, resulterend in een rapport, dat in december 2015 aan de regiegroep wordt gepresenteerd, tenminste bestaande uit de volgende onderdelen:

- Een onderwijsvisie voor het geheel aan opleidingen van de universiteit;
- Een onderwijsleerconcept voor het geheel aan opleidingen van de universiteit;
- Een visie op de (predikants)masteropleidingen in relatie tot de bacheloropleiding;
- Een curriculum Bachelor Theologie op hoofdlijnen, startend per cohort 2017-2018, met afzonderlijke aandacht voor

- internationalisering
- positie van het talenonderwijs
- Engelstalig onderwijs
- digitaal (afstands)onderwijs en online courses
- excellente studenten, middels een visie op en organisatiemodel voor honoursprogramma's, in samenwerking met of onderscheidend ten opzichte van andere instellingen
- zij-instromers, instroom vanuit het HBO, contractonderwijs
- Aansluitingspunten voor samenwerking met andere instellingen;
- Verantwoording van de positie van de ontwikkelde Bachelor Theologie ten opzichte van het werk- en onderwijsveld, van het onderscheidende en vernieuwende karakter van de opleiding en van de meerwaarde die de opleiding biedt ten opzichte van de bestaande afzonderlijke opleidingen van de TU Kampen, de TU Apeldoorn en de NGP.

De werkgroep wordt uitgenodigd vernieuwend te werk te gaan. Suggesties voor onderwijs gerelateerde samenwerking met (mogelijke) partnerinstellingen zijn welkom bij de regiegroep.

Als werkgroep opleidingen werkt u zelfstandig ten opzichte van de regiegroep en andere werkgroepen. Het tussentijds toetsen van voorstellen bij de regiegroep is evenwel mogelijk.

Namens de regiegroep wens ik u wijsheid toe bij het vervullen van deze taak.

Met vriendelijke groet,

G. van Dijk
Voorzitter regiegroep

Bijlage 2: Einddoelen (vergelijking)

Dublin descriptoren	Criteria van DGO	Eindkwalificaties TUK	Einddoelen TUA	Voorstel GTU
De afgestudeerde bachelor theoloog				
Kennis en inzicht	Naast deze eindtermen die alle opleidingen gemeenschappelijk hebben, zijn er per opleiding additionele eindtermen.	1. inzicht in de aard van de theologie en de wijze waarop in de theologie een voortdurende beweging plaatsvindt tussen bron (Bijbel) en context met de kerkgeschiedenis als tussenschakel		1. heeft inzicht in de aard van de theologie en de wijze waarop gereformeerde theologie nadenkt over God die zich openbaart, en daarbij de traditie vruchtbaar maakt in de hedendaagse context.
Kennis en inzicht	Een algemene oriëntatie in de theologie en de plaats die de theologie binnen het geheel der wetenschappen inneemt; Elementaire kennis van en inzicht in de Bijbelwetenschappen, de geschiedenis van het christendom en de theologie, de geschiedenis van de filosofie, de godsdienstfilosofie en/of de systematische theologie, de ethiek, de religiewetenschappen, en de sociale wetenschappen en/of de praktische theologie; Elementaire kennis van en inzicht in de methoden van de theologie als wetenschap;	3. basale kennis van en inzicht in de belangrijkste theologische disciplines (inclusief relevante thema's, begrippen en methoden), te weten: bibliologie, kerkgeschiedenis, systematische theologie, praktische theologie, theologische ethiek, missiologie	2. gaat zelfstandig om met relevante theologische literatuur en begrippen [a] is in staat relevante theologische wetenschappelijke literatuur te verzamelen en weer te geven. b) kan op de verschillende theologische terreinen de belangrijkste theologisch-wetenschappelijke begrippen, theorieën, modellen, methoden en paradigma's herkennen] 3. heeft initiële kennis van en inzicht in de Bijbelse, ecclesiologische, systematische en praktische vakken [a] heeft elementaire kennis van de Bijbel, de	2. a) beschikt over elementaire kennis van en inzicht in de belangrijkste theologische disciplines, namelijk de Bijbelwetenschappen, de kerk- en theologie-geschiedenis, de dogmatiek en ethiek, en de praktische theologie en de missiologie; b) herkent de belangrijkste theologisch-wetenschappelijke begrippen, theorieën, modellen, methoden en paradigma's.

Dublin descriptoren	Criteria van DGO	Eindkwalificaties TUK	Eindoelen TUA	Voorstel GTU
	In staat tot verzamelen, selecteren en organiseren van secundaire literatuur en primaire bronnen en hiermee zelfstandig kunnen werken;		kerk- en theologiegeschiedenis, de christelijke geloofsleer en ethiek, en de praktisch theologische vragen, en geeft blijk van inzicht in de problemen die zich op deze terreinen voordoen. b) heeft kennis van het missionaire en diaconale aspect van het gemeentezijn]	
Kennis en inzicht	Een algemene oriëntatie in de theologie en de plaats die de theologie binnen het geheel der wetenschappen inneemt; Elementaire kennis van en inzicht in de Bijbelwetenschappen, de geschiedenis van het christendom en de theologie, de geschiedenis van de filosofie, de godsdienstfilosofie en/of de systematische theologie, de ethiek, de religiewetenschappen, en de sociale wetenschappen en/of de praktische theologie; Elementaire kennis van en inzicht in de	4. elementaire kennis van en inzicht in aan deze disciplines verbonden niet-theologische vakgebieden, met een accent op de bijbeltalen	4. kan de theologie plaatsen ten opzichte van andere wetenschappen [a] is in staat om met het oog op theologische vragen de mogelijkheden van de inbreng van niet-theologische wetenschappen in hoofdlijnen te overzien. b) heeft basale kennis van en inzicht in andere religieuze stromingen dan het christendom] 1. is in staat tot zelfstandig bronnenonderzoek [a] beheerst de talen van de Bijbel en het oudchristelijk Latijn in die mate dat hij in staat is tot zelfstandig bronnenonderzoek; b) kan gebruikmaken van hulpmiddelen als	3. a) bezit elementaire kennis van en inzicht in aan deze disciplines verbonden niet-theologische vakgebieden, met een accent op de Bijbeltalen; b) heeft het vermogen om met het oog op theologische vragen de mogelijkheden van de inbreng van niet-theologische wetenschappen in hoofdlijnen te overzien.

Dublin descriptoren	Criteria van DGO	Eindkwalificaties TUK	Einddoelen TUA	Voorstel GTU
	methoden van de theologie als wetenschap; In staat tot verzamelen, selecteren en organiseren van secundaire literatuur en primaire bronnen en hiermee zelfstandig kunnen werken; Het beheersen van voor de theologie relevante ICT-vaardigheden;		internet en databases. c) heeft inzicht in het proces van de exegese]	
Kennis en inzicht	Een algemene oriëntatie in de theologie en de plaats die de theologie binnen het geheel der wetenschappen inneemt; In staat om de religieuze dimensies van maatschappelijke vraagstukken te onderkennen, en deze vraagstukken vanuit theologisch perspectief te evalueren; Het beschikken over flexibiliteit om de verworven kennis en vaardigheden te integreren in een beroep dat niet strikt aansluit bij de opleiding;	2. inzicht in de plaats en roeping van de theologie binnen het geheel van de wetenschappen en binnen de kerkelijke en maatschappelijke werkelijkheid	4. kan de theologie plaatsen ten opzichte van andere wetenschappen [a) is in staat om met het oog op theologische vragen de mogelijkheden van de inbreng van niet-theologische wetenschappen in hoofdlijnen te overzien. b) heeft basale kennis van en inzicht in andere religieuze stromingen dan het christendom]	4. a) heeft inzicht in de plaats en roeping van de theologie binnen het geheel van de wetenschappen en binnen de kerkelijke en maatschappelijke werkelijkheid, en van de taken van de kerk in missie en diaconaat. b) beschikt over basale kennis van en inzicht in andere (religieuze) stromingen dan het christendom; c) is in staat om de religieuze en theologische dimensies van maatschappelijke vraagstukken te onderkennen, en deze vanuit theologisch perspectief te evalueren.

Dublin descriptoren	Criteria van DGO	Eindkwalificaties TUK	Eindoelen TUA	Voorstel GTU
	Respect tonen voor de meningen en (geloofs-) overtuigingen van anderen.			
Leervaardigheden Oordeelsvorming Communicatie	Meer gevorderde kennis van en inzicht in één van de bovengenoemde terreinen van de theologie, die onder meer blijken uit een scriptie/bachelor-eindwerkstuk. In staat tot analyse van wetenschappelijke teksten en tot schriftelijke en mondelinge rapportage daarover; In staat tot het schrijven van een werkstuk volgens de binnen de theologie gangbare eisen;	5. beheersing van basale academische vaardigheden in het kader van theologische vraagstellingen en vakspecifieke methoden: argumentatie, communicatie, schriftelijke en mondelinge rapportage, en oordeelsvorming	6. kan een schriftelijk werkstuk wetenschappelijk acceptabel presenteren voor een publiek van specialisten [a] kan argumentaties in teksten op de verschillende deelgebieden van de theologie analyseren en evalueren b) kan op correcte wijze een theologische vraagstelling beoordelen en dit oordeel beargumenteren. c) bezit de vaardigheid om een specifieke thematiek op het terrein van een van de theologische hoofddisciplines via een zelfstandige bronnenbestudering en een goed gestructureerde schriftelijke rapportage wetenschappelijk te presenteren]	5. a) beheerst de basale academische vaardigheden in het kader van theologische vraagstellingen en vakspecifieke methoden, waaronder het correct gebruiken van bronnen en hulpmiddelen; b) kan onderzoeken en samenwerken; kritisch analyseren, synthetiseren en oordeel vormen; argumenteren en discussiëren; gestructureerd schriftelijk en mondeling rapporteren.
Toepassen van kennis en inzicht Oordeelsvorming	In staat tot analyse van wetenschappelijke teksten en tot schriftelijke en mondelinge rapportage	6. het beginnende vermogen om de verschillende theologische disciplines op een geïntegreerde wijze te beoefenen door	5. weet zijn theologische kennis en vaardigheden in te zetten voor kerk en samenleving [a] kan voor de theologie relevante	6. a) beschikt over het vermogen om zijn theologische kennis en vaardigheden op een geïntegreerde wijze en vanuit een gereformeerde levensovertuiging te

Dublin descriptoren	Criteria van DGO	Eindkwalificaties TUK	Eindoelen TUA	Voorstel GTU
Communi- catie	daarover; In staat tot het schrijven van een werkstuk volgens de binnen de theologie gangbare eisen; Vermogen tot het toepassen van de verworven kennis in een context die typerend is voor de theologie; Blijk geven van het vermogen tot oordeelsvorming op het vakgebied mede gebaseerd op het afwegen van relevante sociaal-maatschappelijke, wetenschappelijke en ethische aspecten; Blijk geven van het vermogen tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid;	deze toe te spitsen op concrete deelgebieden en thema's uit het veld van geloof, kerk, samenleving en wetenschap	kennis en vaardigheden integreren in een gereformeerde levensovertuiging en deze overtuiging expliciteren in wetenschappelijke discussies. b) heeft basale kennis van en inzicht in de Bijbelse fundering, de theologische doordenking en de praktische contextuele uitvoering van de missionaire en diaconale taak van de gemeente en kan deze kennis communiceren c) heeft kennis van en inzicht in organisatievormen, werkvormen, processen en veranderingen in de gemeente en kan daarmee een bijdrage leveren aan de opbouw van de gemeente. d) heeft elementaire vaardigheid verworven in het schrijven en presenteren van een meditatie, Bijbelstudie of preekvoorstel e) bezit de basisvaardigheden om preken te analyseren en bekritisieren]	beoefenen in concrete wetenschappelijke, kerkelijke en maatschappelijke vraagstukken. b) heeft basale kennis van en inzicht in de Bijbelse fundering, de theologische doordenking en de praktisch-contextuele gestalte van het gemeente zijn en kan deze kennis communiceren.

Dublin descriptoren	Criteria van DGO	Eindkwalificaties TUK	Eindoelen TUA	Voorstel GTU
Toepassen van kennis en inzicht Oordeelsvorming Communicatie	In staat tot analyse van wetenschappelijke teksten en tot schriftelijke en mondelinge rapportage daarover; In staat tot zelfstandige oriëntatie op relevante beroepssectoren. Respect tonen voor de meningen en (geloofs-) overtuigingen van anderen. Naast deze eindtermen die alle opleidingen gemeenschappelijk hebben, zijn er per opleiding additionele eindtermen. Blijk geven van het vermogen tot reflectie op eigen verantwoordelijkheid;	7. het beginnende vermogen om als beoefenaar van de theologie werkzaam te zijn in één van de volgende 'praktijken': predikantschap, theologisch specialist, theologisch onderzoeker, kerkelijk werker, onderwijsgevende	7. heeft zich een geestelijke instelling en psychosociale attitude verworven om doelgericht te kunnen werken (in kerk en samenleving) [a] beschikt over voldoende zelfkennis en heeft inzicht in persoonlijkheidsontwikkeling b) beschikt over empathisch vermogen in de omgang met de medemens c) is goed in staat tot het voeren van een gesprek en het inhoudelijk structureren daarvan. d) is attent op en beschikt over vaardigheid in het omgaan met conflicten. e) is in staat tot reflectie op de eigen houding en opvattingen en kan op grond daarvan zijn handelen bijstellen]	7. a) heeft het vermogen, de geestelijke instelling en de psychosociale attitude om als theoloog te kunnen werken in kerk en samenleving. b) kan werkzaamheden beoefenen als theologisch geschoold medewerker, pastoraal of kerkelijk werker, missionair of evangelisatiewerker, onderwijsgevende, jeugdwerker.
Oordeelsvorming Communicatie	Respect tonen voor de meningen en (geloofs-) overtuigingen van anderen. Naast deze eindtermen die alle opleidingen gemeenschappelijk hebben, zijn er per opleiding additionele	8. het vermogen tot reflectie op de omgang met zichzelf, met medemensen en met God en de bereidheid om in die omgang te groeien.	8. heeft een geestelijke instelling die getuigt van de liefde tot de Here God, zijn Woord, zijn dienst en zijn gemeente [a] is zich bewust van zijn missionaire roeping b) heeft zich verdiept in de taak en de plaats van het geloof in zijn	8. beschikt over (a) een geestelijke instelling die getuigt van de liefde tot God, zijn Woord, zijn dienst en zijn gemeente; (b) wijsheid in het verstaan van Gods wegen, de mens en de wereld waarin wij wonen; (c) het vermogen tot reflectie op de omgang met zichzelf,

Dublin descriptoren	Criteria van DGO	Eindkwalificaties TUK	Einddoelen TUA	Voorstel GTU
	eindtermen. Blijk geven van het vermogen tot reflectie op eigen verantwoordelijk- heid;		persoonlijk leven]	met medemensen en met God en de bereidheid om in die omgang te groeien.

Bijlage 3: Notitie Leerlijn 'Als theoloog omgaan met de Bijbel'

Uitgangspunten:

1. Van een theologiestudent mag worden verwacht dat hij zelf persoonlijk de Bijbel leest, zoals er ook mag worden verwacht dat een theologiestudent zelf bidt, de kerk bezoekt en aan andere christelijke praktijken (persoonlijk en gemeenschappelijk) deelneemt. Waar het daar aan schort, is het primair een zaak voor mentoraat en persoonlijke begeleiding. In tweede instantie heeft het ook consequenties voor het curriculum;
2. Als theoloog de Bijbel lezen betekent een extra uitdaging: de integratie van opgedane kennis over teksten, contexten, autoriteit en traditie. Voorkomen dient te worden dat een theologisch-wetenschappelijke omgang met de Schrift on-verbonden blijft staan naast een persoonlijk-meditatieve omgang met de Bijbel, of dat de ene manier van omgaan met de Bijbel wordt weggedrukt door de andere. De GTU wil juist theologie bedrijven die midden in het leven staat, in de concrete omgang met de levende God. Juist binnen de theologische academie geldt: "maak mijn hart één om Uw Naam te vrezen" (Ps. 86:11).
3. Voor de vorming als theoloog en met het oog op de verkondiging is het samenspel van exegetisch en theologisch handwerk met persoonlijk, meditatief en creatief Bijbellesen cruciaal: de verkondiging in haar uiteenlopende vormen moet exegetisch gefundeerd zijn maar geen exegetische lezing, theologisch verantwoord maar geen theologisch betoog, persoonlijk en doorleefd maar tegelijk gedragen door een katholieke vroomheid.

Doel: de integratie van opgedane kennis en persoonlijk Bijbellesen in een theologisch verantwoorde, existentiële omgang met de Bijbel voor Gods aangezicht.

Vormgeving:

1. In het curriculum worden verbindingen aangebracht tussen de talen, exegese en persoonlijk Bijbellesen.
 - a. Gedeelten die worden vertaald worden ook aan de orde gesteld bij exegese. Bij de selectie van gedeelten wordt rekening gehouden met verschillende genres in de Bijbel.
 - b. Gekoppeld aan het onderwijs in de exegese, krijgt de student ook grotere partes (blokken van meerdere hoofdstukken) uit het desbetreffende genre/Bijbelboek op. De docent leest in deze periode dezelfde partes. De student leest de gedeelten in een eerste ronde meditatief, vervolgens exegetiseert hij een gedeelte (dat hij zelf kiest) op hoofdlijnen (mede met behulp van twee commentaren, door de docent aangereikt).
 - c. Toetsing vindt plaats via een klein portfolio door de docent exegese, waarin tevens wordt aangegeven op welke wijze de exegese aanvullend, corrigerend heeft ingewerkt op het resultaat van de meditatie (mogelijk ook als onderdeel van het vak exegese).

2. Er worden ook verbindingen aangebracht tussen exegese, verkondiging en het persoonlijk Bijbellezen, op twee manieren.
 - a. Allereerst wordt een gedeelte dat gezamenlijk is geëxegetiseerd bij het vak exegese (en waarvan de exegese dus min of meer 'vaststaat'), gebruikt om een meditatie, preek of iets dergelijks te maken. Op basis van de geleverde werkstukken wordt een gezamenlijk geloofsgesprek gehouden, toegespitst op manieren van Bijbellezen.
 - b. Daarnaast dient de student enkele Bijbelboeken in extenso door te lezen en daarin te markeren over welke teksten hij zou willen preken en waarom. Over een van deze teksten schrijft hij een (exegetisch gefundeerde) meditatie. In een persoonlijk gesprek en op college wordt het gesprek gevoerd over tekstkeuze en daarachter liggende persoonlijke voorkeuren en geestelijke houding.
 - c. Toetsing: via beoordeling meditatie + achterliggende documenten, door docent homiletiek.
3. Om te oefenen in meditatief Bijbellezen, zal er (bij het vak spiritualiteit/spiritualistiek, 2,5 EC) college over worden gegeven, gevolgd door oefenen in groepen en persoonlijk. Daarbij worden Schriftmeditaties en preken uit verschillende tijden en tradities betrokken met aandacht voor het verkondigend aspect. Toetsing: portfolio, docent spiritualistiek.
4. Omdat gedegen kennis van de Schrift nodig is, wordt bij de vakken canoniek (5 EC) ook gedetailleerde kennis van de opbouw van Bijbelboeken getoetst: feitenkennis dus. Daarnaast kan een vak 'Bijbelkennis' in het curriculum worden opgenomen ter grootte van 2,5 EC (of als keuzevak voor wie het nodig heeft?). Toetsing: docent canoniek.
5. In de persoonlijke vorming/het mentoraat is het persoonlijk Bijbellezen een vast gesprekspunt. De GTU zet in op bekwame mentoren, die het mentoraat stevig inhoud geven.

Bijlage 4: Studievaardigheden, Methodologie, Persoonlijke vorming en Mentoraat in de GTU-bachelor

Een belangrijk element in de GTU-bacheloropleiding is het cluster van studievaardigheden, methodologie, persoonlijke vorming en mentoraat. De academische en persoonlijke vorming zoals benoemd in de theologie- en onderwijsvisie vragen erom dat studenten zich academische vaardigheden niet alleen doeltreffend eigen maken, maar ook met hun persoon betrokken zijn: ze moeten over zichzelf kunnen nadenken en hun competenties als bachelor-theoloog ontwikkelen. Daarbij vraagt het traject van intensieve leer-ontmoetingen in de GTU-bachelor dat de opleiding de vinger aan de pols houdt: blijven studenten zelf voldoende overeind?

In de huidige opleidingen van de TUA, de TUK en de NGP ontvangt het bovengenoemde cluster veel aandacht. De wijze van organiseren verschilt echter aanzienlijk. De persoonsvorming vindt aan de NGP heel vroeg in het geheel van de predikantsopleiding plaats. Aan de TUA zijn studievaardigheden in sterke mate gekoppeld aan concrete opdrachten en is de methodologie van empirische praktische theologie een keuzevak, terwijl methodologie en studievaardigheden aan de TUK apart worden gedoceerd, telkens geïntegreerd met de vakken en het thema dat in een bepaalde studieperiode aan de orde is. Persoonsvorming wordt aan beide opleidingen heel belangrijk gevonden. Maar waar men aan de TUA vanuit studievaardigheden en competenties toewerkt naar reflectie op de persoon, begint de persoonsvorming aan de TUK juist bij de vraag wie je zelf bent, om het vervolgens in de predikantsmaster pas te hebben over het beroepsprofiel. Het gaat hier om accentverschillen, omdat in de praktijk veelal dezelfde dingen aan de orde komen. De verschillen in organisatie maken vergelijking echter lastig. In onderstaande tabel is gepoogd de losse elementen in drie jaar van de bacheloropleidingen toch vergelijkbaar te maken vanuit de volgende definities:

Studievaardigheden: hoe maak ik een goede planning?; hoe lees ik een boek?; hoe leer ik effectief voor een tentamen?; hoe geef ik een paper, presentatie, recensie, essay of scriptie vorm?

Methodologie: argumenteren, vraagstelling voor een onderzoek, onderverdeling zoekvraag in sub-vragen, vak-methodologie etc.

Persoonlijke vorming: over jezelf kunnen nadenken en daarover kunnen spreken; feedback geven en verwerken; schrijven van persoonlijk ontwikkelingsplan

Mentoraat: opleiding houdt bij student vinger aan de pols met betrekking tot persoonlijk welbevinden en geestelijke ontwikkeling, ook vanuit het oogpunt studievoortgang, en verwijst zo nodig door naar onderwijscoördinator, coach, hulpverlening of pastor.

	TUA	TUK	NGP	Voorstel GTU
Studievaardigheden	2	2 + 0 + 1	2	2
Methodologie	1	0 + 2 + (2)	1	1 + 0 + (0,5) + 2 keuzevak
Persoonlijke vorming	1,5	0 + 1 + (1)	1 + 1 + 1	1 + 0 + (1)
Mentoraat	0	0,5	0,2	0,5

Het voorstel voor de GTU-bachelor houdt in dat:

- in het begin veel aandacht wordt besteed aan studievoordigheden en methodologie
- in de predikantsminor een stukje methodologie bij een praktijkopdracht (waarvan 0,5 voor de methodologische kant ervan).
- vak-methodologie (waaronder archiefonderzoek, of het leren lezen van praktisch-theologisch empirisch onderzoek) is een keuzevak van 2 EC.
- Persoonsvorming vindt in alle leerjaren plaats. De studiepunten worden toegekend in leerjaar één, en in leerjaar drie in de predikantsminor. Dat laat ruimte voor meer intensieve persoonlijke vorming in de predikantsmaster.
- Getallen tussen haakjes staan voor vakken in de predikantsminor.

Bijlage 5: Afstands- en deeltijdonderwijs

1. Het is belangrijk om het onderwijs niet alleen in te richten voor de (jongere) voltijdstudenten, maar ook aandacht te geven aan de (oudere) deeltijdstudenten. Heel wat christenen die een andere studie gedaan hebben en al een werkkring hebben, tonen interesse om een theologische studie te volgen. Dit kan zijn om beter toegerust vrijwilligerswerk in de kerk te doen of om later ook een (theologisch) beroep te gaan uitoefenen. Gezien de woonplaats, gezinssituatie en werkomstandigheden is het voor hen lang niet altijd mogelijk een- of tweemaal per week naar de universiteit te komen voor colleges. Het verdient aanbeveling voor deze categorie studenten aparte voorzieningen te treffen.
2. Deeltijdstudenten moeten aan dezelfde eindtermen voldoen als voltijdstudenten. Het betekent dat deeltijdstudenten veel tijd per week beschikbaar moeten hebben om de bachelor-studie in maximaal 5 jaar te doen.
3. De examencommissie kan studenten in de gelegenheid stellen de studie gedeeltelijk via afstandsonderwijs te volgen. Zij moeten over voldoende discipline en studievoordigheid beschikken om deze vorm van gedeeltelijke zelfstudie te doen.
4. De meer theoretische vakken kunnen voor een groot deel met afstandsonderwijs gedaan worden. Te denken valt aan de Bijbeltalen, aan OT, NT, Kerkgeschiedenis en Systematische theologie. De vakken die meer met vaardigheden en met de praktijk te maken hebben, kunnen slechts gedeeltelijk met afstandsonderwijs bestudeerd worden. Die vereisen persoonlijke ontmoetingen en groepsbijeenkomsten. Het is aan de vakgroepen om te bepalen welke mogelijkheden er komen om de eindtermen te behalen.
5. Een vorm van 'blended learning' (een combinatie van ontmoeting en afstandsonderwijs) leidt in de praktijk tot betere resultaten dan louter afstandsonderwijs, omdat daar een te hoog uitvalpercentage is en niet alle studiedoelen zo bereikt kunnen worden. Vanwege de onderlinge uitwisseling en de verwerking van de stof verdient het aanbeveling dat de afstandsstudenten elkaar en de docent geregeld te ontmoeten. Te denken valt aan minstens eens per maand, en daarbij nog themadagen en een themaweek.
6. Het is nodig een goede elektronische leeromgeving te kiezen, die niet slechts statische informatie bevat, maar ook allerlei didactische mogelijkheden biedt. Voor de verwerking en de meningsvorming is het belangrijk om in die leeromgeving ook (afgeschermd) groepsdiscussies te voeren.
7. Bij afstandsonderwijs gaan bepaalde aspecten van het gewone onderwijs verloren wegens minder directe ontmoetingen. Daar staat tegenover dat er op andere punten winst te behalen valt: de studenten kunnen de studie beter inpassen in hun eigen leven, er is minder reistijd, de studievoortgang (ook voorafgaand aan de eindtoets) is meestal nauwkeuriger te controleren en de participatie van de deelnemers in de online groepsprocessen is groter (iedereen doet mee).
8. De lessen via afstandsonderwijs zijn vooral gericht op toerusting van de student bij het leerproces en bestaan niet zozeer uit opgenomen colleges (video), omdat de interactie dan ontbreekt.
9. Digitaal afstandsonderwijs vereist bijscholing van de docenten. In de praktijk werkt een kleine groep gemotiveerde docenten die als voortrekkers fungeren het best. Niet alle

docenten zijn geschikt en/of gemotiveerd om afstandsonderwijs te geven. Bij afstandsonderwijs is er voor de docenten op den duur enige besparing van tijd omdat er geen of weinig colleges gegeven worden. Daar staat tegenover dat de inrichting van de elektronische leeromgeving juist veel tijd kost.

10. Voor de voortgang van de studie is het belangrijk om een goed begeleidingssysteem op te zetten, bijvoorbeeld een medestudent als buddy voor de eerste vragen, de vakdocent voor inhoudelijke punten en een studieloopbaanbegeleider voor bewaking van de voortgang van de studie.
11. Het verdient aanbeveling om op het terrein van digitaal afstandsonderwijs samen te werken met theologische instellingen die ervaring hebben opgedaan met het bovenstaande. Dit geldt bijvoorbeeld de Stichting NET (met een didactische cursus, afgestemd op theologisch onderwijs; www.netfoundation.nl), de Academie Theologie van de CHE in Ede en de ETF in Leuven.

Bijlage 6: Vergelijking verdeling EC per aandachtsgebied tussen instellingen

	TUA				GTU voors tel	TUK				PThU VU	PThU RUG	ETF
Aandachtsgebied	EC	EC	EC	Tot aal	EC	EC	EC	EC	Tota al	EC	EC	EC
	Ba	Ma I (DE)	Ma II (F)		Ba	Ba	Ma I (DE)	Ma II (F)		Ba	Ba	Ba
TALLEN												
Klassiek Grieks	17,5									12		16
(NT) Grieks	10				17,5	20,5				6		
Klassiek Latijn	12,5	5			5	0,5						
Aramees											5	
Hebreeuws					17,5							
Predikantsminor NT Grieks					2,5							
Predikantsminor Hebreeuws	20				2,5	20,5				18	15	16
talen	60	5		65	45	41,5			41,5	36	30	32
BIJBELSE VAKKEN												
Bijbelkennis (ATOBI)*					2,5	12						
Vertolken vanuit de Bron #*							5	3				
Hermeneutiek					2,5					6		3
Bijbelse theologie							2			6		
Bijbelwetenschappen, inleidend					2,5			3				4
Exegese												4
Oude Testament	12,5	5			10	13,5				6	5	16
Exegese Oude Testament (TUK scriptie)	6,25	6,25					5			6	5	
Nieuwe Testament (PThU VU + Jodendom, Hellenisme)	12,5	7,5			10	15	5			6	10	16
Exegese Nieuwe Testament	6,25	3,75								6	5	
Exegese scriptie		5										
Iconografie											5	
Kerk en Israël					2,5							
Predikantsminor Judaica	5				2,5						5	
Predikantsminor exegese OT					2,5							
Predikantsminor exegese NT					2,5						5	
Bijbelse vakken	42,5	27,5		70	37,5	40,5	17	6	61,5	36	35	43
HISTORISCHE VAKKEN												
Ecclesiologie en oecumene												5
Algemene kerkgeschiedenis (incl. themaweeke Augustinus)	12,5	10			10	7,5	7			18	15	14
Nederlandse kerkgeschiedenis	5				2,5							3
Cultuurgeschiedenis Christendom												
Kerkecht		2,5										
Predikantsminor Nederlandse Kerkgeschiedenis					2,5		2					
historische vakken	17,5	12,5		30	15	8,5	9		17,5	18	15	22

SYSTEMATISCHE THEOLOGIE													
Inleiding systematische theologie					2,5								
Systematische theologie						12	11	5			6		6
New Age Religion												5	
Heterodoxe stromingen												5	
Ethiek	5	5			5	9	3	2			3	5	4
Dogmatiek	5	10			7,5						3		8
Symboliek		5					2						
Apologetiek		2,5				1,5							
Predikantsminor Dogmatiek					2,5								
systematische theologie	10	25		35	17,5	22,5	16	7	45,5		12	15	18
PRAKTISCHE THEOLOGIE													
Theologisch-empirisch onderzoek						2							
Stage/praktijkopdracht						2	4	14,5					12
PT I (Inleiding praktische theologie)					2,5								
PT II (leren in ontmoeting met de praktijk)					2,5								
Spiritualiteit (ATO)*					2,5	2							7
Geleefd geloof vandaag						7							
Catechetik/Godsdienstpsychologie						3	3	1				5	
Psychologie	2,5							1					5
diaconaat						1,5		1					
ambtsleer - wijsgerige antropologie						1,5							
Sociale wetenschappen											6	5	
Praktische theologie (ecclesiologie)						2,5	3	3			18		4
Inleiding Homiletiek					2,5								
Homiletiek (liturgiek/homiletiek TUK)	5	5				3	14	3,5					
Pastorale psychologie					2,5								
Poimaniek	2,5	2,5				2	3	1					
Inleiding Homiletiek (praktisch)					2,5								
Predikantsminor Diaconaat					2,5								
praktische theologie	10	7,5		17,5	17,5	26,5	27	25	78,5		42	25	32
MISSIOLOGIE en GODSDIENSTWETENSCHAP													
Godsdienstwetenschap/Missiologie											6		4
Godsdienstwetenschap	2,5				2,5							5	
Islam												10	
Crossculturele theologie													
Missiologie/evangelistiek/urban mission	5	5			5	6,5	3	3			12		
Missiologie/evangelistiek	7,5	5		12,5	7,5	6,5	3	3	12,5				

HULPWETENSCHAPPEN													
Studievaardigheden, Methodologie, Persoonlijke vorming en mentoraat	(*1,5)	(*1) 2,5				5	2	4	2				
Integratiecol./Themadw/Studium generale	2,5	2,5				2,5	7		4				4
<i>Retraite/NGP weekend</i>													
Inleiding theologie	2,5					2,5	3						
Apologetiek/filosofie													
Wijzgerige theologie en genderstudies												5	
Godsdienstfilosofie		2,5									6	5	
Filosofie	5					5	7	1			6	5	7
Schriftelijke opdracht	4,5												
Studie- en onderzoeksmethoden													4
Presentatievaardigheden								1					
Studievaardigheden/Methodologie	1						3	6					
Bachelorproef	7					10	13				12		8
Predikantsminor retraite/persoonlijke vorming						2,5							
algemene vakken	22,5	7,5		27,5		27,5	35	12	6	53	24	20	19
KEUZEVAKKEN													
<i>Praktijkspecialisatie</i>									12				
Keuzevakken	10	30				5		6	1		12		10
Predikantsminor keuzevakken						7,5							
Keuzevakken/specialisatie	10	30		37,5		12,5		6	13	18	12		10
MASTER II													
<i>Persoonlijke en prakt. vorming</i>			0										
<i>Theologie Algemeen</i>			0										
<i>Major</i>			50					25					
<i>Minors</i>			10					5				55	
<i>Specialisatie Master</i>			60	60				30		30		55	
TOTAAL	180	120	60	360		180	180	120	60	360	180	180	180

ATOB* = Als theoloog omgaan met de Bijbel (10 EC). Voor het vak is bij alle theologische vakken aandacht, in sommige vakken zijn er expliciet EC's voor vrijgemaakt. Op vier momenten wordt het getoetst middels een portfolio: exegese OT, NT, Homiletiek en Spiritualistiek. Een van de docenten wordt aangewezen als coördinator en roept jaarlijks de bij het vak betrokken docenten bijeen.

*** Inclusief missiologie/evangelistiek

* De aantallen EC tussen haakjes wordt uitgekeerd in de Master. Wanneer studenten ná de bachelor de TUA verlaten, ontvangen ze de EC's wel.

#* Formeel zijn de leerlijnen 'Luisteren naar het Woord' en 'vertolken vanuit de Bron' geen Bijbelvakken, maar algemene vakken, vanuit de gedachte dat elke theoloog exegetiserend-meditierend met de Bijbel moet kunnen omgaan.

Voor de admissiale studenten TUA is van de 22,5 EC aan keuzevakken 20 EC verplicht

PREDIKANTSMINOR

Retraite en persoonlijke vorming	2,5	
Hebreeuws	2,5	
Grieks	2,5	
Exegese OT	2,5	
Exegese NT	2,5	
Dogmatiek	2,5	
Nederlandse kerkgeschiedenis	2,5	
Judaica	2,5	
Diaconaat	2,5	
Keuzevakken	7,5	
Predikantsminor	30	

Deelrapport 2: Valorisatie

Titel: Waardecreatie aan de GTU

Inhoud

1. Introductie	107
2. Valorisatie aan de GTU: visie en ambitie	108
3. Coöperatie en organisatie: middelen en partners	110
Valorisatiematrix met een voorbeeld	111
Middelen en partnerorganisaties	112
4. Ambities en indicatoren	114
Ambities	114
Indicatoren	115
5. Financieringsmodel	118
Bijlage: Good practices m.b.t. valorisatie in cirkels rondom de GTU	119

1. Introductie

Sinds 2005 is valorisatie in de WHO aangemerkt als kerntaak van iedere universiteit. Daarmee is vastgesteld dat de universitaire bedrijvigheid niet alleen gericht mag zijn op de wetenschappelijke gemeenschap (onderzoek) en de studerende gemeenschap (onderwijs), maar ook een verantwoordelijkheid heeft voor de wereld buiten de universiteit. Dit sluit goed aan bij de missie van de GTU. De overtuiging dat de theologie die zij beoefent in de breedste zin van het woord heilzaam is brengt een intrinsieke motivatie tot valorisatie met zich mee. De GTU neemt daarin op eigen wijze haar verantwoordelijkheid voor kerk en samenleving.

In de VSNU-notitie “Een Raamwerk Valorisatie-indicatoren” wordt valorisatie algemeen gedefinieerd als: ‘het *proces van waardecreatie uit kennis*, afkomstig uit alle disciplines, door kennis geschikt en beschikbaar te maken voor economische en maatschappelijke benutting en te vertalen in producten, diensten, processen en nieuwe bedrijvigheid’. Een academische instelling heeft dus de taak om de kennis die zij opdoet relevant en beschikbaar te maken voor niet-academisch publiek. Van wetenschap moet geprofiteerd kunnen worden, ze mag zich niet opsluiten in de spreekwoordelijke ivoren toren. Dat kan door middel van producten, diensten etc. vormgegeven worden.

Om te kunnen toetsen of een instelling aan haar valorisatie-verplichting voldoet, zijn indicatoren nodig. In het hoofdlijnenakkoord dat de VSNU in december 2012 met Staatssecretaris Zijlstra heeft gesloten is de afspraak gemaakt dat universiteiten zelf dergelijke indicatoren zullen ontwikkelen. Daarbij is nadrukkelijk aandacht voor de eigenheid van iedere universitaire discipline. Ieder type wetenschap is op een eigen manier waardevol en relevant, voor telkens andere aspecten van het menszijn. In de genoemde VSNU-notitie wordt daarom gesproken over een ‘keuzemenu van indicatoren’ en wordt bijvoorbeeld onderscheid gemaakt tussen ‘harde’ en ‘zachte’ valorisatie.

Valorisatie beoogt een wisselwerking op gang te brengen tussen de universitaire bedrijvigheid en de wereld waarin die plaatsvindt. Niet alleen vormt het al of niet slagen ervan een belangrijke graadmeter van de relevantie van het betreffende onderzoek; valorisatie biedt ook kansen om de eigen inbreng vanuit de wereld buiten de academie te beluisteren. Tegelijk mag ‘relevantie’ nooit zo domineren, dat de vrijheid tot meer fundamenteel onderzoek in gevaar komt; een universiteit hoeft niet alleen vraaggestuurd onderzoek uit te voeren.

De bedoeling van het beleid van de overheid is dat elke universiteit uiteindelijk beschikt over een professioneel ingerichte en bemenste valorisatie- infrastructuur om dit proces te optimaliseren.

2. Valorisatie aan de GTU: visie en ambitie

Valorisatie sluit niet alleen goed aan bij de doelstelling van de GTU, maar ook bij haar herkomst. TUA en TUK kennen reeds een lange traditie van kennisuitwisseling met en ondersteuning van de kerkelijke wereld: advisering aan kerkenraden en synodes, publiekscolleges theologie, lezingen, deelname aan publieksdebatten, kerkelijke deputaatschappen, en publicaties voor een breed publiek, ondersteuning van faciliterende structuren en toerusting van vrijwilligers-ambtsdragers en niet-ambtsdragers in bijbelstudiebonden, zendingsgenootschappen en dergelijke. Vooral door de verbinding met de kerken, maar ook met christelijke organisaties, met het onderwijs en met de zorg zijn er volop mogelijkheden een moderne valorisatie-agenda te ontwikkelen.

Als thuishaven voor de gereformeerde theologie in Nederland streeft de GTU ernaar de erfenis van de gereformeerde theologiebeoefening te bewaren en verder uit te bouwen. De GTU wil in dit opzicht een herkenbaar adres zijn voor de samenleving. De behoefte aan gereformeerde theologiebeoefening lijkt buiten de eigen traditie echter gering. Hier ligt een spanning tussen vraag en aanbod. Toch betreft de valorisatie-verplichting de maatschappij als geheel en niet alleen de kerken. Ook christenen maken volop deel uit van maatschappij en samenleving, en hun maatschappelijke rol mag dan ook voluit in valorisatie betrokken worden.

Aan de TUA en de TUK is in de afgelopen jaren een nieuwe opstelling ten aanzien van valorisatie zichtbaar. Hoewel de zichtbaarheid van gereformeerde theologie in het publieke domein in het algemeen tot nu toe achterblijft, zijn er wel ontwikkelingen. Er zijn leerstoelen ingesteld die duidelijk gericht zijn op maatschappelijke praktijken (o.a. Lindeboomleerstoel), er is een programma ingesteld dat expliciet gericht is op professionals (PEP) en een programma dat is gericht op een breed publiek met belangstelling voor theologie (AKZ+). De ondersteuning van semi- of parakerkelijke toerustingsstructuren is de laatste jaren wat weggefallen, terwijl binnen de universiteit vaak veel kennis, netwerk en beleidsmassa aanwezig is om zulke structuren op te zetten en te helpen een zelfstandige positie te verwerven. In algemene universiteiten en faculteiten gaat het dan om bijvoorbeeld het lanceren van start-ups voortkomend uit onderzoek van faculteiten. Al deze lijnen kunnen in GTU-verband worden uitgebouwd en dat werk zal de komende jaren meer gestructureerd ter hand moeten worden genomen, gelet op het belang van valorisatie in de prestatieafspraken met de overheid.

Een in dit verband relevante ontwikkeling is de vorming van een valorisatieraad, waarin kerkleden van allerlei achtergrond de gelegenheid hebben hun inbreng te leveren. Dat voegt aan valorisatie een belangrijke dimensie toe. De valorisatieraad kan thema's en onderwerpen aandragen waarop valorisatie zich concreet zou kunnen richten. Daarmee vormt het een belangrijk instrument om de vragen die er leven, waarvoor we betekenisvol kunnen zijn, 'van buiten naar binnen' te brengen. Met het oog daarop is het van belang dat

de valorisatieraad een brede, gevarieerde samenstelling krijgt. De valorisatieraad kan bovendien dienstdoen als het orgaan waar de maatschappelijke relevantie van de activiteiten van de GTU wordt bevraagd (hoe wordt valorisatie gewaardeerd).

Deze en eerdergenoemde dimensies van valorisatie vragen om theologische bezinning. Valorisatie als ‘proces van waardecreatie uit kennis’ betreft voor de GTU immers een heel eigen soort kennis. De visie op valorisatie vloeit voort uit het aan de GTU gehanteerde kennisconcept in het algemeen. Beslissend is daarbij dat zij – in onderscheid van religiewetenschap – erkent aangewezen te zijn op openbaring, zoals die het meest volkomen tot ons komt in de Zoon, Jezus Christus. Die gebondenheid aan de openbaring geeft vrijheid in het ‘aanbod aan theologie’. Tegelijk werkt de GTU in een kerk en wereld die van God de Vader zijn en waar Zijn Geest handelend in aanwezig is. Daarmee hebben kerk en wereld een eigen stem en een eigen ‘vraag naar theologie’, die de theologie alleen tot haar eigen schade kan negeren. De GTU zal zo, gelovend in de Drie-enige God, haar ‘aanbod aan theologie’ in wisselwerking met kerk en wereld willen verstaan, tot eer van God en het heil van de mens.

De consequentie van deze visie is dat valorisatie nooit eenrichtingsverkeer kan zijn (het ‘leveren’ van kennis), maar dat de GTU in het proces van valorisatie ook de wil vormgeeft om te *leren*. Valorisatie wordt ingezet om te luisteren naar het grondvlak van de kerken, die geregeld beter aanvoelen welke theologische vragen relevant zijn, maar ook naar samenlevingsvraagstukken en bijvoorbeeld de Nationale Wetenschapsagenda. Tegelijk heeft de GTU de vrijheid om niet uitsluitend vraaggestuurd te werken, maar zij kan zich vanuit het luisteren naar de openbaring kritisch tot kerk en samenleving verhouden. Het samenspel van normativiteit en wederkerigheid vraagt om een gereformeerde hermeneutische sensitiviteit.

Al met al verstaat de GTU met haar betrokkenheid op de werkelijkheid valorisatie als wederkerige waardecreatie, uit communicatie van gereformeerde theologie en ervaringen, waarbij spreken, luisteren en aandacht voor verstaanbaarheid alle evenzeer van belang zijn. De GTU heeft als ambitie haar kennis zo veel en goed mogelijk geschikt en beschikbaar te maken voor zowel kerk als samenleving en om in dit proces te leren waarnemen welke theologische vragen actueel van belang zijn, alsook haar kennis en netwerk in te zetten ten behoeve van het opbouwen van relevante structuren en instituties waarin die theologische communicatie kan plaatsvinden. Die waarneming en institutionele betrokkenheid heeft voor de GTU mede tot doel haar eigen kennis in waarde te laten toenemen, zodat door valorisatie ook voor de GTU zelf waarde gecreëerd wordt. Daarbij vraagt de betrokkenheid op de samenleving als geheel nadrukkelijk om aandacht. De GTU spreekt de ambitie uit meer dan de partners tot nu toe afzonderlijk konden realiseren proactief present te zijn rond actuele debatten en samenlevingsvraagstukken. Om bovenstaande ambities te bereiken wordt als middel gezien de oprichting van een valorisatieraad waarin kerkleden en anderen worden uitgenodigd relevante thema’s en onderwerpen aan te dragen waarop de valorisatie zich kan richten. Omdat valorisatie primair in relatie staat tot de kennis die aan de GTU aanwezig is en het onderzoek dat aan de GTU wordt gedaan, verdient het aanbeveling om als GTU in een

breder valorisatienetwerk te functioneren, zodat aan de diversiteit aan vragen uit samenleving en kerk tegemoet gekomen kan worden.

3. Coöperatie en organisatie: middelen en partners

Reeds meermaals is het onderscheid tussen kerk en samenleving gevallen. Hiermee is niet bedoeld te ontkennen dat de wereld in de kerk aanwezig is en andersom. De kerk ademt in de wereld uit, maar ze ademt de wereld evengoed in. Christenen zijn volop betrokken in de maatschappij en leveren waardevolle bijdragen aan de samenleving, die ook daarom voor onze valorisatie van belang is.

Voor valorisatie is het echter om praktische redenen nuttig om te onderscheiden tussen valorisatie met het oog op de kerk en valorisatie met het oog op de samenleving. Binnen beide doelgroepen zijn naar eigen inzicht nog weer verdere onderscheidingen aan te brengen, bijvoorbeeld tussen professionele kerkwerkers (predikanten en hbo-theologen) en gemeenteleden of tussen hoger en lager opgeleiden.

Theologie heeft verschillende disciplines, elk met een eigen soort relevantie en potentie tot waardecreatie. Deze eigen aard brengt ook een gerichtheid op eigen doelgroepen met zich mee, waarbij in de ene discipline het accent meer op de samenleving zal liggen, bij de andere meer op de kerk.

Aan de te vormen GTU zal elk van de disciplines zich hebben te bezinnen op de wijze waarop zij vorm denkt te geven aan valorisatie voor de verschillende doelgroepen. De volgende matrijs kan behulpzaam zijn om een indruk te krijgen van de breedte en differentiatie waarin valorisatie mogelijk of ook gewenst is. Uiteraard is het niet mogelijk om in alle opties te voorzien, maar is het aan iedere discipline om naar eigen inzicht mogelijkheden en kansen op elkaar af te stemmen. De disciplines zijn genomen naar de huidige indeling aan de TUK in zes aandachtsvelden.

Valorisatiematrix met een voorbeeld

	Valorisatie			
	Spreken		Luisteren	
	Kerk	Samenleving	Kerk	Samenleving
Bijbelse Theologie	De 'good practice' "Congres Psyche & Geloof, 14 april 2016" die in de bijlage wordt genoemd, kan dienen als uitgangspunt voor een voorbeeld van valorisatie waarbij diverse aandachtsvelden en doelgroepen zijn betrokken en waarbij zowel het spreken als het luisteren is beoefend. In dit voorbeeld laten we tevens zien hoe de matrix had kunnen helpen om bepaalde mogelijke actoren en doelgroepen beter in beeld te krijgen In dit voorbeeld is sprake van: - DISCIPLINES: diverse theologische aandachtsvelden (Bijbelse theologie, Systematische theologie, Praktische theologie) werkten samen in dit congres, leverden elk vanuit eigen gezichtspunt bijdragen - SPREKEN: - o inzet van diverse media bij de voorbereiding met het oog op het bereiken van een breed publiek, zowel kerk als samenleving (7 korte video's voor de deelnemers e.a., 2 korte filmpjes voor een lager opgeleid publiek in samenwerking met EO.nl/geloven, om de breedte van christelijk Nederland te bereiken; diverse opinieartikelen in het Nederlands Dagblad; het Reformatorisch Dagblad plaatste vooraf een aankondiging, het Nederlands Dagblad plaatste een verslag; via een opinieartikel, geschreven door enkele theologen en psychologen die bij de organisatie betrokken waren, zijn de resultaten van het congres voor een breed publiek inzichtelijk gemaakt) - o In dit congres bovendien veel interactie tussen theologen en beoefenaars van andere disciplines (psychologie en filosofie). Onder meer via rondetafelgesprekken tijdens het congres gingen de diverse disciplines met elkaar in gesprek, mede aan de hand van praktijkvoorbeelden. Hierin werd het spreken tot het academische deel van de samenleving beoefend. - LUISTEREN: Bij de voorbereiding en tijdens het congres is zo veel mogelijk gezocht naar aansluiting bij de praktijk (ook door de gekozen werkvormen) door veel uitwisseling tussen de academici en degenen die in de praktijk (als psycholoog of predikant) met het thema te maken hebben. Hier werd dus het luisteren naar zowel andere academische disciplines als de bredere samenleving beoefend. Deze matrix had in dit geval kunnen helpen om expliciete bezinning 'af te dwingen' op de volgende punten: - De 'academische samenleving' was in beeld (zowel qua spreken als qua luisteren), maar had er niet meer ruimte kunnen worden gegeven aan het luisteren naar bijvoorbeeld de mensen die als cliënt/hulpvrager zelf met de spanning in de relatie tussen psyche en geloof te maken hebben? - Welke bijdrage had de Historische Theologie, de Ethiek en de Missiologie eventueel kunnen leveren aan het congres?			
Historische Theologie				
Systematische Theologie				
Praktische Theologie				
Ethiek				
Missiologie				

Vanuit elke discipline zal nagedacht moeten worden hoe zij de vragen ‘van buiten naar binnen’ krijgen. Spreken en luisteren zijn bewust uitgesplitst, hoewel het in principe gaat om twee aspecten van één proces. Het onderscheid wil zo helpen bij de waarneming van kansen. De matrix maakt verder duidelijk dat elke doelgroep of subdoelgroep vraagt om een eigen valorisatie-insteek. Daarbij is het onderscheid tussen hoger en lager opgeleiden slechts één mogelijke onderverdeling, maar wel een die steeds belangrijker wordt. Zoals gezegd zijn andere indelingen ook mogelijk, zoals tussen predikanten en hbo-werkers of wo-werkers met een andere beroepsuitgang (geestelijk verzorgers, missionaire en diaconale werkers, Bijbelvertalers). Op termijn kan iedere vakgroep zelf indicatoren opstellen waarmee gemeten kan worden of en in hoeverre de verschillende doelgroepen bereikt worden. Hierbij zal de ene discipline andere accenten leggen dan de andere. De talen zijn bijvoorbeeld moeilijker te valoriseren voor de samenleving, laat staan voor een lager opgeleid publiek.

De ambitie van de GTU is dat iedere vakgroep vanuit de valorisatiematrix over twee jaar een aantal valorisatiethema's heeft geformuleerd, in samenspraak met de valorisatieraad en andere relevante actoren, alsmede de route hoe die valorisatie vorm krijgt heeft beschreven in termen van taken, doelen, termijnen en inzet van mensen, waarbij vakgroepen ook samen kunnen werken.

Middelen en partnerorganisaties

In de VSNU-nota wordt als adres van valorisatie gesproken over de markt, professionals en instellingen die zorgen voor verdere ontwikkeling van wetenschappelijke kennis. In het geval van de GTU gaat het hier min of meer over de kerk, werkers in de kerk en instellingen die gebruik maken van theologie, vaak alleen al door de christelijke identiteit. Elk van deze velden vraagt om eigen media van valorisatie. Dit kan gegroepeerd worden in concentrische cirkels rondom de GTU:

De binnenste cirkel bestaat uit eigen (onder verantwoordelijkheid van TUA/TUK vallende) organisaties of middelen die speciaal zijn ingericht voor valorisatie van gereformeerde theologie: AKZ+, PEP, Praktijkcentrum, kerkrecht.nl, TU Bezinningsreeks, Apeldoornse Studies, TU Magazine, TUA Connect, TUA Inzicht. Een structuur met speciale focus op valorisatie richting de samenleving ontbreekt (ook AKZ+ bedient vooral de kerken). Deze organisaties en middelen richten zich elk met eigen specialisatie vooral op kerk en professionals.

Middelste cirkel: organisaties of middelen waarmee reeds intensieve contacten bestaan of die vanouds tot de directe doelgroep van TUA en TUK behoren: kerken, deputaatschappen, classes, synoden, diaconale organisaties, Nederlands Gereformeerde Toerusting 3.0, Refo500, etc., maar ook Viaa, die via AKZ+ al nauw samenwerkt met TUA en TUK. Hier ligt de focus eveneens vooral op het veld van de kerk en professionals. Voor sommige organisaties (zoals Toerusting 3.0) geldt dat overgang naar de binnenste cirkel denkbaar is.

Buitenste cirkel: instellingen die buiten de directe relaties en historische inbeddingen van TUA en TUK liggen, maar in de toekomst wel waardevolle partners kunnen worden, als instellingen die zorgen voor verdere ontwikkeling van de kennis binnen het kader van een eigen doelstelling: CHE, Viaa, Driestar Educatief, andere levensbeschouwelijke universiteiten, LCJ, HGJB, christelijke studentenorganisaties, zorginstellingen en politieke organisaties, etc. De partnerband met de GTU is hier vooralsnog minder direct, maar intensievere samenwerking kan worden opgestart.

De GTU streeft ernaar de contacten met de organisaties uit de verschillende cirkels beter op elkaar te betrekken. De middelste cirkel biedt momenteel de meeste kansen voor wisselwerking. De buitenste cirkel biedt een schat aan onbenutte kansen, die ook al snel benut zouden kunnen worden.

Om in elk van deze cirkels te komen tot valorisatie-optimalisatie, verdient het aanbeveling om op termijn één loket voor valorisatie te vormen binnen de GTU. Dit *valorisatieloket* moet dan een knooppunt vormen van de ringorganisaties, de onderzoekslijnen en de valorisatieraad. Een dergelijk centraal loket vraagt om een portefeuillehouder in het nieuwe CvB (valorisatie wordt immers een apart domein) en vraagt organisatorisch om een valorisatiefunctionaris, wat het bewustzijn aangaande valorisatie binnen de instelling ook zal bevorderen. Hij of zij behartigt het belang van valorisatie binnen het geheel van de instelling. Het zal een aantal jaar vergen om hier voortgang te boeken.

De GTU heeft als ambitie om, naast het Praktijkcentrum dat nu al een valorisatieorgaan van de TU Kampen is, in samenwerking met in ieder geval de CHE, Viaa en De Driestar, te komen tot één valorisatieloket, waarin de verschillende valorisatieactiviteiten op elkaar worden afgestemd, samenwerking wordt gecoördineerd, inzet gebundeld en de eigen kracht van de universiteit en de hogeschool optimaal benut kan worden.

De werkgroep beveelt de regiegroep c.q. de GTU aan om een commissie opdracht te geven een voorstel te formuleren voor de concretisering en implementatie van een 'valorisatieloket' samen met de genoemde participanten (en organisaties uit de drie cirkels).

Speciaal met het oog op de valorisatie richting de samenleving verdient het aanbeveling om te overwegen om voor een bepaalde vaste termijn (bijvoorbeeld vijf jaar) een of meer theologen uit de eigen organisatie aan te wijzen en op te leiden om in publieke gremia en debatten (media-optredens) het gereformeerde geluid naar voren te brengen. Hij of zij heeft als taak de valorisatie vorm te geven in het publieke domein, waar nu nog een lacune valt waar te nemen. De GTU heeft als ambitie één of enkele medewerkers specifiek aan te stellen, toe te rusten en te ondersteunen in het voeren van gesprek en debat in publieke gremia en algemene media.

Valorisatie vormt het derde bestuurlijke speerpunt naast onderzoek en onderwijs in het domein van de gereformeerde theologiebeoefening, zoals opgevat door de GTU. De

portefeuille vormt een integraal onderdeel van het bestuurlijk beleid en vergt een organisatorische inbedding met bijbehorende bevoegdheden, taakstellingen, budgetten en verantwoordingsafspraken. De GTU heeft als ambitie valorisatie tot derde speerpunt van het functioneren van het geheel van de universiteit te maken. De ambitie van de GTU is vanaf de start van de nieuwe organisatie een directeur valorisatie aan te stellen.

Daar valorisatie een derde kerntaak is van de universiteit, dient de uitvoering van de valorisatie onderdeel te vormen van de cyclus van kwaliteitszorg en –bewaking van de GTU. De dagelijkse bewaking daarvan behoort tot de taak van de directeur valorisatie, met rapportage aan het College van Bestuur.

4. Ambities en indicatoren

Ambities

De GTU formuleert als centrale ambitie haar kennis zo veel en goed mogelijk geschikt en beschikbaar te maken voor zowel kerk als samenleving;

Voor 2018 formuleert de GTU als ambities voor de valorisatie:

1. te leren waarnemen welke theologische vragen actueel van belang zijn in kerk en samenleving;
2. in aansluiting op de ervaringen opgedaan bij het Praktijkcentrum, een adequaat en op de behoeften afgestemde valorisatieagenda te ontwikkelen, voor verschillende opleidingsniveaus;
3. iedere vakgroep vanuit de valorisatiematrix tweejaarlijks een aantal valorisatiethema's in samenspraak met de valorisatieraad en andere relevante actoren te laten formuleren, alsmede de route hoe die valorisatie vorm krijgt te beschrijven in termen van taken, doelen, termijnen en inzet van mensen, waarbij vakgroepen ook samen kunnen werken;
4. schriftelijk en mondeling proactief present te zijn bij actuele debatten over kerkelijke en samenlevingsvraagstukken;
5. één of enkele medewerkers specifiek aan te stellen, toe te rusten en te ondersteunen in het voeren van gesprek en debat in publieke gremia en algemene media;
6. haar kennis en netwerk in te zetten ten behoeve van het (verder) opbouwen van relevante structuren en instituties waarin theologische communicatie met kerk en wereld kan plaatsvinden;
7. in samenwerking met het Praktijkcentrum en in ieder geval de CHE, Viaa, De Driestar, te komen tot één valorisatieloket, waarin de verschillende

- valorisatieactiviteiten op elkaar worden afgestemd, samenwerking geregeld, inzet gebundeld en de eigen kracht van universiteit en hogeschool benut worden;
8. nauw samen te werken met categorale steunpunten in de direct betrokken kerkgenootschappen;
 9. valorisatie tot derde speerpunt van het functioneren van de universiteit te maken, naast onderzoek en onderwijs;
 10. structureel budget vrij te maken om bovenstaande ambities realiseerbaar te maken en te houden;
 11. de dagelijkse uitvoering van het valorisatiebeleid te beleggen bij een directeur valorisatie.

Indicatoren

De VSNU geeft aan instellingen vrijheid om eigen indicatoren te ontwikkelen. Ons *criterium* voor de ontwikkeling van indicatoren (wat maakt iets tot valorisatie van GTU-theologie) is:

- a. formeel: de indicatoren zijn beredeneerd verbonden aan de ambities;
- b. normatief: de indicatoren sluiten aan bij de eigen aard van de theologie-beoefening, zoals beschreven in de normatieve uitgangspunten van de GTU;
- c. hanteerbaarheid: de indicatoren zijn voor gereformeerden, andere christenen en niet-christelijke beoordelaars hanteerbaar;
- d. bruikbaarheid: de indicatoren maken meting van het behalen van de ambitie mogelijk;
- e. rapporteerbaar: de indicatoren zijn rapporteerbaar in tekstuele en grafische weergaven;

Bij de ambities kunnen in ieder geval de volgende Kritische Prestatie Indicatoren (KPI's) gehanteerd worden:

Ambitie 1	1 x per zeven jaar wordt een verkenning op thema's geschreven door de directeur valorisatie in samenwerking met de voorzitters van de vakgroepen ter bepaling van de meerjaren-valorisatieagenda;
	Per 01.06.2018 is een eerste valorisatieverkenning en bijbehorend meerjarenplan beschikbaar;
Ambitie 2	In het meerjarenplan en in ieder tweejaarlijks vakgroepplan wordt onderscheid gemaakt tussen relevantie van thema's op grond van het opleidingsniveau van geadresseerden, te verdelen in laagopgeleiden, middelbaar opgeleiden en hoog- opgeleiden;
Ambitie 2	Voor ieder doelgroep-opleidingsniveau wordt een gelijk aantal thema's geformuleerd per meerjarenplan, respectievelijk tweejaarlijks vakgroepplan;

- Ambitie 3 Iedere vakgroep heeft per 01.06.2018 een tweejaarlijks valorisatieplan ontwikkeld conform de formulering van de ambities;
- Voor het opstellen van het tweejaarlijks vakgroepvalorisatieplan is de valorisatieraad geraadpleegd;
- Het tweejaarlijks vakgroepvalorisatieplan is voorzien van een positief advies van de valorisatieraad;
- Ambitie 4 Aantal malen dat een medewerker van de GTU schriftelijk deelnam aan een actueel debat over een kerkelijk vraagstuk (eventueel te differentiëren tussen kerkelijke en niet-kerkelijke media);
- Aantal malen dat een medewerker van de GTU schriftelijk deelnam aan een actueel debat over een vraagstuk in de samenleving (eventueel te differentiëren tussen kerkelijke en niet-kerkelijke media);
- Aantal malen dat een medewerker van de GTU mondeling deelnam aan een actueel debat over een kerkelijk vraagstuk (eventueel te differentiëren tussen kerkelijke en niet-kerkelijke media);
- Aantal malen dat een medewerker van de GTU mondeling deelnam aan een actueel debat over een vraagstuk in de samenleving (eventueel te differentiëren tussen kerkelijke en niet-kerkelijke media);
- Ambitie 5 Aantal medewerkers dat specifiek is aangesteld voor het voeren van debat in publieke gremia en algemene media;
- Aantal euro's besteed in een kalenderjaar voor de toerusting van deze medewerker;
- Aantal keren dat deze medewerker zelf in een debat in publieke gremia en algemene media heeft opgetreden;
- Ambitie 6 Aantal medewerkers, dat participeert in theologische communicatiestructuren en instituties;
- Aantal bijdragen aan de verbetering van theologische communicatiestructuren en instituties;
- Ambitie 7 Aanwezigheid van een gemeenschappelijk valorisatieloket van GTU en Praktijkcentrum, met CHE, Viaa, Driestar, per 01.09.2018;
- Ambitie 8 Aantal categorale steunpunten in de deelnemende kerken waarmee is samengewerkt in een kalenderjaar

- Ambitie 9 In de meerjarenbegroting en de jaarbegroting zijn bedragen opgenomen die passend zijn bij de doelstellingen van de valorisatie conform het meerjarenplan valorisatie GTU en de tweejaarlijkse vakgroepvalorisatieplannen;
- Ambitie 10 Het dagelijks valorisatiebeleid is belegd bij een directeur valorisatie.

Deze 20 KPI's zijn deels te realiseren via eenmalige activiteit, deels vergen ze terugkerende activiteiten, waardoor valorisatie ook in de meting steeds op haar dynamiek beoordeeld kan worden.

De KPI's zijn nu digitaal en kwantitatief geformuleerd. Uiteraard kunnen te zijner tijd kwalitatieve KPI's worden toegevoegd (bijvoorbeeld waardering van gebruikers van producten uit valorisatie; waardering van publiek over de bijdrage van een medewerkers aan een debat etc.).

5. Financieringsmodel

Tot dusver heeft valorisatie aan TUA en TUK anders dan de twee andere kerntaken van onderwijs en onderzoek geen budget, c.q. dient zij ‘budgetneutraal’ plaats te vinden. Eventuele positieve resultaten worden gebruikt voor de ontwikkeling van nieuwe producten of diensten. Gegeven het toenemende belang van visitatie en meetbaarheid (indicatoren) van valorisatie verdient het aanbeveling te heroverwegen of deze lijn nog steeds wenselijk is, mede omdat de overheid positief resultaat zal gaan gebruiken als indicator van het succes van valorisatie.

Indien de voorbereidingsgroep (regiegroep) van oordeel is dat valorisatie op bovenstaande wijze bevorderd kan worden, dan kan besloten worden tot voortijdig vrijmaken van fondsen om alvast te starten met de opzet van de valorisatieagenda, daar die verweven zal zijn met themata uit onderzoek en onderwijs en tevens gebaseerd zal moeten zijn op onderzoek naar thema's die binnen kerk en samenleving relevant geacht worden in de komende jaren. Het college van bestuur zal beslissen over structurele financiering van de valorisatieagenda. Het verdient aanbeveling om bij het opzetten van valorisatieactiviteiten te differentiëren naar doelen en doelgroepen. Specifieke trainingen en cursussen lenen zich eerder voor heffing van cursus- of inschrijfgelden dan valorisatie-activiteiten voor een breed publiek, dat zich daardoor wellicht laat weerhouden.

Een conceptbegroting daarvoor kan door de voorbereidingsgroep valorisatie aanvullend op deze notitie opgesteld worden op basis van kaders aan te leveren door de voorbereidingsgroep GTU.

Zwolle/Ede, 10 juni 2016

dhr. N. Belo (CHE)
 dhr. H.W. den Boer (secretaris)
 dhr. W.A. den Boer (TUK)
 dhr. N. Broer (Driestar)
 dhr. H. Geertsema (Viaa)
 mw. S. van der Heijden (CHE, NGP)
 dhr. J. Hoek (voorzitter)
 mw. M. Welmers (Viaa)
 dhr. J. de Jong (TUK)
 mw. B. Wessels-Schuurman (TUA)
 dhr. H. Oevermans (CHE)
 dhr. N.C. Smits (TUA)

Bijlage: Good practices m.b.t. valorisatie in cirkels rondom de GTU

Er gebeurt al veel aan valorisatie. Hieronder volgt een opsomming die gestructureerd is in drie cirkels, waarbij de binnenste het dichtst bij de huidige partners staat en de buitenste wat verder weg. De GTU dient met al deze cirkels in goede dialoog te zijn omdat de kern van praktijkonderzoek is in de praktijk actief te zijn en daardoor aan verscherpte vraag-articulatie te kunnen doen. Door hier consequent koers te kiezen, kan de GTU uitgroeien tot kernspeler in netwerken.

1. De binnenste cirkel

Deze bestaat uit eigen (onder verantwoordelijkheid van TUA/TUK vallende) organisaties of middelen die speciaal zijn ingericht voor valorisatie van gereformeerde theologie:

1.1. AKZ+

AKZ+ maakt kennis uit onderzoek en onderwijs van primair eigen medewerkers van TUA/TUK/VIAA toegankelijk voor een breed publiek van geïnteresseerde christenen (waaronder studenten van andere opleidingen). Qua niveau richt AKZ+ zich op 'eerstejaars hbo', al ligt het daadwerkelijke niveau regelmatig hoger. Relevantie en (praktische) toepasbaarheid zijn belangrijk, evenals de didactische vormgeving. Sinds 2016 is de vorm waarin dit gebeurt hoofdzakelijk (korte) videoworkshops, afgewisseld met live studiebijeenkomsten op locatie. AKZ+ is een betaald product waartoe momenteel circa 300 mensen toegang hebben. De bekendheid en het financieringsmodel in combinatie met de toegankelijkheid vormen momenteel de grote uitdagingen voor AKZ+. Voor de GTU liggen hier veel mogelijkheden, ook qua integratie met het onderwijs, met deeltijdopleidingen, blended/distance learning, ontwikkeling van leerlijnen en professionalisering richting (online) toetsing en certificering van deelnemers.

1.2. Permanente Educatie Predikanten: PEP

1.2.1. PEP TUK

PEP richt zich primair op predikanten en andere afgestudeerde theologen en kerkelijke professionals. Er wordt momenteel hard gewerkt aan verplichtstelling voor GKV-predikanten en aan een meer vast en gestructureerd programma, met name voor pas begonnen predikanten (post-initieel onderwijs). Er is veel ad hoc aanbod op basis van relevantie, vraag/aanbod en beschikbaarheid van docenten/trainers. Uitdaging ligt in verdere professionalisering, ontwikkeling van leerlijn/-plan, samenwerking met andere PE-aanbieders op theologisch gebied en toename van het aantal deelnemers uit andere kerken dan GKV. PEP groeit naast PE van de PKN/PThU uit tot een belangrijke speler op theologisch PE-gebied (350 klanten in 2014, 700 in 2015).

1.2.2. PEP NGP

- Jaarlijkse Predikantenstudiedag.
- Onder Toerusting 2.0;/NGT: begeleiding bij preekvormen, begeleide intervisie en coaching. Ook doorverwijzing naar PEP-TUK. Aanbod is gericht op het versterken van de predikant in zijn rol binnen de gemeente. Uitgangspunt zijn de acht domeinen zoals verwoord in het predikantsprofiel.
- Voor beginnende predikanten: werkbegeleiding.
- Nieuw: Prio = Predikant In Opleiding: na studie nog twee jaar intensieve begeleiding d.m.v. praktijkmentor en supervisie.

1.3. Praktijkcentrum GKV:

- **Onderzoeken** m.b.t. thema's die leven in de praktijk van het kerkelijk werkveld en die vervolgens leiden tot betere begeleiding van kerken. Voorbeelden: M/V in de kerk, stille kerkverlating, kringen in de kerk, diaconaat 2020 en missionair werk (o.a. Buitengewoon Zorgzaam in Amersfoort Vathorst).
Interessant is dat het gaat om combinatie van theologie en sociaalwetenschappelijk onderzoek en dat ook samenwerking wordt gezocht met gemeenten die experimenteren met missionair/diaconaal werk.
Onderzoeken worden soms uitgevoerd door VIAA of de TUK, soms door een combinatie van HBO en WO. Deze samenwerking tussen Praktijkcentrum, universiteit, hbo en gemeentes biedt veel kansen om verder uitgebouwd te worden.
- **Verzamelen van data:** uit eigen onderzoek en dat van anderen en dat naast elkaar leggen.
- **Begeleiden van trajecten in gemeenten door docenten:** docenten zetten kennis uit de opleiding in ten dienste van de praktijk en vice versa blijven ze op de hoogte van wat speelt in de praktijk en kunnen dit inbrengen in de opleiding.
Het Praktijkcentrum heeft een analysemodel voor gemeenten (gemeenteopbouw) op basis van literatuuronderzoek.
O.a. begeleiding van krimpende gemeenten.
- **Scholing van werkers in de kerk:** zowel predikanten (PEP) als (nieuwe) ouderlingen als kerkelijk werkers (post-hbo, studiedagen voor jeugdwerkers in het kader van INNOV8 waarbij ook andere kerken betrokken zijn vanuit MissieNederland).
- **Maken van materialen** voor bijvoorbeeld jeugdwerk, catechese, (bijbelstudie)kringen
- **Internet:** zoekerswebsite met vragen die mensen over geloof kunnen hebben.
- **Aanbieden van cursussen voor gemeenteleden:** over theologische thema's, voor catecheten, etc.

1.4. Publicaties, media en presentaties van TUA, TUK, NGP en Praktijkcentrum

- Eigen organen: TU Magazine, TUA Connect, TUA Inzicht,
- Schrijven van artikelen in landelijke kerkbladen (zoals Onderweg), in christelijke kranten (ND, RD) en andere media.
- Schrijven van boeken waarin uitkomsten van onderzoek gepopulariseerd worden: onder meer in de eigen reeksen TU Bezinningsreeks, Apeldoornse Studies. Zie ook de publicatielijsten in de jaarverslagen van TUA en TUK.

- Schrijven van artikelen voor internet en via internet beschikbaar maken van artikelen en onderzoeken, ook via bibliotheek en bijv. kerkrecht.nl
- Meewerken aan radio- en televisieprogramma's.
- Docenten delen hun kennis en inzicht in kerkelijke deputaatschappen, adviescommissies voor de synodevergadering, regiovergaderingen, etc.
- Presenteren van uitkomsten van onderzoek op congressen en symposia.

Voorbeelden van Good practices:

Congres Psyche & Geloof, 14 april 2016

- samenwerking van theologen/PEP met Kicg en CVPPP (andere disciplines, psychologie en GGZ)
- voorbereidingsmateriaal gemaakt via o.a. 7 korte video's (inzet diverse media)
- samenwerking met Nederlands Dagblad: 4 opinieartikelen voorafgaand aan congres (breder publiek bereikt)
- samenwerking met EO.nl/geloven: 2 korte filmpjes voor een lager opgeleid publiek, de breedte van christelijk Nederland
- aandacht in media: aankondiging 13 april in Reformatorisch Dagblad, verslag 15 april in Nederlands Dagblad
- opinieartikel in de maak door organisatoren tbv RD en ND (mogelijk breder uitzetten: Trouw, Friesch Dagblad, NRC?): samenvatting resultaten van congres voor breed publiek inzichtelijk maken
- Uitgeverij Brevier toonde belangstelling om resultaten congres te bewerken tot een boek.

Presentie in publieke media en publieke debatten

- Artikelen prof. dr. Theo Boer in *Newsweek*
- Debat over *God bewijzen* bij Knevel & Van den Brink, door prof. dr. Stefan Paas

2. Middelste cirkel

Deze bestaat uit organisaties of middelen waarmee reeds intensieve contacten bestaan of die vanouds tot de directe doelgroep van TUA en TUK behoren. De focus ligt vooral op de kerk en kerkelijke organen en instellingen en op professionals. Deputaatschappen, classes etc. vallen hier eveneens onder, daar zij geen direct 'eigendom' zijn of voortkomen uit institutionele samenwerkingsafspraken, maar wel inhoudelijk direct verbonden met het werk van TUK en TUA zijn.

2.1. NGT

- Toerusting van: predikanten, kerkenraden, kerkelijk werkers, en leidinggevend in jeugdwerk, missionair werk en diaconaal werk in de NGK. D.m.v. toerusting op maat, cursussen en tweejaarlijkse landelijke toerustingsdag.
- NGPedia: kennisoverdracht via website NGK.nl

2.2. Viaa

- Viaa is één van de partners van het Praktijkcentrum. Zie voor meer informatie 1.3.
- Viaa is een van de partners van AKZ+. Zie voor meer informatie 1.1.

2.3 Het diaconaal steunpunt van de GKv, de Classicaal diaconale commissies (CDCs) van de CGK, de diaconaal consulenten van de diaconale bureaus van de CGK en GKv

Toerusten nieuwe diakenen en toerusting n.a.v. nieuwe ontwikkelingen in de samenleving, bijvoorbeeld WMO-beleid, participatiesamenleving, vluchtelingenvraagstuk, werkloosheid. Regionaal, landelijke diakenendagen (CGK, GKv en NGK samen) i.s.m. Praktijkcentrum en via video's voor online toerusting. GTU zou in deze toerusting een grotere rol kunnen spelen, met name ook in onderzoek op diaconaal terrein.

3. Buitenste cirkel

Buitenste cirkel: instellingen die buiten de directe relaties en historische inbeddingen van TUA en TUK liggen, maar in de toekomst wel waardevolle partners kunnen worden, als instellingen die zorgen voor verdere ontwikkeling van de kennis binnen het kader van een eigen doelstelling: CHE, Viaa, Driestar Educatief, andere levensbeschouwelijke universiteiten etc. De partnerband met de GTU is hier vooralsnog minder direct, maar intensievere samenwerking kan worden opgestart.

3.1. Viaa:

- Docenten schrijven met enige regelmaat in christelijke kranten en andere christelijke media.
- Docenten leveren populair-wetenschappelijke publicaties en onderwijsboeken, zoals verscheidene delen in de serie Handboek Voor ... (Diakenen, Pastoraat, etc.).

- Jaarlijks wordt er een open symposium georganiseerd, waarbij actuele thematiek in kerk en samenleving belicht wordt vanuit een van de vakgebieden van de praktische theologie.
- Bij promoties van docenten wordt er een congres georganiseerd waarbij de inhoud van de dissertatie voor een breed publiek toegankelijk wordt gemaakt.
- De theologische opleidingen bij Viaa maken deel uit van de Academie Social Work en Theologie. Deze Academie heeft een lector, die het Centrum voor Samenlevingsvraagstukken (CvSv) aanstuurt. Vanuit de christelijke identiteit van Viaa, en vanuit de verbondenheid van sociale en theologische opleidingen, heeft het CvSv een open oog voor kwesties op het raakvlak van kerk en samenleving. In het bijzonder ligt daarbij de focus op de rol die kerken kunnen spelen in een participatiesamenleving. Het CvSv publiceert regelmatig in niet-specialistische christelijke media en organiseert structureel evenementen voor een breed publiek.

3.2. CHE-Academie Theologie:

Onderzoeksthema's worden gekozen in een samenwerkingsproces tussen praktijk, onderwijs en lectoraat, waarbij:

- Met vaste praktijkpartners gewerkt (gaat) wordt(en) die aangeven welke thema's voor hen relevant zijn om te onderzoeken, hun eigen praktijk laten onderzoeken en de opbrengsten van deze onderzoeken met elkaar delen.
- Tegelijkertijd wordt vanuit het lectoraat een overkoepelend thema aangedragen, dat op verschillende manieren onderzocht wordt.
- Gewerkt wordt met *topics* (specifiek onderwerp) die vallen onder meer algemene *thema's* (zoals bijvoorbeeld 'participatie van gemeenteleden'), die weer onderdeel zijn algemene *trends* in de samenleving (zoals bijvoorbeeld individualisering). Door onderzoeken te clusteren, kan effectiever kennis verworven worden.

Via CHE-Transfer:

Post-hbo-cursussen, bijv. ouderenpastoraat, jongerenpastoraat, huwelijk en echtscheiding. – Post-hbo-cursussen die vanuit Christelijke Hogeschool Windesheim (Zwolle) en de CHE aangeboden worden, mogen meetellen in de permanente educatie van kerkelijk werkers en predikanten.

Iets dat onderzocht kan worden is bijvoorbeeld of er l.s.m. CHE- masteropleiding contextuele therapie en stichting contextueel pastoraat een post-hbo opleiding contextueel pastoraat opgezet kan worden: samenwerken i.p.v. apart doen.

Voorbeeld van good practice: Tweejaarlijks 'Research & React' Innov8 bijeenkomst: hier worden resultaten van WO en HBO-onderzoek op gebied van jeugdwerk gepresenteerd aan het werkveld, waarbij de deelnemers proberen de resultaten van de onderzoeken te vertalen naar hun eigen praktijk.

3.3. Driestar educatief

Met de partijen die betrokken zijn bij de totstandkoming van de GTU zijn al diverse relaties in de vorm van:

- sprekers in het Studium Generale (inclusief publicaties);
- lid van de Raad van Toezicht;
- leden in resonansgroepen van lectoraten;
- gezamenlijke promovendi;
- partner Refo500;
- netwerk PTO (pedagogen, theologen, onderwijskundigen)

3.4. Gereformeerde Bond

Diverse vormen van toerusting, waarbij de bijzonder hoogleraren zoveel mogelijk betrokken zijn. Zij spreken periodiek op de jaarlijkse wetenschappelijke predikantencontio en op de jaarlijkse studieweek of ontmoetingsdag voor theologiestudenten. Daarnaast zijn ze beschikbaar voor studiedagen rond een bepaald thema voor geïnteresseerde gemeenteleden én rouleren ze in het spreken op de ambtsdragersbijeenkomsten in september, gerelateerd aan het jaarthema van de Gereformeerde Bond. Hun lidmaatschap van de redactie van het wetenschappelijke tijdschrift *Theologia Reformata* is eveneens een vorm van valorisatie, naast het spreken op classicale vergaderingen of gemeenteavonden binnen de kerk waarvan de Gereformeerde Bond deel uitmaakt.

Deelrapport 3: Financiën

Inhoudsopgave

Introductie, werkwijze.....	1277
Financieel haalbaar?.....	1277
Structurele exploitatie.....	1277
<i>Inkomsten</i>	128
<i>Kosten</i>	129
<i>Oprichtingskosten</i>	13030
Openingsbalans	130
Financieringsbehoefte en cashflow.....	1322
Haalbaar!	1322
Risicoanalyse	1322
Bijlagen bij deelrapport Financiën en Personeel.....	1333
<i>Bijlage 1 Reorganisatie-aspecten ten aanzien van personeel</i>	1333
<i>Bijlage 2 Uitgangspunten openingsbalans en begroting</i>	1377
<i>Bijlage 3 Vervolg stappen huisvesting GTU</i>	13838

Introductie, werkwijze

De GTU zal gevormd worden op basis van een verenigingsmodel. Dat komt er in de praktijk op neer dat de TUA en de TUK hun vermogen inbrengen in de GTU met alle lusten en lasten. Ook de middelen die de NGK (via de NGP) inbrengt spelen daarbij een rol.

Dit uitgangspunt van financieel samenvoegen wordt weergegeven in de onderstaande exploitatiebegrotingen en in de openingsbalans (vermogenspositie).

De werkgroep Financiën heeft een aantal deelvragen door externen laten doorrekenen, onder meer op het terrein van vastgoed.

Op de cijfers is een externe check uitgevoerd door een accountantsbureau.

Financieel haalbaar?

Om te kunnen bepalen of een GTU financieel haalbaar is, kijken we hieronder eerst naar de vraag of op termijn een structureel sluitende exploitatiebegroting tot stand kan komen. Vervolgens kijken we naar de aanloopkosten: zijn die budgettair te verwerken, ofwel kunnen we die financieren? En welk effect heeft het op de financieringsbehoefte als we een pand kopen of huren? De vraag naar de financieringsmogelijkheden hangt samen met de openingsbalans, die de vermogenspositie van de GTU bij aanvang weergeeft. In combinatie met een overzicht van de cash flow kan worden bepaald wat de financieringsbehoefte is en of er voldoende financieringsmogelijkheden zijn.

Structurele exploitatie

Allereerst kijken we naar de inkomsten en uitgaven in de “endstate”, dat is de situatie die bereikt is als de GTU een volledige cyclus van 6 jaren heeft gedraaid (in dit model bereikt na het jaar 2023).

De inkomstenbegrotingen van de oprichtende partijen zijn bij elkaar geteld om te kunnen vergelijken met het 1^e en het 2^e jaar en de endstate na 6 jaar.

	2018 apart	GTU 2018	GTU 2019	GTU 2023
Inkomsten				
Rijksbijdragen	2.580.000	2.580.000	2.585.000	2.461.000
Bijdragen vanuit de kerken	2.586.000	2.586.000	2.570.000	2.320.000
Collegegelden	532.000	532.000	549.000	610.000
Bijdrage bibliotheekfonds	55.000	55.000	50.000	50.000
Cursusgelden	140.000	140.000	145.000	150.000
Overige baten	423.000	423.000	403.000	350.000
Inkomsten totaal	6.316.000	6.316.000	6.302.000	5.941.000
Uitgaven				
Personele lasten	- 4.163.000	- 4.081.000	- 3.980.000	- 3.476.000
Personeel niet in loondienst	- 257.000	- 242.000	- 185.000	- 200.000
Aanloopkosten GTU	0	- 1.066.000	0	0
Afschrijvingen	- 147.000	- 258.000	- 259.000	- 236.000
Huisvestingslasten	- 334.000	- 386.000	- 426.000	- 175.000
Automatisering	- 151.000	- 176.000	- 206.000	- 175.000
Public relations	- 191.000	- 241.000	- 241.000	- 140.000
Bibliotheek	- 121.000	- 70.000	- 80.000	- 90.000
Overige algemene kosten	- 729.000	- 731.000	- 732.000	- 710.000
Uitgaven totaal	- 6.094.000	- 7.252.000	- 6.109.000	- 5.202.000
Financiële baten en lasten	7.000	- 238.000	- 238.000	- 10.000
Resultaat	229.000	- 1.174.000	- 45.000	729.000

Exploitatierekening GTU in beginjaren en endstate.

Een toelichting op de afzonderlijke posten uit de meerjarenbegroting:

Inkomsten

Overheidsbijdragen. De overheidsbijdragen worden als relatief stabiel ingeschat. Het departement treft af en toe maatregelen die negatief uitpakken voor onze instelling. In de meerjarencijfers is rekening gehouden met de definitief bekendgemaakte overheidsbijdragen voor 2017, zowel voor de TUA als voor de TUK.

Studentenaantallen. Er is verondersteld dat het aantal studenten in de bachelor een groei van 10% zal laten zien, de instroom in de predikantsmaster stabiel blijft en de algemene master inclusief de Master of Intercultural Reformed Theology) groeit met 40%.

Aantallen graden en promoties. De aantallen promoties en verleende graden zijn de samenvoegingen uit de huidige begrotingen van TUA en TUK. Het aantal promoties wordt geschat op 4 per jaar.

Kerkelijke bijdragen. De kerkelijke bijdragen op basis van de situatie in 2017 zijn als volgt weer te geven:

	aantal kerkleden ca.	kerkelijk quotum	Totale bijdrage in €
		in € per lid	
TUK/GKV	118.000	14,53	1.714.540
TUA/CGK	72.500	7,95	576.375
NGP/NGK	33.000	7,63	251.790
Totaal	223.500		2.542.705

De tabel laat zien dat de kerkelijke bijdragen op dit moment in totaliteit ruim €2.5 mln. bedragen. Deze cijfers zijn het uitgangspunt voor de doorrekeningen in de volgende jaren. In de meerjarencijfers is wel rekening gehouden met vermindering van het aantal kerkleden, en een navenante vermindering van de kerkelijke bijdragen.

Derde geldstroommiddelen. Een grotere derde geldstroom (extern gefinancierd onderzoek) zal worden aangeboden doordat onderzoekers (professioneel ondersteund) extra werk maken van verwerving van deze middelen. In de berekeningen is ervan uitgegaan dat de derde geldstroom stabiel blijft; met verdere vergroting van de derde geldstroom is nog geen rekening gehouden. Op dit punt zijn wel ambities geformuleerd. Omdat extra verwerving van derde geldstroommiddelen vrijwel altijd additionele inzet van onderzoekers op een specifiek domein betekent kunnen deze middelen maar beperkt als dekking van de reguliere bedrijfsvoering worden gebruikt. In de begroting is rekening gehouden met een taakstelling externe inkomsten, ten opzichte van de forse derde geldstromen in de afgelopen jaren die per ultimo 2016 aflopen.

Kosten

In de kostenopstelling van de GTU is rekening gehouden met vermindering van kosten op basis van een gemeenschappelijke bachelor), minderkosten door integratie van de bedrijfsvoering (personeel en materieel), en de aankoop van een pand. Doordat de inrichtingskosten als investeringen worden verwerkt levert dat een structurele afschrijvingslast op, die in de kostenramingen is verwerkt.

Personele kosten GTU. Over personeelsbeleid en personeelsformatie in de nieuwe setting van de GTU is rekenschap gegeven in het hoofdstuk Personeel.

Huisvesting GTU. Ruimtebehoefte berekeningen en kostprijzen zijn gebaseerd op wat in de scholenbouw gebruikelijk is.

Voor de huisvestingsbehoefte is als basis genomen een programma van eisen waarin opgenomen een aula, een gemeenschapsruimte, een bibliotheek. Het gaat bij de kosten voorhuisvesting vooral om huisvesting *an sich*: investeren en exploiteren dus zonder de niet fysieke aspecten als bijv. de personele kosten en synergie op facilitaire ondersteuning.

Uiteraard beïnvloeden onderwijs/onderzoek en de fysieke leeromgeving elkaar: de samenvoeging geeft altijd synergie: delen van faciliteiten, delen van aula, bibliotheek, ontvangst, repro. De samenvoeging zal leiden tot een optimalisatie van de bezetting en benutting van ruimten voor het primaire proces: onderwijs en onderzoek en valorisatie. Het op elkaar afstemmen van de gebruikerstijden en het mogelijk verlengen van de bedrijfstijd kan grote gevolgen hebben voor het vloeroppervlak (in deze fase nog niet verkend). Op basis van ervaringsgegevens kan dit leiden tot een oppervlaktereductie van 15 – 30% t.o.v. de *stand alone* situatie. Wel is er nu rekening gehouden met docentkamers (in Apeldoorn beschikken docenten niet over een werkkamer op de universiteit). Bij deze relatief kleine instellingen kan dit percentage, door de grotere groepsomvang in de nieuwe situatie, nog oplopen. Dit heeft niet alleen gevolgen voor de investering of huur maar ook voor de exploitatie; het schoonmaken, de energie, onderhoud en overige beheerskosten. Het percentage overhead kan hierdoor naar beneden worden bijgesteld (zoals door de overheid geïndiceerd), zodat zo min mogelijk geld bestemd voor onderwijs, onderzoek of kennisuitwisseling naar “stenen” vloeit.

Oprichtingskosten

De besparingen die optreden door een gezamenlijke bachelor worden in de eerste jaren nog niet geheel gerealiseerd omdat de bestaande bachelors op de huidige bestaande locaties gegeven blijven worden. In de sfeer van de huisvesting is dus nog sprake van dubbele huisvestingskosten en er zijn nog dubbele personeelskosten, zolang de unilocatie nog niet gerealiseerd is.

Verder zijn er nog een aantal eenmalige kosten ad ca € 1.100.000:

- Sociaal plan (ca € 1 mln). Bij vorming van de GTU komen alle medewerkers in dienst van de nieuwe instelling GTU. We gaan ervan uit dat na vorming van de GTU de formatiebehoefte minder is dan thans in de beide instellingen. Er zal daarom tot afvloeiing van medewerkers moeten worden overgegaan. Voor deze situatie wordt een sociaal plan gemaakt en een voorziening sociaal plan getroffen. Gedwongen ontslagen zijn alleen aan de orde als natuurlijke afvloeiing niet toereikend is. Zie verder het hoofdstuk over personeel.
- Verhuiskosten onderwijslocaties en bibliotheek: € 100.000. Er kunnen verschillende verhuismo-menten zijn van de bacheloropleiding, de masteropleidingen en de bibliotheek.

Daarnaast zijn er investeringen nodig in integratie van de administratieve systemen, en startkosten voor PR en ICT, en de integratie van de bibliotheken. Deze kosten zijn in de begroting meegenomen.

Er zijn naar verwachting ook eenmalige opbrengsten uit de verkoop van de bestaande gebouwen ad € 3,9 mln. Die opbrengst kan pas worden aangewend voor de aflossing van de financiering van een gezamenlijk pand wanneer de verkoop daadwerkelijk is gerealiseerd.

Conclusie:

- *Er ontstaat in de endstate een ruimschoots kostendekkende exploitatierekening is (€ 0,7 mln positief).*
- *De aanloopkosten zijn over de eerste jaren bij elkaar € 1,1 mln.*

Openingsbalans

De openingsbalans van de GTU bestaat uit de optelsom van eindbalansen van TUA en TUK.

Die is van belang omdat we op basis van een openingsbalans en een cashflowoverzicht kunnen bepalen of de financiering rond te krijgen is van de aanloopverliezen en van de aankoop van een gebouw. De investeringskosten huisvesting (pand en grond) bedragen € 6,4 mln. De investering inventaris en apparatuur belooft ca € 0,6 mln.

<i>Vaste activa</i>	TUA	TUK	OPENINGSBALANS GTU	
Gebouwen en terreinen	2.000.000	1.940.000	3.940.000	
inventaris en apparatuur	3.000	5.000	584.000	
Nieuw pand incl grond			6.427.000	
Financiële vaste activa	<u>133.000</u>		<u>133.000</u>	
	2.136.000	1.945.000		11.084.000
<i>Vlottende activa</i>				
Vorraden	18.000	0.000	18.000	
Vorderingen	187.000	128.000	315.000	
Liquide middelen	<u>165.000</u>	<u>1.311.000</u>	<u>1.476.000</u>	
	370.000	1.439.000		1.809.000
Totaal	<u><u>2.506.000</u></u>	<u><u>3.385.000</u></u>		<u><u>12.893.000</u></u>
<i>Passiva</i>				
Eigen vermogen	1.585.000	1.045.000	2.630.000	
herwaarderingsreserve	285.000	1.479.000	1.764.000	
Voorzieningen	187.000	33.000	220.000	
Langlopende schulden			7.002.000	
Kortlopende schulden	450.000	827.000	1.277.000	
	<u><u>2.506.000</u></u>	<u><u>3.385.000</u></u>		<u><u>12.893.000</u></u>

Openingsbalans GTU

Er is een berekening gemaakt van de mogelijke investeringskosten (bij nieuwbouw) op basis van een aantal aannamen over m² FNO/BVO, exploitatie lasten etc. op basis van het aantal studenten en de geraamde formatie. De ruimtebehoefte is dan 2680 m². Is. Deze ruimtebehoefte is nog niet gebaseerd op een gedetailleerd en specifiek Programma van eisen voor de nieuwe GTU en een concrete locatie/ vestigingsplaats, en is daarom slechts indicatief. De financiële raming is gebaseerd op reële investerings-/ exploitatiekosten voor vergelijkbare projecten in een studentenstad. Andere opties kunnen lager uitkomen.

De investeringskosten worden geraamd op € 6,4 miljoen (incl. grond). Er zijn scenario's doorgerekend voor zowel de huur van een pand als voor de koop van een pand. De verschillen in kosten van beide scenario's blijken niet doorslaggevend voor de keuze.

De regiegroep spreekt de voorkeur uit voor het kopen van een pand, omdat daarmee structureel geborgd is dat het pand zo kan worden ingericht dat het aan de functionele eisen voldoet. Bovendien versterkt koop het gezamenlijke eigenaarschap, en treedt er in de toekomst een dalende kostenlijn op (door aflossingen), terwijl bij huur de kosten zullen toenemen.

Met betrekking tot de waardering van het vastgoed is een rapportage ontvangen van externe deskundigen.

De openingsbalans is opgeschoond voor oneigenlijke zaken zoals de pensioenvoorziening voor hoogleraren uit de TUA.

Financieringsbehoefte en cashflow

Op basis van de openingsbalans en een cashflow overzicht is een meerjarige financieringsbehoefte berekend.

Die financieringsbehoefte is in dit model geraamd op € 7 mln, waarvan ongeveer de helft kortlopend en de helft langlopend te financieren is. Die kosten lopen mee in de meerjaren-exploitatiebegroting. Onderzocht wordt of het mogelijk is deze financieringsbehoefte deels te dekken vanuit kerkelijke middelen. Als dat mogelijk dan wordt de financieringslast naar verwachting minder.

Conclusie:

De financieringsbehoefte is € 7 mln, waarvan de helft kortlopend en de helft langlopend wordt gefinancierd.

Haalbaar!

Op basis van alle berekeningen is de conclusie:

De GTU is financieel haalbaar zonder een beroep op extra middelen vanuit de kerkelijke quota.

Op de langere termijn is het mogelijk kerkelijke quota te harmoniseren. Op een volgende synode zal daar een voorstel voor kunnen worden gedaan.

Risicoanalyse

Bij het opstellen van de financiële paragraaf heeft de werkgroep een globale risicoanalyse opgesteld. Risico's die te maken hebben met wijzigingen in studentenaantallen, opties voor koop en huur, en verschillende niveaus van kerkelijke quota zijn beoordeeld door meerdere scenario's uit te werken. Daarbij zijn vooralsnog steeds de ramingen conservatief opgesteld, om het financiële risico op de totale exploitatie op te kunnen vangen.

Wanneer we weten hoe groot de gevoeligheid van de cijfers is voor verschillende veronderstellingen kan daar ook gericht beleid op gevoerd worden.

De scenario's tonen onder meer aan dat dat veranderingen in studentenaantallen op het grote geheel van belang zijn maar geen zeer grote financiële impact hebben. (bij 10 bekostigde studenten meer of minder is het effect circa € 73.000). De risico's zijn grotendeels in de scenario's verwerkt en bovendien zijn de ramingen conservatief opgesteld, om het financiële risico op de totale exploitatie op te kunnen vangen.

Bijlagen bij deelrapport Financiën en Personeel

Bijlage 1 Reorganisatie-aspecten ten aanzien van personeel

Aanleiding en kader

Wanneer de totstandkoming van de GTU (waar de activiteiten van de TUA en de TUK in worden ondergebracht) leidt tot een verandering in de organisatie zoals bedoeld in artikel 25 lid 1a t/m f van de Wet op de Ondernemingsraden (WOR) – met directe en ingrijpende rechtspositionele gevolgen voor de werknemers – is er sprake van een reorganisatie. Wanneer er sprake is van een reorganisatie geeft de CAO een aantal opdrachten en aanwijzingen. Deze opdrachten en aanwijzingen worden in deze bijlage bij het hoofdstuk Personeel en formatie uiteengezet. De kaders voor de opdrachten en aanwijzingen worden gevormd door hoofdstuk 9 van de CAO Nederlandse Universiteiten.

Artikel 16.16 lid 3 WHW bepaalt dat de overdracht van activiteiten van de TU naar de GTU geschiedt bij notariële akte, en dat ‘in de akte tevens wordt bepaald dat het lichaam waaraan of de rechtspersoon aan wie wordt overgedragen, het personeel in gelijke betrekkingen aan de instelling aanstelt met ingang van de datum van overdracht.’ Niet de overgang van het personeel naar de GTU maakt dat er sprake is van een reorganisatie. Pas wanneer in de inrichting van de GTU keuzes worden gemaakt, die directe en ingrijpende rechtspositionele gevolgen hebben voor de werknemers, spreken we van een reorganisatie.

Plannen

In een reorganisatie zijn drie plannen van belang:

- Het reorganisatieplan
- Het personeelsplan
- Het sociaal plan

In de CAO staat beschreven welke informatie de bovenstaande plannen moeten bevatten. Ook staat in de CAO beschreven op welke wijze medezeggenschap van toepassing is op bovenstaande plannen. Aan de planvorming gaat de melding van het voornemen tot reorganisatie vooraf. Zowel het Lokaal Overleg (LO, het overleg met de bonden) als de Universiteitsraad (UR) moeten tijdig van de voorgenomen reorganisatie in kennis gesteld worden.

In ieder geval moet melding gemaakt worden van:

- De aanleiding van de organisatie
- Het doel van de reorganisatie

- De procedure die zal worden gevolgd bij de voorbereiding en uitvoering van de reorganisatie (inclusief een globale planning in tijd)
- De te verwachten rechtspositionele gevolgen (in algemene zin)

Inhoud plannen

Nadat melding is gemaakt van het voornemen tot reorganisatie, werkt de organisatie het reorganisatie-, het personeels- en het sociaal plan verder uit. Hieronder is beschreven welke informatie de betreffende plannen bevat.

Reorganisatieplan

Het reorganisatieplan beschrijft nauwkeuring de beoogde verandering van de organisatie en vermeldt in ieder geval:

- Doel en taak van de nieuwe organisatie
- De kwantitatieve bezetting (fte's)
- De kwalitatieve bezetting (functies)

Personeelsplan

Het personeelsplan beschrijft (op basis van het reorganisatieplan) de te verwachten rechtspositionele gevolgen voor de individuele werknemer. Dat plan bevat in ieder geval:

- Van welke werknemers de organisatorische positie wijzigt en op welke wijze
- Welke werknemers met ontslag bedreigd zijn
- Voor welke werknemers de rechtspositie, anders dan ontslag, direct en ingrijpend wijzigt
- Op welke wijze met de te verwachten rechtspositionele wijzigingen omgegaan wordt (het Sociaal Plan)

Wanneer er sprake is van ingrijpende rechtspositionele gevolgen voor werknemers wordt een Sociaal Plan gemaakt.

De kaders van het Sociaal Plan worden gevormd door het 'Kader voor sociaal beleid bij reorganisatie' (hoofdstuk 9, paragraaf 2 CAO NU). Zie ook hieronder.

Werkwijze

Wanneer op basis van het reorganisatieplan en het personeelsplan duidelijk is voor welke functie de reorganisatie rechtspositionele gevolgen heeft, ontstaan er 3 groepen.

NB.: Bij een eventuele verhuizing vervalt optie a. Een verhuizing wordt gekwalificeerd als ingrijpende verandering.

- a. Medewerkers voor wie de reorganisatie geen gevolgen heeft.
- b. Medewerkers voor wie de reorganisatie wel gevolgen heeft voor de rechtspositie (andere functie-invulling, andere benoemingsomvang, andere vestigingsplaats, etc.), maar waarvoor geen algeheel ontslag dreigt.
- c. Medewerkers voor wie ontslag dreigt.

Om te bepalen voor wie ontslag dreigt, wordt als volgt te werk gegaan:

1. Bepalen welke functies uitwisselbaar zijn.
De uitwisselbaarheid wordt bepaald door het niveau en de aard van de werkzaamheden. Welke functies lijken zo op elkaar dat ze door de medewerkers uit al die functies uitgevoerd kunnen worden. De functies worden gegroepeerd.
2. Als dat geen bezwaar oplevert voor de kerkelijke vertegenwoordiging van kerkenverbanden, dan wordt de volgende standaardmethode gevolgd. Binnen de uitwisselbare functies worden de werknemers met het kortste dienstverband als eerste op de lijst van met ontslag bedreigde medewerkers geplaatst.
Wanneer er meerdere ontslagen binnen de uitwisselbare functies vallen, wordt gewerkt met een leeftijdsgroep (15-25, 25-35, 35-45, 45-55, 55 en ouder).
3. Wanneer er sprake is van specifieke kennis of competenties, mag de werkgever gemotiveerd afwijken van de ontslagvolgorde.
4. Wanneer de volgorde niet bepaald kan worden omdat twee medewerkers exact dezelfde lengte van dienstverband hebben, beslist de werkgever.

Omdat de rechtspositionele gevolgen eerst gelden op het moment dat de activiteiten naar de GTU zijn overgedragen, geldt voor het bepalen van de ontslagvolgorde geen aparte lijst voor medewerkers van de TUA dan wel van de TUK. Beiden worden geacht vanaf de oprichting van de GTU bij deze organisatie te horen. De ontslagvolgorde wordt dus bepaald voor de GTU en niet voor de TUA, dan wel de TUK, tenzij dit bezwaren oplevert voor de vertegenwoordiging van kerkverbanden in de GTU.

Aspecten in het Sociaal plan

Het Sociaal Plan beschrijft hoe omgegaan wordt met de rechtspositionele gevolgen. Wanneer naast een reorganisatie ook een verhuizing aan de orde is, beschrijft het Sociaal Plan hoe omgegaan wordt met extra reiskosten en reistijd, wie hiervoor in aanmerking komt en voor hoelang.

Voor met ontslag bedreigde medewerkers wordt beschreven hoe de medewerker ondersteund wordt bij het vinden van een andere baan. De volgende mogelijkheden worden beschreven:

1. Werknemer neemt zelf ontslag. De CAO schrijft dan een mobiliteitspremie voor (art. 9.8a)

2. De werknemer neemt niet zelf ontslag. De werkgever zoekt dan naar andere passende werkzaamheden (art. 9.12). Dit kan leiden tot herplaatsing van een medewerker. Voor herplaatsing geldt een aantal voorwaarden, onder andere dat de werkzaamheden passend moeten zijn (definitie van passend is beschreven in art. 9.12a).
3. De werknemer neemt niet zelf ontslag, herplaatsing is (nog) niet aan de orde. De werknemer komt in aanmerking voor op zijn/haar situatie afstemde employability voorzieningen (her-, om-, bijscholing).
4. Wanneer de werknemer binnen de periode van ontslagbescherming niet zelf ontslag heeft genomen, niet herplaatst is, of geen andere baan gevonden heeft, wordt ontslag aangevraagd. Medewerker komt dan in aanmerking voor de transitievergoeding. De ontslagbeschermingstermijn is 10 maanden na aanzegging van dreigend ontslag.

Inspraak en medezeggenschap in een reorganisatie

In een reorganisatie zijn het Lokaal Overleg (LO) en de Universiteitsraad (UR) de belangrijkste medezeggenschapsorganen. In onderstaand schema is aangegeven op welke wijze en op welke plannen de medezeggenschap in de CAO is geregeld.

	Lokaal Overleg	Universiteitsraad	Medewerkers
Melding ingrijpende rechtspositionele gevolgen	1 x in de gelegenheid tot het bespreken van de gevolgen (art 9.3)		
Reorganisatieplan		Adviesrecht	
Personeelsplan			Reactie door de medewerkers voor wie ingrijpende rechtspositionele gevolgen aan de orde zijn
Sociaal plan	Instemming (NB.: Het Lokaal Overleg zal afstemmen met de UR en met de medewerkers)		

Bijlage 2 Uitgangspunten openingsbalans en begroting.

Openingsbalans:

Als basis is genomen de balans TUK/TUA 2015

Hierop zijn de volgende aanpassingen gedaan:

- Herwaardering gebouwen TUK en TUA (o.b.v. rapportages externe deskundigen)
- Herwaardering inventaris TUK
- Uitgangspunt is dat de voorziening emeritering hoogleraren TUA buiten de GTU wordt gehouden, ook de liquide middelen die hiervoor worden aangehouden zijn buiten beschouwing gelaten.
- Uitgangspunt is dat de egalisatierekening investering TUK vrijvalt ten gunste van het Eigen Vermogen.

Resultaat:

- Als basis voor de jaren 2018 en 2019 zijn de resultaten uit de meerjarenbegrotingen genomen.

De navolgende kosten zijn in deze berekeningen buiten beschouwing gelaten:

- Kosten pensioen emeriti en bijdrage emeritikas voor 2 huidige hoogleraren TUA
- Kosten indexatie reeds ingegane pensioenen TUK

Bijlage 3 Vervolg stappen huisvesting GTU

Omdat de werkgroep Vestigingsplaats zich in haar advies beperkt tot de plaats van vestiging, worden de vervolgactiviteiten op het gebied van huisvesting hier benoemd.

De vervolgstappen voor een nadere concretisering van de businesscase (BC) huisvesting voor de GTU, zoals die vanaf november zullen worden uitgevoerd, zijn:

1. Programma van Eisen op hoofdlijnen ten behoeve van de businesscase

Een nadere uitwerking van het gezamenlijk programma van eisen en wensen (PvE) voor de GTU op hoofdlijnen: ruimtelijk, functioneel, technisch en financieel. Dit kan omdat het alleen input is voor de business case op hoofdlijnen gebeuren, in een aantal workshops in een beperkte doorlooptijd.

2. Afweging verkoop

Met een schouw van de bestaande huisvesting van TUA en TUK, afstemming met de gemeente en een Quick Scan van de huisvesting en vastgoedmarkt in de betreffende plaats, is een inschatting gemaakt van een haalbare verkoopwaarde.

3. Beleidskeuzes businesscase

Vaststelling van het beleid ten aanzien van de uitgangspunten voor de totale bedrijfsvoering van de nieuwe GTU, waaronder de inzet van exploitatie voordeel; etc. Op basis van diverse voorbeelden zijn deze uitgangspunten relatief snel te bepalen.

4. Quick scan haalbaarheid verschillende scenario's

Het scannen van de markt in de nieuwe vestigingsplaats op verschillende scenario's: huur, koop of nieuwbouw/ verbouw. De scan vindt plaats aan de hand van het globale Programma van Eisen. Hierbij geeft een Quick Scan, waarbij gemeente, lokale makelaars en/of het (onderwijs of vastgoed) netwerk worden benut, vaak al een goed beeld van de mogelijkheden en haalbare scenario's. Op basis van een voorkeursscenario is er snel een beeld te krijgen van de Life Cycle Costs (LCC). Dit proces kan samenvallen met activiteit 2 en 3 en heeft een duur van ca. 2 maanden.

Deelrapport 4: Vestigingsplaats

Titel: Quo Vadis!

Inhoudsopgave

<u>Samenvatting</u>	140
<u>1. Opdracht en samenstelling werkgroep</u>	142
<u>2. Context en voorbereiding</u>	144
<u>2.1 Context</u>	144
<u>2.2 Ontvangen informatie</u>	144
<u>3. Gevolgde werkwijze</u>	145
<u>3.1 Eerste selectie</u>	145
<u>3.2 Definitieve keuze</u>	146
<u>4. Considerata en Criteria</u>	147
<u>4.1 Considerata</u>	147
<u>4.2 Criteria en gewichten</u>	149
<u>5. Advies in twee stappen</u>	152
<u>5.1 Eerste selectie</u>	152
<u>5.2 Definitieve keuze</u>	153
<u>6. Evaluatie</u>	156
<u>6.1 Evaluatie van het resultaat</u>	156
<u>6.2 Evaluatie van het proces</u>	159
<u>Bijlagen</u>	160
<u>Bijlage A Opdrachtbeschrijving Werkgroep Vestigingsplaats</u>	161
<u>Bijlage B Lijst van en korte toelichting op de ontvangen informatie</u>	163
<u>Bijlage C Resultaatmatrix van eerste selectiestap</u>	166

Samenvatting

De regiegroep GTU heeft in maart 2016 een hoofdlijnenrapport *Winst in Meervoud* aan de stakeholders aangeboden waarin Utrecht als vestigingsplaats wordt voorgedragen. Dit heeft in de achterban zo veel vragen opgeroepen dat een externe werkgroep Vestigingsplaats is samengesteld met leden die geacht worden een onbevangen advies uit te brengen. Dit document is het rapport van deze werkgroep.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 formuleert de opdracht aan de werkgroep en geeft de samenstelling weer. In hoofdstuk 2 wordt het belangrijkste bezwaar tegen de keuze in *Winst in Meervoud* samengevat, het gevoel dat is toegeschreven naar een vooraf gewenste oplossing. Hoofdstuk 3 biedt een introductie in de gevolgde werkwijze. Er is in twee stappen van grof naar fijn gewerkt. De eerste stap heeft het karakter van inventarisering en eerste verkenning. Hierin zal de werkgroep werken van een 'longlist' naar een 'short list'. In de tweede stap vindt de definitieve keuze plaats. Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van de considerata waarin het gevoel van de werkgroep over diverse ingebrachte suggesties en gezichtspunten expliciet of impliciet wordt geformuleerd. Dat mondt uit in 14 criteria voor het selecteren van de meest geschikte vestigingsplaats. Bij die selectie zullen drie verschillende maximale gewichten worden gebruikt, óf 2, óf 3, óf 5. De waardering die per vestigingsplaats aan een criterium wordt gegeven, kan worden gekozen tussen 0 en dat maximum. Op basis van alle voorbereidende activiteiten zal de werkgroep in hoofdstuk 5 haar selectie uitvoeren. Het resultaat en de procesgang worden geëvalueerd in hoofdstuk 6.

Eerste selectie

In de stap voor een eerste selectie zijn 10 potentiële vestigingsplaatsen benoemd (vijf universiteitssteden en vijf plaatsen met een hogeschool). Bij de universiteitssteden wordt gemotiveerd waarom die al dan niet worden meegenomen in de selectie. Per vestigingsplaats en criterium geven de leden van de werkgroep individueel een waardering. Dit leidt tot een ranglijst van de 10 vestigingsplaatsen, waarbij de hoogste vier plaatsen worden ingenomen door Ede (afgestemd op Utrecht), Utrecht, Amsterdam en Groningen.

Definitieve keuze

In de tweede stap voor de definitieve keuze ontstond in de werkgroep gaandeweg consensus en groeide de wens voor een uitkomst waarmee de leden unaniem kunnen instemmen. Ook wordt in deze fase van het proces een veel hogere waardering gegeven aan het criterium monastieke omgeving en vormgeving.

Grote academiesteden kunnen kandidaat voor vestigingsplaats blijven als de huisvesting wordt gerealiseerd in het (ruim opgevatte) buitengebied van de stad. De wil tot consensus

leidt tot een verdere reductie van kandidaten voor vestiging tot Ede en 'Utrecht', waarbij Ede is afgestemd op Utrecht en de quotes bij Utrecht de voorwaarde weergeven van vestiging in het buitengebied.

De werkgroep acht in de definitieve selectie slechts 5 van de 14 criteria nog maar onderscheidend en motiveert waarom. Deels werden ze voor de overgebleven twee kandidaten al in de eerste selectie gelijk gewaardeerd en deels is sprake van correcter interpretatie of voortschrijdend inzicht.

In de tweede stap zijn weer drie verschillende maximale gewichten toegekend, te weten 3, 2 en 1. Een te geven waardering loopt dus óf van 0 tot 3, óf van 0 tot 2, óf van 0 tot 1.

De waardering die de leden individueel hebben toegekend aan de vijf overgebleven criteria leidt tot een overtuigende keuze voor 'Utrecht'.

Advies

Het advies van de werkgroep luidt daarmee: Vestig de Gereformeerde Theologische Universiteit in Utrecht, onder de voorwaarde dat dit gebeurt in het (ruim opgevatte) buitengebied van de stad.

Evaluatie

In hoofdstuk 6 evalueert de werkgroep zowel het bereikte resultaat als het proces waarmee dat werd bereikt. Achteraf heeft de werkgroep in de fase van de definitieve selectie onnodig gewerkt met nieuwe gewichten. Waren de gewichten uit de verkennende eerste fase weer gebruikt, dan zou hetzelfde resultaat zijn gevonden.

Voor de leden van de werkgroep is duidelijk geworden dat het komen tot een unaniem eindrapport een boeiend en gecompliceerd proces is. Het is een zoektocht geweest naar objectiviteit, met groeiende consensus en unanimiteit als een ontvangen geschenk. Ook de werkgroep weet dat criteria niet in beton gegoten zijn. De leden kregen gaandeweg een scherper beeld van de inhoud en het gewicht van de criteria, waardoor sommige anders verstaan en gewaardeerd gingen worden. Complexiteit laat zich tenslotte niet vangen in een matrix.

Van de leden werd voortdurend verwacht hun eigen motieven op zuiverheid te bevragen en rekening te houden met belangen van en weerstanden bij anderen. Deze oproep geeft de werkgroep ook graag mee aan de lezers van dit rapport.

1. Opdracht en samenstelling werkgroep

Introductie

De Theologische Universiteit van Apeldoorn (TUA) en Theologische Universiteit van Kampen (TUK) zijn met elkaar in gesprek over de oprichting van een Gereformeerde Theologische Universiteit (GTU) waarin beide universiteiten kunnen opgaan. Dat is de beoogde predikantsopleidingsplaats voor de Christelijke Gereformeerde Kerken, Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) en Nederlandse Gereformeerde Kerken. Een regiegroep GTU is verantwoordelijk voor alle te regelen zaken zoals opleiding, onderzoek, plaats van vestiging en huisvesting. Aan het beraad in de regiegroep neemt - naast de drie betrokken kerkgemeenschappen – ook de Gereformeerde Bond (GB) binnen de Protestantse Kerk in Nederland (PKN) deel. Het door de regiegroep te schrijven eindrapport zal voor instemming worden voorgelegd aan de synodes van de deelnemende kerken.

Werkgroep Vestigingsplaats

Voor de plaats van vestiging heeft de regiegroep GTU een werkgroep Vestigingsplaats GTU in het leven geroepen, bestaande uit externe vertegenwoordigers van de betrokken partijen, een tweetal ouderejaars studenten van respectievelijk de TUA en de TUK, en een onafhankelijke voorzitter. Het doel van de werkgroep is de ontwikkeling en formulering van een goed onderbouwde visie op de vestigingsplaats voor de GTU, uiteengezet in een rapport en uitlopend op een advies aan de regiegroep. Tenzij er in de regiegroep bezwaren van overwegende aard worden ingebracht zal de regiegroep het advies als bindend beschouwen en als deel van het eindrapport voor instemming aan de synodes voorleggen.

Samenstelling van de werkgroep

Voorzitter

J. Blaauwendraad, oud-hoogleraar en oud-rector TU Delft

Secretaris

H.W. den Boer, ambtelijk secretaris van de regiegroep

Externe vertegenwoordigers

GB: J.G. de Groot, oud-burgemeester

NGP: B. Versteeg, oud-manager ICT, Scriba Landelijke Vergadering NGK

TUA: ds J. Westerink, oud-synodepreses CGK

TUK: A.P. Boonstra, H.R. directeur Capgemini

Studenten

TUA: A.J. de Jong

TUK: A. Dubbink

Opdrachtbeschrijving

De regiegroep verzoekt de werkgroep Vestigingsplaats om haar te voorzien van een onderbouwd(e), beargumenteerd(e) en afgewogen visie en advies voor de vestigingsplaats waar de Gereformeerde Theologische Universiteit de meeste ontwikkelmogelijkheden heeft (zie ook bijlage A). Rekening houdend met de primaire kaders van de GTU, te weten: het academisch karakter als theologische universiteit, het studentenperspectief, wettelijke vereisten van macrodoelmatigheid, de onderscheiden kerkelijke en universiteitsculturen die in de GTU samenkomen, eventuele schadelijke neveneffecten voor zusterinstellingen.

De werkgroep wordt verzocht de door de regiegroep opgestelde criteria, argumentatie en keuzes ten minste te toetsen aan de schriftelijke reacties van de stakeholders op het rapport *Winst in Meervoud* en meerdere vestigingsplaatsen tegen elkaar af te wegen, om uiteindelijk te adviseren de GTU in één bepaalde plaats te vestigen.

De werkgroep heeft er goede nota van genomen dat de opdracht uitsluitend de plaats van vestiging betreft en niet de huisvesting binnen die vestigingsplaats.

Termijn

In verband met de eindrapportage aan de synodes ziet de regiegroep het rapport van de werkgroep graag uiterlijk 31 oktober tegemoet.

2. Context en voorbereiding

2.1 Context

De oprichting van de werkgroep staat in het kader van een eerder huisvestingsrapport van de regiegroep (*Winst in Meervoud*) aan de stakeholders van de GTU, waarop is gereageerd met verzoeken om een nadere visie op, onderbouwing en afweging van de keuze voor een vestigingsplaats. In *Winst in Meervoud* is de voorkeur Utrecht als vestigingsplaats genoemd, waarop vanuit de gremia van de stakeholders gereageerd is met een reeks vragen voor opheldering en onderbouwing.

Het gevoel is ontstaan dat nadelen niet of onvoldoende zijn afgewogen tegen voordelen. De onderbouwing van de keuze is als kwetsbaar ervaren. De wijze waarop de keuze voor Utrecht beargumenteerd is, wekt de indruk dat de keuze voor Utrecht al vast stond vóór het rapport geschreven is. Alle argumenten tegen Utrecht zijn weggewoven of niet genoemd, alles in Utrecht is goed.

Als bezwaar tegen *Winst in Meervoud* is onder meer genoemd dat aan alle criteria hetzelfde gewicht is toegekend. Ook heeft de werkgroep goede nota genomen van de behoefte aan afweging van een academische en monastieke setting voor theologiebeoefening.

De keuze van de vestigingsplaats is een lastig punt waar veel mensen binnen TUA en TUK mee worstelen. Zij voelen zich in hun bezwaren door de regiegroep niet serieus genomen.

De werkgroep heeft inzage gekregen in de reactie van het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond (GB). De focus van die reactie ligt op het uitblijven van een uitgewerkte alliantie tussen de PThU en de GTU, waardoor bestuurlijke betrokkenheid van de GB bij de GTU ver weg genoemd wordt.

2.2 Ontvangen informatie

De werkgroep heeft 21 stukken ontvangen die in het algemeen een vertrouwelijk karakter hadden. Ze zijn ook verschillend van aard en laten vanuit diverse invalshoeken zien wat er op het gebied van de plaats van vestiging voor de GTU speelt. Door de secretaris van de werkgroep zijn de stukken van een korte toelichting voorzien. In bijlage C is een overzicht opgenomen van de stukken die de werkgroep ter voorbereiding heeft ontvangen, inclusief de toelichting erop.

3. Gevolgde werkwijze

De werkgroep heeft haar taak in twee stappen uitgevoerd, van grof naar fijn. In de eerste stap zijn tien potentiële vestigingsplaatsen beschouwd en heeft de werkgroep veertien criteria aangelegd. Het resultaat is een ranglijst van de potentiële vestigingsplaatsen. De werkgroep noemt het hierna een eerste selectie.

In de tweede stap is verder gegaan met de vier hoogste plaatsen in de ranglijst. Het aantal criteria is gereduceerd tot vijf omdat alleen die nog onderscheidend waren voor het maken van de definitieve keuze.

De werkgroep van zeven leden is drie keer bijeen geweest, in elke vergadering met één absentie, steeds een ander lid. Dat was twee keer om gezondheidsredenen en één keer door een zakelijke verplichting. In de beslissende derde bijeenkomst kon het afwezige lid telefonisch bij het beraad betrokken worden.

3.1 Eerste selectie

Zoals gezegd zijn 10 potentiële vestigingsplaatsen benoemd en 14 criteria geselecteerd om de potentiële vestigingsplaatsen aan te toetsen. Dat levert 10 bij 14 combinaties, totaal 140. Aan de criteria is een verschillend gewicht toegekend; een criterium kon maximaal 2, 3 of 5 punten krijgen. Elk lid van de werkgroep heeft individueel een 10 bij 14 matrix ingevuld en aan elk van de 140 velden punten toegekend. Daarbij kon een criterium het volle maximale aantal punten krijgen (2, 3 of 5), maar ook slechts een deel ervan of zelfs 0.

Uit de zeven ingevulde matrices kan een resultaatmatrix worden samengesteld. De werkgroep heeft voor elk van de 140 velden gekeken welke score het meest voorkwam, de modus. Deze aanpak is statistisch het meest verantwoord. Het neemt de meerderheid als uitgangspunt en voorkomt dat individuele uitschieters de uitkomst sterk beïnvloeden.

Door per vestigingsplaats de scores van de 14 criteria te sommeren volgt een ranglijst voor de 10 vestigingsplaatsen. Het dient vermelding dat de werkgroep zich in deze stap geen enkele beperking heeft opgelegd en voorshands heeft verondersteld dat alle tien potentiële vestigingsplaatsen acceptabel zijn voor elk lid van de werkgroep en dat er draagvlak voor is op het grondvlak.

Volgens de werkgroep geeft het werken met een matrix een eerste indruk hoe we naar de aangeboden mogelijkheden kijken. Het kan niet zo zijn dat we ons helemaal door de getallen laten leiden. Ze kunnen niet meer zijn dan een eerste indicatie en zijn een filter voor de overgang naar tweede stap van definitieve keuze.

3.2 Definitieve keuze

In de tweede stap is de werkgroep verder gegaan met de vier vestigingsplaatsen die het hoogste scoorden. In deze stap ontstond in de werkgroep gaandeweg consensus en de wens tot unanimiteit. Er is aan gehecht dat elk lid het eindresultaat wil verdedigen indien tot toelichting of uitleg geroepen. Dat leidde ertoe dat twee vestigingsplaatsen van de vier overbleven. Voor het maken van een gekwalificeerde definitieve keuze heeft de werkgroep slechts vijf van de veertien criteria hoeven gebruiken omdat alleen die nog onderscheidend werden geacht.

4. Considerata en Criteria

4.1 Considerata

- De werkgroep weet dat de regiegroep overleg voert met de Protestantse Theologische Universiteit (PThU) over de relatie met de GTU, maar de werkgroep heeft geen criterium kunnen aanleggen ten aanzien van de relatie PThU en GTU. De werkgroep acht de zelfstandigheid van de GTU een voorwaarde, zonder dat dit bredere samenwerking (in de toekomst) uitsluit. De werkgroep acht de vestigingsplaats hierop niet primair van invloed.
- Sterk gelieerd aan de verhouding tot de PThU is de relatie met de Gereformeerde Bond (GB). De werkgroep noteert met instemming dat de GB participeert in de regiegroep en dat de regiegroep een vertegenwoordiger van de GB in de werkgroep heeft willen opnemen. De werkgroep neemt kennis van de loyaliteit van de GB jegens de PThU, gelet op zijn eigen missie binnen de PKN, maar heeft gemeend dat ze zich niet kan laten leiden door een 'niet akkoord' van de GB die voortkomt uit haar relatie tot de PThU.
- De betekenis van de GTU voor de kerken bestaat uit meer dan alleen de opleiding van predikanten. De universiteit zal ook activiteiten ontwikkelen voor het gewone kerklid in de vorm van cursussen, congressen en dergelijke. Een centrale ligging binnen het verzorgingsgebied van de deelnemende kerken is daarvoor stimulerend.
- De werkgroep is zich bewust dat de homogeniteit van de achterban in de Gereformeerde Kerken (GKv) en Nederlandse Gereformeerde Kerken (NGK) aanzienlijk groter is dan in de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK) en wil dat verdisconteren in haar taakopvatting. In de Christelijk Gereformeerde Kerken beeldt het ene deel meer af op de GKv en NGK en een ander deel op de Hersteld Hervormde Kerk of Gereformeerde Gemeenten. Van dat laatste deel is de spreiding minder gelijkmatig over het land, met een zwaartepunt in Zuid-Holland en Utrecht.
- In de TUA (maar ongetwijfeld ook in de TUK) bestaat een deel van de studenten uit gehuwde personen die dagelijks reizen tussen de gezinswoning en de universiteit in Apeldoorn (c.q. Kampen). Deze komen meest uit het westen van het land en hebben deels een baan.
- De werkgroep heeft geoordeeld dat de aanwezigheid van faculteiten en wetenschappelijke instituten die voor de GTU van belang zijn, met name gewenst zijn uit oogpunt van onderzoek (bijvoorbeeld faculteiten met oude talen, Qumran institute in Groningen en NINO in Leiden). Om die reden is die wens minder dringend, want onderzoekers zijn bereid tot reizen en de instituten zijn anyhow niet tot één stad beperkt. Waar de GTU zich ook vestigt, steeds zal naar universiteiten in andere steden worden gereisd of moet er mee worden samengewerkt.
- De werkgroep is niet ongevoelig voor de vraag wat vestiging van de GTU in een plaats anders dan Amsterdam en Groningen (waar de PThU-vestigingen zijn) op

termijn betekent voor het voortbestaan van de theologiebeoefening in het algemeen. Toch heeft ze zich daardoor niet laten leiden in het besef dat op dit terrein geen enkele zekerheid kan worden geboden. De geschiedenis van de laatste decennia op theologisch-academisch terrein heeft dat onmiskenbaar aangetoond.

- Het belang van een monastieke omgeving voor de opleiding van predikanten is voor de werkgroep in de loop van haar werkzaamheden gegroeid van 'niet onbelangrijk' naar 'zwaarwegend'. De kleinschaligheid van provincieplaatsen als Zwolle, Ede en Gouda klinkt dan al gauw als een voordeel. In de visie van de werkgroep is een monastieke omgeving ook te realiseren in grote steden met een universitaire gemeenschap door te denken aan de vorm van een 'college' zoals sommige universiteiten al 'university colleges' kennen of te kiezen voor een vestiging in de rand c.q. het buitengebied van de grote stad. Voor de werkgroep is dat niet 'uitwijken naar de buitenwijken' maar kan het een bewuste keuze zijn.

Overigens is de realiteit nu dat (in Apeldoorn) meer dan de helft van de studenten forens is. Of dit zich laat omvormen tot een 'college'-achtige omgeving is open voor discussie, mede gelet op het reizende deel gehuwde studenten dat reeds een gezin heeft.

- Het kostenaspect heeft de werkgroep meegewogen voor zover het de student aangaat. Primair moet gedacht worden aan kosten van wonen in of nabij de vestigingsplaats. Effecten van het financieringsstelsel voor universiteiten en studenten zijn buiten beschouwing gelaten, gelet op wat in het vorige punt onder de aandacht is geweest. De werkgroep overweegt daarbij dat de GTU een keuze moet maken voor ten minste een aantal decennia en de houdbaarheid van zulke overheidsbeslissingen lijkt eerder in de orde van een regeringsperiode.
- Financieringsmogelijkheden of het beschikbaar zijn van geschikte locaties in de beschouwde vestigingsplaatsen zijn niet onderzocht. Door de ontkoppeling van vestigingsplaats en huisvesting liggen die aspecten voor rekening van de regiegroep. Ook het verbinden van de huisvesting met het soort opleiding dat de GTU wil zijn was geen expliciet onderdeel van de opdracht, maar is evenwel verdisconteerd in het criterium monastieke (v)o(r)mgeving.
- Evenals *Winst in Meervoud* heeft de huidige werkgroep Apeldoorn en Kampen niet als potentiële vestigingsplaats beschouwd om redenen van draagvlak in de achterban. Dat heeft ook nog een andere reden. Er is veel begrip voor dat beide steden een klank hebben voor de kerkelijke achterban met herinneringen hoeveel 'hun' universiteit heeft ingebracht voor de eigen kerken. Maar Apeldoorn en Kampen kunnen naar de mening van de werkgroep niet de in het huidige tijdsgewricht gewenste interdisciplinaire academische omgeving bieden. Daarvoor is het aanbod van onderwijs en het uitgevoerde onderzoek te monodisciplinair. De samen te voegen universiteiten en de GTU heten wel universiteit, maar zijn beslist niet universeel met één faculteit voor theologie. Dat is alleen een brede universiteit met diverse faculteiten.

Onze postmoderne, neoliberale tijd is anders dan die waarin de kerken CGK, Gkv en NGK begonnen. De werkgroep huldigt de mening dat toekomstige predikanten zich bij voorkeur moeten ontwikkelen in een bredere universitaire omgeving waarin ze de Bijbel en de samenleving leren kennen, deze kunnen observeren, interpreteren, evalueren en daarmee beter toegerust zijn de gemeenten te dienen.

- Als de werkgroep het goed sondeert geeft de keuze voor een universiteitsstad meer zorg aan TUA-zijde dan aan TUK-zijde. Ook lijkt het de TUA meer uit te maken dan de TUK op welke universiteitsstad de GTU gaat afbeelden of zich gaat richten. De werkgroep heeft daar veel begrip voor, maar benadrukt toch de noodzaak van een 'sense of urgency' vanwege ernstige twijfel of beide universiteiten op termijn zelfstandig verder kunnen. De keuze zou wel eens (sneller dan vermoed) kunnen worden: gezamenlijk universiteit blijven in één vestigingsplaats die niet onze eerste keuze is of terugvallen op het scenario van een eigen 'school' voor het (alleen maar) opleiden van de predikanten.
- In *Winst in Meervoud* heet één van de criteria 'externe effecten en eisen'. Daarbij komen aan de orde de macrodoelmatigheid van de overheid en eventuele ongewenste effecten voor bijvoorbeeld zusterinstellingen. De werkgroep verwacht op het punt van de macrodoelmatigheid geen serieuze problemen omdat er geen universiteit bij komt maar twee fuseren tot één. Bovendien leidt de GTU primair op voor een eigen arbeidsmarkt. Het heeft geen gewicht gekregen in de afweging van vestigingsplaatsen.
- Het wegnemen van ongewenste effecten naar zusterinstellingen is naar de mening van de werkgroep een rol van de regiegroep na keuze van de vestigingsplaats. De werkgroep beschikt niet over de informatie en het inzicht om dit aspect te behartigen. Gegeven de korte afstanden tot welke vestigingsplaats dan ook, ziet de werkgroep wel hoe een bepaalde keuze samenwerking met zusterinstellingen in meer of mindere mate kan bevorderen, maar ze denkt niet dat een bepaalde keuze een zusterinstelling wezenlijk kan schaden.
- De missionaire overweging om de vestigingsplaats juist te kiezen waar nog geen theologiebeoefening wordt gevonden of gereformeerde presentie zwak is – denk aan het zuiden en oosten van het land – is in de werkgroep aan de orde geweest, maar kreeg nauwelijks bijval. Vestiging in deze regio's mocht er als resultaat uitkomen, maar er is niet op gestuurd. Reden is vooral dat een missionaire taakopvatting de universiteit afleidt van haar eigenlijke doel.

4.2 Criteria en gewichten

1. Academische inbedding (5 punten)

Er is sprake van een goede (afstand tot) academische inbedding. Dit vergemakkelijkt de beoogde samenwerking.

2. *Geestelijke aansluiting (5 punten)*

Het is een goede omgeving om *pietas et scientia* gestalte te geven. Er is geestelijke herkenning. Dit is onderdeel van de inspirerende omgeving.

3. *Ligging in het verzorgingsgebied van de kerken (3 punten)*

De plaats is gunstig gelegen, gezien de spreiding van kerken over het land en rekening houdend met modaliteiten binnen de kerken.

4. *Christelijk studentennetwerk (5 punten)*

Er is een levendig christelijk studentennetwerk/-leven aanwezig.

5. *Studenten 'traffic' (5 punten)*

Deze plaats heeft de potentie om het studentenverkeer van en naar de GTU te bevorderen (bijvoorbeeld via minors en cursussen).

6. *Aanwezigheid Theologische Faculteit (3 punten)*

In deze plaats is een theologische faculteit aanwezig. De werkgroep vindt dit belangrijk, maar heeft het minder zwaarwegend geoordeeld dan geestelijke herkenning en een goed christelijk studentennetwerk. De werkgroep kan niet uitsluiten dat de vestiging van de GTU mogelijk een schadelijk neveneffect heeft voor een instelling als reeds een theologische faculteit aanwezig is.

7. *Schaalgrootte (2 punten)*

In deze plaats zal een kleinschalige, op elkaar betrokken, gereformeerde universitaire gemeenschap goed gedijen. Het oordeel van de werkgroep: Fijn als het er is, maar minder zwaarwegend. Vestiging binnen een grote academiestad is minder aantrekkelijk dan vestiging in het buitengebied.

8. *Toekomstige ontwikkeling van predikantsopleidingen (2 punten)*

Ook als er in de toekomst predikantsopleidingen verdwijnen, meer moeten samenwerken, of moeten fuseren, is dit een geschikte vestigingsplaats.

9. *Belang van kerken bij/in predikantsopleidingen (5 punten)*

Als de GTU in deze plaats is gevestigd, kunnen de kerken het meest van haar faciliteiten profiteren en is de GTU in de beeldvorming van de kerken het meest 'aanwezig'. De

aanwezigheid in de regio van kerkelijke gemeenten van alle deelnemende partijen fungeert als een natuurlijke inbedding van de studenten en de predikantsopleiding.

10. Zelfstandigheid (5 punten)

In deze plaats kan de GTU als zelfstandige universiteit het meest tot haar recht komen om alle gewicht te leggen op de versterking van de gereformeerde theologie c.q. kan de GTU een zelfstandige positie innemen.

11. Consequenties voor het personeel (3 punten)

Deze vestigingsplaats is gunstig wat betreft de consequenties (van een verhuizing) voor het personeel. Het is een eenmalig voordeel, daarom niet al te zwaarwegend.

12. Kosten (3 punten)

Deze vestigingsplaats is relatief (ten opzichte van de andere potentiële vestigingsplaatsen) gunstig wat betreft huisvestingskosten voor met name studenten. Voor het meenemen van een kostenvergelijking van de huisvesting van de universiteit in zijn beoordeling heeft de werkgroep niet over de nodige informatie beschikt.

13. Transitieperiode (5 punten)

Deze vestigingsplaats maakt het organisatorisch handhaven van een transitieperiode relatief gemakkelijk (inzet personeel op verschillende locaties, onderwijs aanbieden in twee verschillende plaatsen, etc.). De werkgroep heeft dit aanvankelijk zwaarwegend geacht, maar heeft in de tweede stap beseft dat dit een eenmalig voordeel is en daardoor weinig onderscheidend mag zijn.

14. Monastieke omgeving/vormgeving (3 punten)

Deze vestigingsplaats biedt ruimte aan c.q. sluit aan bij een monastieke vormgeving van de GTU. Gaandeweg het proces heeft de werkgroep dit criterium meer gewicht toegekend. Het aantal van 3 punten in de eerste stap is in de tweede selectiestap opgewaardeerd naar *voorwaarde* van aanwezigheid.

Met de keuze van deze veertien criteria volgt de werkgroep niet letterlijk de criteria die in hoofdstuk 6 van *Winst in Meervoud* zijn geformuleerd. Die zijn: zelfstandigheid, nieuwe locatie, samenwerking, inspirerende omgeving, centrale ligging, regionale betekenis, aantrekkelijkheid, externe effecten en eisen. De werkgroep is van oordeel dat die criteria de facto volledig afgedekt worden in de gerapporteerde considerata en criteria.

5. Advies in twee stappen

5.1 Eerste selectie

De groep van tien door de werkgroep beschouwde vestigingsplaatsen bestaat uit vijf universiteitssteden, vijf plaatsen met een HBO-vestiging of dependance daarvan. Als hieronder de plaatsen met een hogeschool worden genoemd, staat tussen haken de naam van de hogeschool gevolgd door de universiteitsstad waarop wordt afgestemd voor de academische inbedding van de GTU.

Universiteitssteden

- Amsterdam
- Groningen
- Nijmegen
- Rotterdam
- Utrecht

Plaatsen met hogeschool

- Amersfoort (vestiging Amersfoort van HU; Utrecht)
- Ede (CHE; Utrecht)
- Gouda (Driestar Educatief; Utrecht)
- Ede (CHE; Wageningen)
- Zwolle (Viaa; Groningen)

In de rij van universiteitssteden is Rotterdam de enige die nóch een theologisch faculteit heeft, nóch een faculteit voor geesteswetenschappen. Die stad is toch niet op voorhand geschrapt omdat een deel van de Christelijk Gereformeerde kerken in Zuid-Holland sterk vertegenwoordigd is. Bij de universiteitssteden zijn de technische universiteiten in Delft en Eindhoven en de universiteit Twente niet in de beschouwing betrokken. De academiesteden Leiden, Maastricht en Tilburg zijn om andere redenen niet meegenomen. Ten aanzien van Leiden is de vergelijking met Utrecht gemaakt en heeft de werkgroep overwogen dat de ligging van Leiden ten opzichte van het verzorgingsgebied van de betrokken kerken minder ideaal is en zijn de kansen in het kader van eventuele toekomstige ontwikkelingen op het gebied van theologische faculteiten voor (het vanouds meer vrijzinnige) Leiden kleiner geacht. Maastricht heeft geen theologische faculteit en valt voor de werkgroep af vanwege de zeer excentrische ligging. Tilburg heeft wel een theologische faculteit, maar de werkgroep acht deze vestigingsplaats om twee redenen de mindere van Nijmegen. Het rooms-katholieke stempel is in Tilburg dominanter en het vanuit gereformeerd oogpunt gewenste studentennetwerk is aanzienlijk minder aanwezig.

Bij de plaatsen met een hogeschool komt Ede twee keer voor, een keer in combinatie met Utrecht en een keer met Wageningen. Wageningen is ook meegenomen omdat de combinatie Ede-Wageningen een goed studentennetwerk heeft.

Als een vestigingsplaats voor alle 14 criteria het maximum aantal punten ontvangt (2, 3 of 5), sommeren de scores van alle criteria tot de maximale mogelijkheid van 54 punten. Toepassing door de zeven leden van de criteria op de potentiële vestigingsplaatsen, rekening houdend met het verschillende gewicht (0 t/m 2, 0 t/m 3 of 0 t/m 5), heeft geleid tot totaalscores die variëren van 27,5 tot en met 40,7, leidend tot onderstaande ranglijst met puntenwaardering:

1. Ede (Utrecht)	40,7
2. Utrecht	38,0
3. Amsterdam	37,5
4. Groningen	36,5
5. Amersfoort (Utrecht)	35,0
6. Zwolle (Groningen)	34,3
7. Gouda (Utrecht)	34,0
8. Ede (Wageningen)	32,5
9. Rotterdam	28,5
10. Nijmegen	27,7

Voor de totale resultaatmatrix wordt verwezen naar bijlage D. Tegen de regels in heeft de werkgroep bij het bepalen van de modi de methode in die zin niet strikt gevolgd dat ze met decimale getallen heeft gewerkt. Voor het doel van een eerste verkenning en voorlopige ranglijst is dit niet al te bezwaarlijk gevonden, mede omdat het verschil tussen de hoogste (40,7) en laagste waardering (27,7) niet minder dan ongeveer 30% is. Met aller instemming concludeert de werkgroep dat de definitieve selectie in de tweede stap van het proces zal gaan tussen de vestigingsplaatsen Ede (afgestemd op Utrecht), Utrecht, Amsterdam en Groningen. De totaalscores van deze vier plaatsen variëren met ongeveer 10%.

5.2 Definitieve keuze

Vooraf is aan al de leden gevraagd of een of meer van de resterende vier potentiële vestigingsplaatsen op niet te overkomen bezwaren zou stuiten. De werkgroep heeft zeer gehecht aan consensus binnen de werkgroep en het uitbrengen van een unaniem advies dat door allen wil worden verdedigd indien daartoe geroepen.

De werkgroep beseft de moeilijkheid om in grote universiteitssteden als Amsterdam, Utrecht en Groningen de gewenste monastieke omgeving vorm te geven. Aan dit criterium kan wel worden voldaan door de GTU dan te vestigen in het buitengebied van de stad. Een grote academiestad hoeft niet af te vallen als de goede locatie binnen die plaats wordt gekozen.

De wens tot algehele consensus heeft ertoe geleid dat Amsterdam en Groningen zijn afgefallen. Bij Amsterdam is (naast een enigszins excentrische ligging) het karakter van de VU als 'hoteluniversiteit' de belangrijkste reden. Bij Groningen is dat de uitzonderlijke excentriciteit ten opzichte van het verzorgingsgebied van de kerken in het bijzonder en de geografische ligging in het algemeen. Ook het hoge aantal 'late roepingen' onder studenten (met een baan en gezin) was een belangrijk argument om niet voor het excentrisch gelegen Groningen te kiezen.

De werkgroep kon Utrecht alleen unaniem als optie handhaven als vestiging in het (ruim opgevatte) buitengebied zou plaatsvinden. Het ruim opgevatte buitengebied kan variëren van de rand van de stad tot een omliggende plaats. Onder deze voorwaarde is Utrecht in de tweede definitieve stap een andere optie dan in de eerste verkennende stap. Hierna geven we dat aan door Utrecht tussen quotes te zetten.

Na het afvallen van Amsterdam en Groningen heeft de werkgroep overwogen of de nummers 5 en 6 van de ranglijst als nog mee beschouwd moeten worden, te weten Amersfoort (Utrecht) en Zwolle (Groningen). Van Amersfoort (Utrecht) ziet de werkgroep geen voordeel ten opzichte van Ede (Utrecht) en voor Zwolle (Groningen) zou geen unaniem advies volgen.

Na het overhouden van twee vestigingsplaatsen 'Utrecht' en Ede heeft de werkgroep alle criteria nog een keer de revue laten passeren. Daarbij werden negen van de veertien criteria niet meer onderscheidend geacht:

- *Geestelijke aansluiting.*
Het gaat om 'Utrecht' of Ede afgestemd op Utrecht. In beide gevallen gaat het om aansluiting op dezelfde universiteit.
- *Ligging in het verzorgingsgebied.*
Beide opties zijn centraal gelegen. Ex equo.
- *Presentie theologische faculteit.*
Het gaat om 'Utrecht' of Ede afgestemd op Utrecht. Ex equo.
- *Schaalgrootte.*
Tussen Ede en 'Utrecht' als buitengebied van de stad wordt het schaalverschil verwaarloosbaar klein geoordeeld.
- *Belang kerken bij/in predikantenopleiding.*
Maakt geen verschil. Beide vestigingsplaatsen liggen centraal en zijn toegankelijk.
- *Zelfstandigheid.*
Het gaat om 'Utrecht' of Ede afgestemd op Utrecht. Ex equo.

- *Consequentie voor personeel.*
Maakt geen verschil.
- *Transitieperiode.*
Zoals al gemeld bij de introductie van de criteria in paragraaf 4.2 is het belang van dit criterium in de werkgroep 'tijdens de rit' gerelativeerd. Het is een eenmalig probleem aan het begin van de nieuwe locatie en is de facto voor elk van de tien beschouwde vestigingsplaatsen meer afhankelijk van de reisafstand tot Apeldoorn en Kampen dan van de aard van de vestigingsplaats. Maakt geen verschil voor 'Utrecht' en Ede.
- *Monastieke vormgeving.* Dit criterium is niet langer onderscheidend omdat de werkgroep bij 'Utrecht' de voorwaarde geldt dat vestiging in het buitengebied plaatsvindt.

Voor de definitieve keuze tussen Ede (Utrecht) en Utrecht heeft de werkgroep dus met vijf van de veertien criteria uit de lijst van paragraaf 5.2 gewerkt. Hiervoor zijn drie verschillende gewichten gehanteerd, maximaal 3, 2 of 1 punten (op deze keuze wordt teruggekomen in de evaluatieparagraaf 6.1). De gekozen criteria staan hieronder met volgnummer in de lijst en het nu maximaal toegekende gewicht:

1	<i>Academische inbedding</i>	3 punten
4	<i>Christelijk studentennetwerk</i>	3 punten
5	<i>Studenten 'traffic'</i>	2 punten
8	<i>Toekomstige ontwikkeling van predikantsopleidingen</i>	2 punten
12	<i>Kosten</i>	1 punt

Met deze gewichtsverdeling hebben de zes aanwezige leden van de werkgroep opnieuw individueel de (nu veel kleinere) matrix ingevuld, met tabel 1 als resultaat.

Tabel 1. Waarderingen (modus) voor de definitieve keuze (gewichten definitieve selectie)

Criterium	Maximaal gewicht	Ede (Utrecht)	'Utrecht'
Academische inbedding	3	1 of 2	3
Christelijk studentennetwerk	3	3	3
Studenten 'traffic'	2	1	2
Toek. ontwikk. predikantsopleiding	2	1	2
Kosten voor student	1	1	0

Bij Ede (Utrecht) krijgt het criterium academische inbedding de score 1 of 2. De waarderingen 1 en 2 kwamen evenveel voor en beide vormen (net) geen meerderheid. Voor het criterium studentennetwerk krijgen Ede en 'Utrecht' beide de maximale waardering, zodat dit criterium toch ook niet onderscheidend blijkt te zijn. Bij drie van de vijf criteria heeft 'Utrecht' de hoogste waardering tegen Ede bij één criterium. In tabel 1 zijn deze scores gemarkeerd. Van de maximaal haalbare 11 punten ontvangt 'Utrecht' er 10 en Ede (Utrecht) 7 als we voor de academische inbedding 1 punt meetellen of 8 bij een score 2 voor de academische inbedding. Daarmee wordt het advies van de werkgroep om Utrecht als vestigingsplaats te kiezen, onder de voorwaarde dat de universiteit aan de rand of in het buitengebied van de stad wordt gehuisvest.

6. Evaluatie

6.1 Evaluatie van het resultaat

Was de tweede stap nodig?

De werkgroep heeft in de definitieve ronde gewerkt met drie nieuwe maximale gewichten 3, 2 en 1, maar had dat achteraf niet hoeven doen. Omdat de onderlinge verhouding van deze drie gewichten ruwweg hetzelfde is als van de eerdere drie gewichten 5, 3 en 2 zou met die gewichten dezelfde volgorde voor Utrecht en Ede gevonden zijn. Na de beslissing om de definitieve keuze te maken uit 'Utrecht' en Ede had de werkgroep zelfs kunnen volstaan met een nauwkeuriger beschouwing van de matrix uit bijlage C. In tabel 2 is die matrix herhaald met twee wijzigingen: alleen de vestigingsplaatsen Utrecht en Ede worden getoond en alleen de vijf criteria zijn beschouwd die er nog toe doen. Utrecht heeft ook in de eerste verkenning vier keer de voorkeur tegen Ede één keer. In puntentotaal: 17 voor Utrecht en 14 voor Ede.

Tabel 2. Waarderingen (modus) voor de definitieve keuze (gewichten eerste selectie)

Criterion	Maximaal gewicht	Ede (Utrecht)	Utrecht
Academische inbedding	5	3	5
Christelijk studentennetwerk	5	4	5
Studenten 'traffic'	5	3	5
Toek. ontwikk. predikantsopleiding	2	1	2
Kosten voor student	3	3	0

Utrecht geen nadelen?

De werkgroep komt tot (vrijwel) het zelfde advies als eerder is voorgesteld in het rapport *Winst in Meervoud*, maar geeft een solide onderbouwing van die keus. Ja, Utrecht heeft inderdaad ook nadelen, anders had de score al in de eerste selectiestap gelijk het maximaal haalbare aantal punten moeten zijn, terwijl het dan blijft steken op 70% daarvan. In de reacties op *Winst in Meervoud* is dat punt terecht opgebracht. Dat Utrecht toch weer boven kan komen is het gevolg van de voorwaarde van vestiging in het buitengebied.

Buitengebied

Het buitengebied van Utrecht is niet nauw omschreven. De rand van de stad en de Uithof behoren er zeker toe, maar vestigingsmogelijkheden zijn denkbaar van Bunnik, Houten, Nieuwegein, De Bilt en Zeist tot De Meern, Harmelen, Maarssen en Groenekan. Misschien is 'fietsafstand' een bruikbare norm.

Consensus en draagvlak

De werkgroep heeft de uitvoering van haar taak zo veel als mogelijk geobjectiveerd en kwam toch bij 'Utrecht' uit. Natuurlijk zullen leden hun voorkeur hebben gehad, maar met de open sfeer en wens tot consensus en unanimiteit is een resultaat bereikt waarmee de leden uit alle geledingen van de achterban kunnen instemmen en ze willen dat resultaat allen verdedigen.

Vestiging van de GTU in het buitengebied van Utrecht biedt volgens de werkgroep de meest optimale inbedding en ontwikkelmogelijkheden voor de GTU. Gelet op de brede overwegingen in de werkgroep rekenen we erop dat deze keuze op draagvlak mag rekenen van de instellingen als ook van de kerken, en van de toekomstige studenten en docenten, die we bij dit gezamenlijk advies vooral voor ogen hebben gehad.

Toetsing aan elementen uit de opdracht

In de opdracht aan de werkgroep is verzocht rekening te houden met de primaire kaders van de GTU, te weten: het academisch karakter als theologische universiteit, het studentenperspectief, wettelijke vereisten van macrodoelmatigheid, de onderscheiden kerkelijke en universiteitsculturen die in de GTU samenkomen, eventuele schadelijke neveneffecten voor zusterinstellingen.

Aan het academisch karakter als theologische universiteit is in de visie van de werkgroep ten volle tegemoet gekomen. Rekening houden met de onderscheiden culturen van de kerken en universiteiten die samenkomen in de GTU is moeilijk in de fase van kiezen van een vestigingsplaats. Het komt de werkgroep voor dat dit meer een punt van aandacht is in de transitieperiode en daarna en dat dit weinig of geen relatie heeft met de vestigingsplaats. De stad Utrecht en direct omliggende plaatsen hebben kerken van alle drie participerende kerkgemeenschappen CGK, GKv en NGK en in het geval van CGK ook voor de onderscheiden 'liggingen'. Met de GTU in 'Utrecht' is de inbedding zeker geestelijk/kerkelijk geborgd.

De werkgroep heeft het studentenperspectief zeker aandacht willen geven met de criteria christelijk studentennetwerk en kostenaspect van huisvesting. Het creëren van een inspirerende omgeving lijkt de werkgroep bevorderd door én de nabijheid van een brede academie én het accent op een monastieke omgeving. Het element 'traffic' voor uitwisseling van minoren op theologisch terrein heeft goede kansen. De universiteit Utrecht heeft geen eigen theologiefaculteit, maar ligt op 22 minuten treinreistijd van de PThU-vestiging bij de VU in Amsterdam, 54 minuten van de Radboud Universiteit in Nijmegen en 55 minuten van de RUL in Leiden. Voor research-doeleinden zijn beide reistijden geheel acceptabel en voor de studenten van de predikantsopleiding is de (PThU-locatie aan de) VU met 22 minuten in principe onder bereik voor over-en-weer minors. Ook de Christelijke Hogeschool Ede is onder direct bereik met 24 NS-minuten.

Voor de aanbevolen bredere en interdisciplinaire ontwikkeling van predikanten heeft Utrecht zelf een ruim aanbod met een mix van alfa- en bètawetenschappen in zeven faculteiten (Recht/Economie/Bestuur en Organisatie, Sociale wetenschappen, Geesteswetenschappen, Geneeskunde, Diergeneeskunde, Bètawetenschappen, Geowetenschappen).

Zorg ten aanzien van de wettelijke eisen in het kader van macrodoelmatigheid vreest de werkgroep niet. Zoals al gezegd in de *considerata*, er komt in Nederland geen universiteit bij, maar het aantal neemt af.

Schadelijke neveneffecten voor de Universiteit Utrecht vermag de werkgroep niet te zien en hoe het andere instellingen als de VU en Groningen moet schaden evenmin. Eerder is er een interessante samenwerkingspartner bijgekomen. Voor de vrees dat de keuze de relatie met de PThU zal bemoeilijken heeft de werkgroep geen argumenten. Er wordt vertrouwd op gezond realisme en per saldo de wens tot samenwerking, die PThU-rector M.M. Jansen publiek uitgesproken heeft. Dat is ook de hoop ten aanzien van de goede relatie met het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond.

6.2 Evaluatie van het proces

Voor de leden van de werkgroep is duidelijk geworden dat het komen tot een unaniem eindrapport een boeiend en gecompliceerd proces is. De diversiteit aan reacties van de *stakeholders* had al iets laten zien van wat er leeft en gedurende de ontmoetingen van de werkgroep werd eens te meer duidelijk dat iedereen zo zijn eigen ideeën en belangen heeft. De *considerata* weerspiegelen slechts gedeeltelijk de complexiteit hiervan, want ook allerlei (terechte of onterechte) onderbuikgevoelens, angsten en toekomstdromen spelen hierbij een rol.

De vastgestelde veertien criteria zijn een afspiegeling van de zoektocht naar objectiviteit. Dat deze criteria niet in beton gegoten zijn, bleek al uit de discussie in de eerste verkennende fase en opnieuw in de tweede bespreking voor de definitieve keuze. De leden van de werkgroep kregen gaandeweg een scherper beeld van de inhoud en het gewicht van de criteria, waardoor sommige anders verstaan en gewaardeerd gingen worden. Met andere woorden: het invullen van een matrix en het vaststellen van de modus kan nooit het einde van een discussie zijn. Complexiteit laat zich niet vangen in 140 vakjes.

Een proces dus vol complexiteit, voortschrijdend inzicht, heroverweging. Welbewust heeft de werkgroep daarom gehecht aan consensus en ervoor gekozen met een unaniem rapport te komen en daardoor een aantal plaatsen af laten vallen. Ook vanuit de gedachte: als de werkgroep het in dit proces al niet eens kan worden, hoe zal het de samenwerkende universiteiten dan vergaan? Hoewel de zeven leden niet namens hun achterban deelnamen, zijn ze wel een weerspiegeling van de diversiteit van de achterban. De gezamenlijke zoektocht en de groeiende consensus binnen de werkgroep vormen een rode lijn in het proces en rapport. Van de leden werd voortdurend verwacht hun eigen motieven op hun zuiverheid te bevragen en rekening te houden met belangen van en weerstanden bij anderen. Deze oproep geeft de werkgroep ook graag mee aan de lezers van dit rapport.

Bijlagen

Bijlage A

Opdrachtbeschrijving Werkgroep Vestigingsplaats GTU

Introductie

In opdracht van de regiegroep GTU is een werkgroep Vestigingsplaats GTU in het leven geroepen, bestaande uit externe vertegenwoordigers van de betrokken partijen, een tweetal ouderejaars studenten van respectievelijk de TUA en de TUK, en een onafhankelijke voorzitter. Het doel van de werkgroep is de ontwikkeling en formulering van een goed onderbouwde visie op de vestigingsplaats voor de GTU, uiteengezet in een rapport en uitlopend op een advies aan de regiegroep. Tenzij er in de regiegroep bezwaren van overwegende aard worden ingebracht zal de regiegroep het advies als bindend beschouwen en als deel van het eindrapport voor instemming aan de synodes voorleggen.

Achtergrond

De oprichting van de werkgroep staat in het kader van een eerder huisvestingsrapport van de regiegroep (*Winst in Meervoud*) aan de stakeholders van de GTU, waarop is gereageerd met verzoeken om een nadere visie op, onderbouwing en afweging van de keuze voor een vestigingsplaats.

Opdrachtbeschrijving

De regiegroep verzoekt de werkgroep Vestigingsplaats om haar te voorzien van een onderbouwd(e), beargumenteerd(e) en afgewogen visie en advies voor de vestigingsplaats waar de Gereformeerde Theologische Universiteit de meeste ontwikkelmogelijkheden heeft. Rekening houdend met de primaire kaders van de GTU, te weten: het academisch karakter als theologische universiteit, het studentenperspectief, wettelijke vereisten van macrodoelmatigheid, de onderscheiden kerkelijke en universiteitsculturen die in de GTU samenkomen, eventuele schadelijke neveneffecten voor zusterinstellingen.

De werkgroep wordt verzocht de door de regiegroep opgestelde criteria, argumentatie en keuzes ten minste te toetsen aan de schriftelijke reacties van de stakeholders op het rapport *Winst in Meervoud* en meerdere vestigingsplaatsen tegen elkaar af te wegen, om uiteindelijk te adviseren de GTU in één bepaalde plaats te vestigen.

Termijn

In verband met de eindrapportage aan de synodes ziet de regiegroep het rapport van de werkgroep graag uiterlijk 31 oktober tegemoet.

Contact

Voor vragen en aanvullende informatie kunt u contact opnemen met de secretaris van de regiegroep.

Hugo den Boer

06-21 25 37 03

secretariaatgtu@gmail.com

Bijlage B

Lijst van en korte toelichting op de ontvangen informatie

B1. Ontvangen informatie

1. Opdrachtschrijving aan de werkgroep Vestigingsplaats GTU.
2. Lijst van leden en contactgegevens.
3. Hoofdstuk 6 over vestigingsplaats en huisvesting van het hoofdlijnenrapport *Winst in Meervoud* van regiegroep, d.d. 24 maart 2016.
4. Reacties van de gremia op het onderdeel vestigingsplaats en huisvesting uit het hoofdlijnenrapport.
5. Delen uit de notulen van de regiegroep die de vestigingsplaats betreffen.
6. Informatie over de eerder in het najaar 2015 gestarte werkgroep huisvesting, reden van beëindiging en ontstaan van hoofdstuk 6 in *Winst in Meervoud*.
7. Informatie over vestigingsklimaat bij andere universiteiten.
8. Idem.
9. Door TU Kampen uitgevoerd extern locatieonderzoek met uitkomst Utrecht.
10. Idem.
11. Idem.
12. Idem.
13. Brief van Gemeente Apeldoorn met een pleidooi om de GTU in Apeldoorn te vestigen.
14. Brief van Gemeente Kampen dat zij graag in gesprek blijft om te zien wat Kampen voor de GTU kan betekenen.
15. Enquête van studentenvereniging Kampen over de toenmalige keuze voor Utrecht.
16. Idem.
17. Idem.
18. Artikel uit de Staatscourant over een beleidsregel betreffende doelmatigheid in het Hoger Onderwijs.
19. Formulier van Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs die de minister adviseert.
20. Interview in het RD met prof. M. Jansen, de rector van de PThU, over vestigingsplaats van de GTU.
21. Initiatief van prof. Von Stuckrad, decaan van de faculteit Theologie en Religiestudies aan de RUG, over samenwerking met RUG in federatief verband.

B2. Korte toelichting op ontvangen informatie

1. De opdrachtbeschrijving aan de huidige werkgroep Vestigingsplaats GTU.
2. Lijst van leden en hun contactgegevens. Eventuele aanvullingen ontvang ik graag per mail.
3. Op 24 maart 2016 heeft de regiegroep een hoofdlijnenrapport gepresenteerd (onder de titel *Winst in Meervoud*) aan interne stakeholders, betrokkenen bij het GTU-proces. Dit

rapport bevat de concept hoofdlijnen van de resultaten die de regiegroep tot dat moment heeft bereikt. De diverse gremia van de instellingen en betrokkenen zijn gevraagd om schriftelijk op dit rapport te reageren. Deze bijlage bevat het hoofdstuk uit het hoofdlijnenrapport over Vestigingsplaats en huisvesting.

4. Dit document bevat de reacties van de gremia op het onderdeel vestigingsplaats en huisvesting uit het hoofdlijnenrapport. Deze reacties hebben in belangrijke mate bijgedragen aan het besluit om een externe werkgroep in het leven te roepen, die het onderwerp opnieuw moet behandelen.
5. Dit document bevat alle delen uit de notulen van de regiegroep, die huisvesting betreffen. Het geeft een inkijkje in de wijze waarop het onderwerp vestigingsplaats in de regiegroep heeft gespeeld, welke factoren er een rol bij spelen, en hoe de uitgangspunten tot stand zijn gekomen, die bepalend zijn geweest voor het hoofdstuk vestigingsplaats in het hoofdlijnenrapport.
6. In het najaar van 2015 is er een werkgroep huisvesting gestart, bestaande uit 4 leden van de regiegroep en prof.dr. Selderhuis van de TUA. Deze werkgroep is eenmaal bij elkaar geweest. Na deze bijeenkomst bleek dat de uitgangspunten dusdanig omstreden waren, en bovendien buiten de werkgroep ter discussie waren gesteld, dat de regiegroep zich opnieuw over de opdracht moest uitspreken. Het feit dat de uitgangspunten inmiddels omstreden waren geraakt, binnen een breder publiek dan de werk- en regiegroep, zorgde ervoor dat het overleg in de regiegroep op dit punt eveneens onder spanning kwam te staan, met de nodige vertraging als gevolg. Uiteindelijk is in het voorjaar van 2016, ter voorbereiding op het schrijven van het hoofdlijnenrapport, besloten dat de kwartiermaker en secretaris van de regiegroep een advies zouden schrijven, dat door de regiegroep op basis van consent is aanvaard. Deze tekst is opgenomen in het hoofdlijnenrapport (zie bijlage 3). In deze bijlage is de opdracht met de uitgangspunten van de regiegroep opgenomen.
7. Informatie-inwinning betreffende vestigingsklimaat, bij andere universiteiten.
8. Idem.
9. In 2012 heeft de TU Kampen een uitgebreid, extern locatieonderzoek laten uitvoeren. De uitkomst van dit onderzoek was Utrecht. In het GTU-proces is dit onderzoek regelmatig aangehaald in verband met het locatievraagstuk. Echter, omdat het een zogenaamd 'TUK-onderzoek' is, is het gebruik van dit rapport als basis voor het locatievraagstuk voor de GTU omstreden geraakt. Het is aan de huidige werkgroep Vestigingsplaats om te bepalen wat de waarde van dit onderzoek kan zijn voor hun opdracht, en of het nuttig is dit onderzoek extern te toetsen om de waarde ervan voor het GTU-locatievraagstuk vast te stellen.
10. Idem.
11. Idem.
12. Idem.
13. Brief van de Gemeente Apeldoorn met een pleidooi om de GTU in Apeldoorn te vestigen.

14. Brief van de gemeente Kampen dat zij graag in gesprek blijft om te zien wat Kampen voor de GTU kan betekenen.
15. Toen bekend werd dat de regiegroep Utrecht voorstelde als vestigingsplaats van de GTU, heeft de studentenvereniging van Kampen een enquête gemaakt. Deze enquête is verspreid onder de studenten van de TUK en de TUA. Over deze enquête en de inhoud ervan is overigens niet met de regiegroep of colleges van bestuur gecommuniceerd. De studenten hebben zelf de uitkomst van de enquête geanalyseerd en de opbrengst ervan overhandigd aan het College van Bestuur van de TUK. Als secretaris heb ik toen de respons op de enquête opgevraagd en gekregen. De enquête is voor kennisgeving aangenomen. Wel hebben we laten weten dat het studentenperspectief (met name voor toekomstige studenten) wel degelijk een belangrijke rol speelt bij de keuze voor de vestigingsplaats.
16. Idem.
17. Idem.
18. Als het aankomt op het verhuizen van universiteiten naar een andere plaats, dan is er een toets macrodoelmatigheid nodig. De overheid wil er op die manier voor zorgen dat er voldoende spreiding en differentiatie in het opleidings-aanbod is, en verschillende instellingen/opleidingen elkaar niet nodeloos beconcurreren op de studenteninstroom. De houding van zusterinstellingen ten opzichte van de locatiekeuze is daarom mede van belang. Maar dat geldt sowieso: het is niet de bedoeling dat andere opleidingen theologie door de komst van de GTU nadeel ondervinden, want het doel van de GTU is de theologiebeoefening juist te versterken.
19. Bij het verplaatsen van een opleiding (of bijvoorbeeld bij een fusie) adviseert de Commissie Doelmatigheid Hoger Onderwijs de minister hierover. Dit formulier is indicatief voor de aspecten die daarin van belang zijn.
20. Er is voortdurend discussie geweest over de vraag hoe de PThU – met vestigingen in Groningen en Amsterdam – tegen vestiging van de GTU in Utrecht aankijkt. Mede omdat zij zelf uit Utrecht zijn vertrokken, toen daar in het verleden weinig prijs werd gesteld op een theologische faculteit. De houding van de UU t.o.v. een theologische universiteit in haar omgeving schijnt de laatste tijd ten positieve te zijn veranderd. In dit recente interview met het RD betoogt rector Jansen van de PThU dat er geen belemmeringen zijn op het punt van vestigingsplaats.
21. Vorig jaar heeft de decaan van Theologie en Religiestudies aan de RUG, prof. Von Stuckrad, het initiatief genomen om te bezien hoe er meer samengewerkt kan worden met o.a. de TUK en TUA. Hij stelt een federatie voor, in de directe omgeving van de RUG. Met het oog op bereikbaarheid heeft de regiegroep Groningen nooit als serieuze optie gezien. Wel wordt erkend dat er op theologisch gebied in Groningen de meeste aansluiting zou kunnen zijn, academisch.

Bijlage C

Resultaat matrix van eerste selectiestap

	Maximale waardering	Amster- dam	Groningen	Nijmegen	Rotter- dam	Utrecht	Utrecht- Amersfoort	Utrecht- Ede	Utrecht- Gouda	Wageningen- Ede	Zwolle- Groningen
Academische inbedding	5	5	5	5	5	5	3	3	2	2	2
Geestelijke aansluiting	5	3,5	5	1	0,5	2	1	2,7	5	3,5	3
Ligging in verzorgingsgebied kerken	3	3	1,3	0	2	3	3	3	3	3	1
Christelijk studentennetwerk	5	5	5	4	5	5	1	4	1	3	3
Studenten traffic	5	5	5	5	4	5	3	3	2	2	1
Presentie Theologische Faculteit	3	3	3	2	0	0	0	0	0	0	0,5
Schaalgrootte	2	0	0,5	0	0	0	2	2	2	2	2
Toekomstige ontwikkeling predikantsopleidingen	2	2	2	0	0	2	1	1	1	0	2
Belang kerken bij/in predikantenopleiding	5	5	3	3	4	5	5	5	3	5	4
Zelfstandigheid	5	2	1,7	3	5	5	5	4	4	5	3,5
Consequenties voor personeel	3	0	0	0	0	2	2	2	1	1	1,3
Kosten	3	0	0	0	0	0	2	3	2	3	3
Transitieperiode	5	3	3	3	2	3	5	5	5	5	5
Monastieke (v)o(r)mgeving	3	1	2	1,5	1	1	2	3	3	3	3
Totaal	54	37,5	36,5	27,5	28,5	38	35	40,7	34	32,5	34,3